

sentet, propter quod signanter apostolus dicit
Eph. 4. *Unus dominus, una fides, unum
baptisma.* Et ideo contraria intentio videtur
excludere baptismi sacramentum.

SI VERO uterque diceret, ego te baptizo
in nomine patris, & filij, & Spiritus sancti,
uterque exprimeret suam intentionem, qua
si ipse singulariter baptismum conferret. Quod
posset contingere in eo casu, in quo contentiose
uterque aliquem baptizare conaretur. Et tunc
manifestum est, quod ille qui prius verba pro-
ferret, daret baptismi sacramentum: alius ve-
ro quantumcunque intentionem baptizandi
haberet, nihil faceret, & si verba pronuntia-
re presumeret, esset puniendus tanquam reba-
ptizator. Si autem omnino simul ambo ver-
ba proferrent, & hominem immergerent aut
aspergerent, essent puniendi de in ordinato
modo baptizandi, & non de iteratione bap-
tismi: quia uterque intenderet non baptizatum
baptizare. Et uterque quantum in se est bap-
tizaret. Nec traderent aliud & aliud sacra-
mentum, sed Christus qui est unus, interius
baptizans, unum sacramentum per utrum-
que conferret.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod
ratio illa locum habet in his quae agunt propria
virtute. Sed homines non baptizant propria
virtute, sed virtute Christi: qui cum sit
unus per unum ministrum perficit suum opus.

AD SECVNDVM dicendum, quod
in casu necessitatis, unus posset simul plures
baptizare, sub hac forma, ego vos baptizo:
puta si immineret ruina, aut gladius, aut ali-
quid huiusmodi, quod omnino moram non
pateretur, ut sigillatim omnes baptizarentur.

Nec per hoc diversificaretur forma ecclesiae:
quia pluralis non est nisi singulare geminatum
praesertim cum pluraliter dicatur *Matth.*
ultimo. Baptizantes eos. &c. Nec est simile
de baptizante & baptizato: quia Christus
qui principaliter baptizat, est unus. Sed mul-
ti, per baptismum efficiuntur unum in Christo.

AD TERTIVM dicendum, quod (si

cut supra dictum est) integritas baptismi con-
sistit in forma verborum, & in usu mate-
rie. Et ideo nec ille qui tantum verba profert
baptizat nec ille qui immergit. Et ideo si unus
verba proferat, & alius immergat, nulla for-
ma verborum poterit esse conveniens: nec enim
poterit dici ego te baptizo (cum ipse non immer-
gat, & per consequens non baptizet) nec etiam
poterit dici nos te baptizamus, cum neuter bap-
tizet. Si enim duo sint, quorum unus unam
partem libri scribat, & alius aliam, non erit
propria locutio, nos scripsimus librum istum
sed synecdochica, in quantum totum ponitur
pro parte.

IN ISTO articulo nota conclusionem hanc te-
tigisse sanctum Thomam supra quaestione. 7.
articulo. 5. ad. 4. qua hic repetit, ut habes in littera.
NOTA secundo. Dupliciter contingere posse,
quod plures unum baptizent. Vno modo, quando
quilibet facit totum, & intendit baptizare utendo
eadem forma: ut. s. quilibet dicat ego te baptizo in
nomine patris, & filij, &c. Et hoc modo communi-
ter dicunt omnes, quod tenet baptismus. Alio mo-
do potest contingere mutando formam, & dicendo
nos te baptizamus. &c. Et isto modo dicit sanctus
Thom. Hic & supra. quaest. 7. art. 5. ad. 4. & in. 4.
d. 5. quaest. 2. quod non tenet baptismus. Idem di-
cit Alexander. 4. parte. quaest. 16. membro. 7. Idem
Gabriel. d. 5. quaest. 1.

OPPOSITAM opinionem (s. quod sub ista for-
ma nos te baptizamus. &c. Tenet baptismus) de-
fendit Durandus in. 4. d. 3. quaest. 3. Quem sequi-
tur Paludanus. d. 3. quaest. 2. Et Marsilius. 4. quaest.
4. articulo. 4. dubio. 11. Et probant isti opinionem
suam. Quia si quilibet baptizantium (etiam secun-
dum sanctum Thomam) dicat ego te baptizo in nomi-
ne patris. &c. Tenet baptismus. Sed esto dicat nos
te baptizamus, non mutatur sensus alterius verbae
formae. Ergo etiam sub ista forma nos te baptiza-
mus, tenet baptismus. Minor probatur. Quia ista
nos te baptizamus, resolvitur sic. 1. ego te baptizo,
& ex parte alterius ego te baptizo, & hic baptizat
SECVNDO. In his quae non sunt de essentia for-
mae, non tollitur sacramentum. esto quod fiat mu-
tatio. Sed non est de essentia formae baptismi, quod
exprimatur baptismi minister, ut patet in forma
graecorum, quae illum non exprimit. Ergo non re-
quiritur quod dicatur, ego te baptizo.

TERTIO. Quia vel requiritur unitas ministri
in re, aut secundum expressionem. Sed in re ser-
vatur unitas ministri, esto quod plures baptizent:
quia secundum sanctum Thomam, plures possunt bap-
tizare, si quilibet faciat totum. Unitas autem mini-
stri

stri secundū expressionē non requiritur, vt patet in forma græcorum, vbi minister nō exprimitur.

QVARTO. Quia cū in deo sint tres personæ, conueniētius explicantur per istam formā nos te baptizamus, quā per aliā in singulari. Propter has rationes etiā Caietanus reputat hanc opinionem probabilem. Quia tamen non est certa, & materia est necessaria: opinio hæc non est tenenda.

OPINIO autē sancti Thomæ (quæ vera est & tenēda) probatur sic. Prius. Quia mutatur sensus veræ formæ, istius. s. ego te baptizo in nomine patris & filij, & Spiritus sancti. Quando enim quilibet dicit, ego te baptizo: significatur quod quilibet facit totū, quod requiritur ad verā formā. Quando vero dicitur nos te baptizamus, significatur partialitas quædā, quæ tollit verū sensū formæ prædictæ.

SECVNDO. Resoluendo illud plurale, nos te baptizamus, vt Durandus resoluit, id est ego te baptizo, & Iohannes te baptizat, adhuc mutatur sensus veræ formæ. Ergo non tenet sacramentū. Antecedens patet. Nā si quis baptizaret dicens ego te baptizo, & iste te baptizat, tanquā de forma, non baptizaret esto solus diceret istā formā. Nihil ergo facit, id quod alius agit, ad id quod ego facio, & ita adhuc ex parte illius pronomini nos, importatur partialitas, quod est contra rationem veræ formæ.

TER TIO. Non est possibile, quod Christus instituerit, aut acceptauerit formam, quæ nō potest debite ad sacramentum applicari. At illa forma nos te baptizamus non potest debite ad sacramentum applicari. Ergo nō est instituta à Christo. Minor probatur. Quia non potest simul proferri à multis phisice in eodem instanti. Et tunc qui posterius profert iam non baptizat: quia iā alius apposuit materiam & formam. Nec etiā qui prius protulit baptizat: quia mentitur dicēs quod ipse baptizat, & alius baptizat. Nā alius iā non baptizat.

AD ARGVMENTA in oppositum. Ad primū nego quod nō mutetur sensus veræ formæ, vt probatum est.

AD SECVNDVM dico, quod & si expressio ministri non sit de essentia formæ: si tamen exprimitur, vel aliquid additur, debet exprimi aut addi, ita vt non mutetur sensus veræ formæ.

AD TERTIVM dico, quod requiritur vnitas actionis & ministri: ita quod nō explicentur multi. In forma græcorum si quilibet dicat totum, possunt etiam multi simul baptizare vnum, non autem si partialitas multorum explicetur.

Dubium
vnicum.

DVBITATVR igitur an plures partialiter possint simul baptizare, ita quod vnus dicat formam, & alius apponat materiam.

AD HOC respōdet Caietanus affirmatiue. Et probat, quia non est inconueniēs, quod agens principale vtatur multis instrumentis.

SECVNDO. Quia plures possunt baptizare, si quilibet faciat totū. Sed ibi est pluralitas ministrorum. Ergo illud non obstat baptismo.

TER TIO. Quia plures conferebant sacramentum confirmationis, Ergo & baptismum. Cū Caietano tenet Paludanus.

OPPOSITA tamen sentia, est communis, & verior, quam tenet sanctus Thomæ. Hic ad. 3. & supra. quæst. 7. art. 5. ad. 4. Et probatur. Prius est conclusio Panormitani, & Hostiensis, in titulo de baptismo & eius effectu.

SECVNDO. In cap. quorūdam in decretis. d. 23. concilium toletanū iubet deponi ordinatos à quodam episcopo, qui ordinabat legente simplici sacerdote ministrante. Et ita tenet glosa. Quamquā Caietanus nitatur respondere, quod in illo capitulo habetur sacramentum ratū, sed puniuntur illi, quia malo modo receperunt. Vel dicit quod non est simile: quia vnus illorū erat simplex sacerdos, qui non poterat concurrere ad sacramentū ordinis. Secus si ambo essent episcopi. Et ideo sanctus Thomæ non innititur capiti illi: sed rationi. Probatur ergo sententia sancti Thomæ. Si plures partialiter possunt simul baptizare. Ergo pari ratione si plures partialiter proferrent formam: baptizarent & consecrarent. Quod tamen ridiculum videtur.

SECVNDO. Siquis intrēdens baptizare apponeret falsam formā. Et alius quando ipse immergit puerum, proferret veram formā: esset baptismus. Quod non videtur concedendum. Manet igitur opinio sancti Thomæ. & iure consultorum vera et tenēda. Nam esto vnus illorum dicat baptizetur seruus Christi. &c. Et alius tingat: non est baptismus. Adhuc enim forma illa falsa est: quia ille nō baptizatur. Propositio siquidem ista, baptizetur seruus Christi. N. in nomine patris. &c. æqui valet huic baptizatur seruus christi. &c. quæ est falsa.

Articul. septimus

Vtrum in baptismo requiratur aliquis qui baptizatū leuet de sacro fonte

D SEPTIMVM sic proceditur. Videtur quod in baptismo non requiratur aliquis, qui baptizatū de sacro fonte leuet. Baptismus enim noster per baptismū Christi consecratur, & ei conformatur. Sed Christus baptizatus non est ab aliquo de fonte susceptus: sed sicut dicitur Matth. 3. baptizatus Iesus confestim ascendit de aqua. Ergo videtur, quod nec in aliorum baptismo requiratur aliquis qui baptizatū de sacro fonte suscipiat.

PRÆTER EA. Baptismus est spiritalis

tualis regeneratio: ut dictum est. Sed in carnali generatione non requiritur nisi principium actuum quod est pater, & principium passivum quod est mater. Igitur cum in baptismo locum patris obtineat ille qui baptizat, locum autem matris, ipsa aqua baptismi (ut Augustinus dicit in quodam sermone epiphaniae) videtur quod non requiratur aliquis alius, qui baptizatum de sacro fonte leuet.

PRÆTERTEREA. In sacramentis ecclesie nihil derisorium fieri debet. Sed hoc derisorium videtur, quod adulti baptizati qui se ipsos sustentare possunt, & de sacro fonte exire, ab alio suscipiantur. Ergo videtur quod non requiratur aliquis (præcipue in baptismo adultorum) qui baptizatum de sacro fonte leuet. **SED CONTRA** est, quod Dionysius dicit. 2. cap. ecclesiastica Hierarchia, quod sacerdotes assumptes baptizatum, tradunt eum adductionis susceptori, & duci.

RESPONDEO dicendum, quod spiritualis regeneratio quæ fit per baptismum, assimilatur quodammodo generationi carnali. Unde dicitur. i. Petri. 2. Sicut modo geniti infantes rationabiles & sine dolo, lac concupiscite. In generatione autem carnali paruulus nuper natus, indiget nutrice & Pedagogo. Unde et in spirituali regeneratione baptismi, requiritur aliquis qui fungatur vice nutricis & Pedagogi, informando & instruendo eum, quasi novitium in fide, de his quæ pertinent ad fidem & vitam christianam. Ad quod prælati ecclesie vacare non possunt, circa communem curam populi occupati: paruuli enim et novitij indigent speciali cura præter communem. Et ideo requiritur quod aliquis suscipiat baptizatum de sacro fonte, quasi in suam instructionem & tutelam. Et hoc est quod Dionysius dicit ultimo cap. ecclesiastica hierarchia. Diuinis nostris ducibus (.i. apostolis) ad mentem venit, & visum est, suscipere infantes secundum istum sanctum modum: quod naturales pueri parentes, traderent puerum cuidam docto in diuinis Pedagogo, & reliquum sub ipso puer ageret sicut sub diuino pa-

tre, & saluationis sanctæ susceptore.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Christus non est baptizatus, ut ipse regeneraretur sed ut alios regeneraret. Et ideo post baptismum non indiguit pedagogo tanquam paruulus.

AD SECVNDVM dicendum, quod in generatione carnali non requiritur ex necessitate nisi pater & mater. Sed ad facile partum & ad educationem pueri convenientem requiritur obstetrix, & nutrix, & Pedagogus: quorum vicem implet in baptismo ille qui puerum de sacro fonte leuat. Unde non est de necessitate sacramenti; sed unus solus potest in aqua baptizare, necessitate imminente.

AD TERTIVM dicendum, quod baptizatus non suscipitur à patre de sacro fonte propter imbecillitatem corporalem: sed propter imbecillitatem spirituale, ut dictum est.

IN HOC septimo articulo nota, quod licet non sit de essentia sacramenti, ut aliquis baptizandum de sacro fonte suscipiat: est tamen conueniens, propter rationes quas assignat sanctus Thomas. ex alijs sanctis. Est etiam antiquissimus ecclesie ritus ut pote à Christo, & ab apostolis, & ideo omnes doctores de hoc scripserunt: ut Magister sententiarum. d. 6. cap. 7. & Isidorus libro. 2. de officijs cap. 24. Idem etiam habetur de consecratione. d. 4. cap. Paruuli quod ex Augustino de sumptum est. Idem de consecratione. d. 4. cap. Cum pro paruulis. Augustinus quoque in epistola. 23. ad Bonifacium multa de his susceptoribus dicit. Ergo antiquissimum est, ut sint qui baptizandos suscipiant

DVBITATUR an quilibet homo possit licite tenere baptizandum.

Dubium vnicum.

AD HOC respondetur aliquibus propositionibus. Prima est. Nullus abbas, monachus, vel religiosus, potest tenere aliquem ad baptismum, solū de iure humano. Probat, de consecra. d. 4. cap. Non licet, primum. Idem prohibetur. 16. quæst. 1. capit. Placuit commune.

SECVNDA propositio est. Si faciant de facto sunt veri compadres & vere contrahunt affinitatem.

TERCIA propositio. Pater vel mater baptizandi, non possunt eum tenere ad baptismum, si sint matrimonio coniuncti: & si faciant contrahunt affinitatem. Hæc probatur. 30. q. 1. cap. Ad limina.

QUARTA propositio. Qui non est baptizatus non potest tenere alium ad baptismum quauis possit in necessitate licite baptizare, de consecra. d. 4. cap. in baptisate, & si teneat non contrahit affinitatem, contrahit tamen si baptizat. Ratio est: quia baptizans est de necessitate sacramenti non autem leuans.

Q VIN

QVINTA propositio. Unus tantum debet tenere baptizandum: ut patet de consecra. d. 4. cap. In cathecismo, & cap. Non plures.

SEXTA propositio. Hodie tamen videtur ius illud derogatum in aliquibus provinciis per contrariam consuetudinem: sicut in Lusitania ubi communitate vocantur multi, ad leuandum baptizandum.

Articul. octauus,

Vtrum ille qui aliquem leuat de sacro fonte teneatur ad eius instructionem.

AD OCTAVUM sic proceditur. Videtur quod ille qui suscipit aliquem de sacro fonte, non obligetur ad eius instructionem. Quia nullus potest instruere nisi instructus. Sed etiam quidam non instructi, sed simplices admittuntur leuare aliquem de sacro fonte. Ergo ille qui suscipit baptizatum, non obligatur ad eius instructionem.

PRÆTEREA. Filius magis potest à patre instrui quàm ab alio extraneo: nam filius habet à patre esse, & nutrimentum, et disciplinam ut philosophus dicit in. 8. Ethic. Si ergo ille qui suscipit baptizatum, teneretur eum instruere magis esset conueniens, quod pater carnalis filium suum de baptismo susciperet quàm aliquis alius. Quod tamen videtur esse prohibitu: ut habetur in decretis. 30. q. 1. peruenit, & dictum est.

PRÆTEREA. Plures magis possunt instruere quàm unus solus. Si ergo ille qui suscipit aliquem baptizatum, teneretur eum instruere, magis deberet plures suscipere quàm unus solus, cuius contrarium habetur ex decretis leonis papæ. Non plures (inquit) ad suscipiendum de baptismo infantem quam unus accedant, siue vir siue mulier.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in quodam sermone paschali. Vos ante omnia tam viros quàm mulieres: qui filios in baptismo te suscepistis, moneo, ut vos cognoscatis fidei insores apud deum extitisse pro illis, quos visi estis de sacro fonte suscipere.

RESPONDEO dicendum, quod unusquisque

obligatur ad exequendum officium quod accepit. Dictum est autem qui suscipit aliquem de sacro fonte, assumit sibi officium pedagogi. Et ideo obligatur ad habendam curam de ipso, si necessitas immineret: sicut eo tempore & loco, in quo baptizati inter in fideles nutriuntur. Sed ubi nutriuntur inter catholicos christianos, satis possunt ab hac cura excusari, presumendo quod à suis parentibus diligenter instruatur. Si tamen quocumque modo sentirent contrarium, tenerentur secundum suum modum, salutem spiritualium filiorum curam impendere.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ubi immineret periculum, oporteret esse aliquem doctum in diuinis (sicut Dionysius dicit) qui baptizatum de sacro fonte susciperet. Sed ubi hoc periculum non imminet, propter hoc quod pueri nutriuntur inter catholicos, admittuntur quicumque ad hoc officium: quia ea que pertinent ad christianam vitam & fidem, publice omnibus nota sunt. **ET** tamen ille qui non est baptizatus, non potest suscipere baptizatum (ut est declaratum in concilio maguntino) licet non baptizatus possit baptizare, quia persona baptizantis est de necessitate sacramenti, non autem persona suscipientis: sicut dictum est.

AD SECVNDVM dicendum, quod si cut est alia generatio spiritualis à carnali ita etiam debet esse alia disciplina: secundum illud Hebræ. 12. Patres quidem carnis nostra habuimus eruditores, & reuerentiamur eos, non multo magis obtemperabimus patri spirituum, & uiuimus? Et ideo alius debet esse pater spiritualis à patre carnali: nisi necessitas contrarium exigat.

AD TERTIVM dicendum, quod confusio esset discipline, nisi esset unus principalis instructor. Et ideo in baptismo unus debet esse principalis susceptor. Alij tamen possunt admitti, quasi coadutores.

IN ISTO articulo dubitatur, an de iure diuino teneantur susceptores docere baptizatos, quos de sacro fonte leuantur, ubi esset periculum fidei. Nam dicit sanctus Thome in litera quod tenetur.

Dubium primum.

AD HOC dico, quod non tenentur de iure diuino: sed humano, fundato tamen in iure naturali. Nā qui non facit officiū ad quod assumitur, quod & acceptauit, i fideliter agit. Ergo peccat nō agēs.

DUBITATUR secūdo, an omnes homines & mulieres indifferenter possint esse com-
patres, vel commatres.

AD HOC dubiū (vltra ea quæ in præcedēti articulo ānotauimus) respōdeo aliquibus ppositioibus. **PRIMA** propositio est. Si pater vel mater teneant baptizandum: contrahūt affinitatem quæ vocatur compaternitas, ex qua affinitate sequitur, quod non possunt ab inuicem petere debitum.

SED si vnus coniugum leuet puerum à fonte baptismi, an alter amittat etiam ius petēdi debitum? Videtur quod ita: quia affinitas contrahitur etiā sine culpa: sicut non potest quis vxorem ducere, quam frater suus, vel consanguineus cognouit.

AD HOC dico cum sancto Thom. in. 4. d. 4. q. 1. distinguendo. Si alter coniugum leuet puerum consentiente altero, aut sciente & non reclamante: vterque perdit ius petēdi debitum coniugale. Si vero vnus leuat infantem altero ignorante: ignorans non perdit ius petēdi debitum. Nam aliis sine culpa sua puniretur.

SED an episcopus in illa affinitate dispēsare possit? Dico quod ita propter periculum, quod coniugibus imminet. Hoc tenet etiam Siluester in summa verbo matrimonium. s. §. 15.

SECUNDA propositio est. Si parentes in necessitate puerum baptizent: non contrahunt affinitatem. Hæc probatur. 30. quæst. 1. cap. ad limina.

TERCIA propositio. De iure communi nō deberet esse nisi vnus susceptor: vt diximus in præcedenti articulo. Hæc probatur de cōsecra. d. 4. cap. in Cathedra. Sed cum hoc sit in fauorem fidelium, ne sint impedimenta pro matrimonijs post ea contrahendis: vbi est consuetudo quod sint plures susceptores, licite staretur consuetudini.

QUARTA propositio est. Non potest esse susceptor cuiuscunque ætatis: sed debet excedere baptizandum. per. 13. ānos. Hæc est Panormitani cap. debitum: extra de baptismo & eius effectu. Ratio est. Quia non debet esse pater spiritualis, nisi ille qui etiam potest esse carnalis: alias non est consonum recte rationi.

Quæstio nona,

De suscipientibus baptismum.

DEINDE considerandum est de suscipientibus baptismum. Et circa hoc queruntur duodecim. **PRIMO.** Vtrum omnes teneantur ad suscipiendum baptismum.

SECUNDO. Vtrum aliquis possit saluari sine baptismo.

TERCIO. Vtrum baptismus sit differēdus.

QUARTO. Vtrum peccatores sint baptizandi.

QUINTO. Vtrum peccatoribus baptizatis sint imponenda opera satisfactoria.

SEXTO. Vtrum requiratur cōfessio peccatorū.

SEPTIMO. Vtrum requiratur intentio ex parte baptizati.

OCTAVO. Vtrum requiratur fides.

NONO. Vtrum pueri sint baptizandi.

DECIMO. Vtrum pueri iudeorum sint baptizandi inuitis parentibus.

UNDECIMO. Vtrum aliqui sint baptizandi in maternis vteris existentes.

DUODECIMO. Vtrum furiosi & amentes sint baptizandi.

Articul. primus.

Vtrum omnes teneantur ad susceptionem baptismi.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod non teneantur omnes ad susceptionem baptismi. Per Christum enim non

est hominibus arētata via salutis. Sed ante christi aduentum poterant homines saluari sine baptismo. Ergo & post christi aduentū.

PRÆTEREA. Baptismus maxime videtur esse institutus in remedium peccati originalis. Sed ille qui est baptizatus, cū non habeat originale peccatum, non videtur quod illud possit trāssundere in prolem. Ergo filij baptizatorū non vidētur esse baptizandi.

PRÆTEREA. Baptismus datur ad hoc, quod aliquis per gratiā à peccato mūdetur. Sed hoc consequuntur illi qui sunt sanctificati in vtero sine baptismo. Ergo non tenentur ad suscipiendum baptismum.

SED CONTRA est, qd dicitur Iohan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum dei. Et in libro de ecclesiasticis dogmatibus dicitur.

SED CONTRA est, qd dicitur Iohan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum dei. Et in libro de ecclesiasticis dogmatibus dicitur.

SED CONTRA est, qd dicitur Iohan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum dei. Et in libro de ecclesiasticis dogmatibus dicitur.

SED CONTRA est, qd dicitur Iohan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum dei. Et in libro de ecclesiasticis dogmatibus dicitur.

Bap-

Baptizatis tantum, iter salutis esse credimus. RESPONDEO dicendum, quod ad illud homines tenentur, sine quo salutem consequi non possunt. Manifestum est autem, quod nullus potest salutem consequi, nisi per Christum. Unde et apostolus dicit Roma. 5. Sicut per unius delictum, in omnes homines in eodem nationem, sic et per unius iustitiam, in omnes homines in iustificationem vite. Ad hoc autem datur baptismus. Ut aliquis per ipsum regeneratus, incorporetur Christo factus membrum ipsius. Unde dicitur Galath. 3. Quicumque in Christo baptizati estis, Christum induistis. Unde manifestum est, quod omnes ad baptismum tenentur, sine eo non potest esse salus hominibus. AD PRIMAM ergo dicendum, quod nunquam homines potuerunt saluari etiam ante Christi aduentum, nisi fierent membra Christi: quia ut dicitur act. 4. non est aliud nomen datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Sed ante aduentum Christi, homines Christo incorporabantur per fidem futuri aduentus: cuius fidei signaculum erat circumcisio, ut apostolus dicit Roma. 4. Ante vero quam circumcisio institueretur, sola fide (ut Gregorius dicit) cum sacrificiorum oblatione quibus suam fidem antiqui patres confitebantur, homines Christo incorporabantur.

POST aduentum etiam Christi, homines per fidem Christo incorporantur: secundum illud Ephe. 3. Habitare Christum per fidem in cordibus vestris. Sed alio signo manifestatur fides rei iam presentis, quam demonstraretur quando erat futura: sicut etiam alijs verbis significatur presentis, prateritum, et futurum. Et ideo licet ipsum sacramentum baptismi, non semper fuerit necessarium ad salutem: fides tamen, cuius baptismus sacramentum est, semper necessaria fuit.

AD SECVNDAM dicendum, quod (sicut in secunda parte dictum est) illi qui baptizantur, renouantur per baptismum secundum Spiritum, corpus tamen remanet subiectum vetustati peccati: secundum illud Rom. 8. Corpus

quidem mortuum est propter peccatum, spiritus vero uiuit propter iustificationem. Unde et Augustinus probat in libro contra Iulianum quod non baptizatur in homine quicquid in eo est. Manifestum est autem, quod homo non generat generatione carnali secundum spiritum, sed secundum carnem. Et ideo filij baptizatorum, cum peccato originali nascuntur: unde indigent baptizari AD TERTIAM dicendum, quod illi qui sunt sanctificati in utero, consequuntur quidem gratiam emundantem a peccato originali: non tamen ex hoc ipso consequuntur characterem, quo Christo configurentur. Et propter hoc si aliqui nunc sanctificarentur in utero, necesse esset eos baptizari: ut per suspensionem characteris, alijs membris Christi conformarentur.

IN HOC primo articulo asserit sanctus Thomas quatuor propositiones, duas in corpore articuli, & duas in solutione ad. 2. & ad. 3.

PRIMA propositio est. Omnes tenentur ad baptismum. Probat. Quia ad illud tenentur homines sine quo salutem consequi non possunt. At sine baptismo re vel voto suscepto, non possunt homines salutem consequi. Ergo ad illud tenentur omnes homines.

SECUNDA propositio. Sine baptismo non potest esse hominibus salus. Hac sequitur ex prima. Aduerte tamen quod (ut in secundo articulo sequenti dicemus) baptismus est remedium necessarium ad salutem: ita quod sine illo non remitteretur peccatum originale, nec mortale ante ipsum commissum. Secundo. Est baptismus necessarius sub poena noui peccati mortalis adultis: ita quod adultus qui potest baptizari, & ex negligentia non baptizatur, & sic decedit, vel exponit se periculo decendi sine baptismo, peccat mortaliter.

TERTIA propositio in solutione ad. 2. est. Filij baptizatorum cum peccato originali nascuntur, ideo etiam indigent baptismo. Hac probatur. Quia homines generant secundum carnem, quæ fuit infecta peccato originali: & non secundum spiritum, qui per baptismum expiatus est a peccato. Ideo caro est infecta, & anima quæ in tali carne infunditur, inficitur peccato originali: quousque per baptismum expietur.

QUARTA propositio est in solutione ad. 3. Esto quis sit sanctificatus in utero tenetur baptizari. Probat. Quia tenetur signari, & characterizari characterem Christi redeptoris ex eius institutione. Alia erant hic disputanda: sed quia eadem fere est materia articuli sequentis ibi disputabuntur

Articul. secundus

Vtrum sine baptismo aliquis possit saluari.

D SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod sine baptismo nullus possit saluari. Dicit enim dominus Iohannis. 3.

Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum dei. Sed illi soli saluantur qui regnum dei intrant. Ergo nullus potest saluari sine baptismo, quo aliquis regeneratur ex aqua & Spiritu sancto.

PR AETER EA. In libro de ecclesiasticis dogmatibus dicitur. Nullum cathecuminum, quantum in bonis operibus defunctum, vitam eternam habere credimus, excepto martyrio, ubi totum sacramentum baptismi completur. Sed si aliquis sine baptismo posset saluari, maxime hoc haberet locum in cathecuminis bona opera habentibus: qui videntur habere fidem per dilectionem operantem. Videtur ergo, quod sine baptismo nullus possit saluari.

PR AETER EA. Sicut supra dictum est sacramentum baptismi est de necessitate salutis. Necessarium autem est, sine quo non potest aliquid esse: ut dicitur in 5. Metha. Ergo videtur quod sine baptismo nullus possit consequi salutem.

SED CONTRA EST, quod Augustinus dicit super Iuenticum, inuisibile sanctificationem, quibusdam affuisse & profuisse sine visibilibus sacramentis: visibilem vero sanctificationem (quae sit sacramento visibili) sine inuisibili, posse adesse, sed non posse prodesse. Cum igitur sacramentum baptismi ad visibilem sanctificationem pertineat, videtur quod sine sacramento baptismi, aliquis possit salutem consequi per inuisibilem sanctificationem.

R ESPONDEO dicendum, quod sacramentum baptismi dupliciter potest alicui deesse. Vno modo & re & voto, quod contingit illis, qui nec baptizantur, nec baptizari volunt: quod manifeste ad contemptum sacramenti

pertinet, quantum ad illos qui habent usum liberi arbitrij. Et ideo hi quibus hoc modo deest baptismus: salutem consequi non possunt: quia nec sacramentaliter nec mentaliter Christo incorporantur, per quem solum est salus. Alio modo potest sacramentum baptismi alicui deesse re, sed non voto: sicut cum aliquis baptizari desiderat, sed aliquo casu praeventur morte, antequam baptismum suscipiat. Et talis sine baptismo actuali, salutem consequi potest, propter desiderium baptismi, quod procedit ex fide per dilectionem operantem, per quam deus interiori hominem sanctificat, cuius potentia sacramentis visibilibus non alligatur. Unde Ambrosius dicit de Valentimano qui cathecuminus mortuus fuit, quem regeneraturus eram amisi: verumtamen ille gratiam quam poposcit, non amisit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut dicitur in regum. 16. homines vident quae pariter dominus autem intuetur cor: Ille autem qui desiderat per baptismum regenerari ex aqua & Spiritu sancto, corde quidem regeneratus est, licet non corpore: sicut & apostolus dicit Roma. 2. quod circumcisio cordis est in spiritu, non in littera, cuius laus non ex hominibus, sed ex deo est.

AD SECUNDUM dicendum, quod nullus peruenit ad vitam eternam, nisi absolutus ab omni culpa & reatu poenae. Quae quidem uniuersalis absolutio, fit in perceptione baptismi & in martyrio: propter quod dicitur quod in martyrio omnia sacramenta baptismi complentur. scilicet quantum ad plenam liberationem a culpa & poena. Siquis ergo cathecuminus sit habens desiderium baptismi (quia aliter in bonis operibus non moreretur, quae non possunt esse sine fide per dilectionem operante) talis decedens non statim peruenit ad vitam eternam, sed patietur poenam pro peccatis praeteritis ipse tamen saluus erit sic quasi per ignem ut dicitur in ad Corinth. 3.

AD TERTIUM dicendum, quod pro tanto dicitur sacramentum baptismi esse de necessitate salutis, quia non potest esse hominis salus nisi saltem in voluntate habeatur: quae apud deum reputatur pro facto.

IN

Dubium
primum.

IN ARTICULO ISTO. Dubitatur, an omnes teneantur ad baptismum sub nouo praecepto distincto ab alijs, vel solum sub poena quod non saluabitur, non tamen incurret nouum peccatum, sed damnabitur pro originali, vel pro actualibus si habeat. Et videtur quod nullus teneatur ad baptismum sub nouo distincto praecepto. Quia si sub nouo peccato mortali teneretur aliquis ad baptismum, esset quia baptismus est necessarius ad salutem, nam non habetur in scriptura sacra formale praeceptum quod omnes baptizentur, sed solum quod baptismus est necessarius ad salutem. At ex hoc non sequitur quod sit praeceptum. Ergo non est baptismus sub nouo praecepto obligans ad mortale. Minor probatur. Quia magna differentia est, inter esse praeceptum, & esse necessarium ad salutem. Nam alterum sine altero inueniri potest: sicut inuenitur praeceptum de ieiunanda quadragesima, quae tamen non erat necessaria ad salutem. Et fides (secundum sanct. Thom. secunda secunda. quae. 10. art. 1.) est necessaria ad salutem, sed non semper est in praecepto, ut apud illos qui nihil audierunt de Christo.

SECUNDO. Gratia & charitas sunt necessariae ad salutem. At de illis non est praeceptum, ita ut peccet mortaliter quis, solum quia non habet gratiam. Ergo.

TER TIO. Paruuli ante usum rationis non habent praeceptum baptismi: quia ridiculum esset, quod ponatur praeceptum illis, qui nec intelligere possunt. Et tamen baptismus est illis necessarius ad salutem. Ergo magna est differentia, inter esse praeceptum & esse necessarium ad salutem.

HIS TAMEN non obstantibus, dico esse distinctum praeceptum de baptismo suscipiendo: ita quod qui baptismo aquae baptizari potest, & non vult, peccat mortaliter, & damnabitur etiam pro hoc peccato mortali: quia noluit baptizari. Et hoc videtur etiam insinuare sanct. Thom. in articulo. 1. quando dicit, quod omnes tenentur ad baptismum. Idem sentit Scotus in. 4. d. 4. quae. 6. Idem Richardus d. 4. art. 1. quae. 3. Idem Gabriel d. 4. quae. 2. art. 3. Idem Paludanus d. 6. quae. 1. art. 2. Idem bonauentura d. 6. quae. 2. in secunda parte distincti onis. Idem Adrianus in. 4. quae. 5. de baptismo. Est igitur conclusio, quod omnes tenentur ad baptismum, tam existentes in gratia quam non existentes. Probatur sic. Existens in gratia tenetur ad baptismum. Ergo & non existens. Antecedens probatur. Quia omnes concedunt, baptismum necessarium esse ad salutem. Ponatur ergo cathecumenus, qui doleat de omnibus peccatis suis, ex negligentia tamen, vel quia non vult, moriatur sine baptismo. Ille non saluabitur: quia alias baptismus non est de necessitate salutis. Ergo damnatur propter fraus ionem alicuius praecepti. Sed non est aliud, nisi non suscepisse baptismum. Ergo est praeceptum de recipiendo baptismo. Nam alias sine peccato iste damnaretur, quod est falsum.

SECUNDO. De consecratione d. 4. cap. Firmissime, determinatur quod sine baptismo nec paruulus nec adultus potest saluari. Quia si puer est, damnatur pro originali, si autem adultus, & liber ab originali per contritionem, iterum perdit illam gratiam, ut probatum est.

TER TIO. Ad Romanos. 3. Omnes peccauerunt & egent gloria dei. Et rursus ad Romanos. 5. Sicut per unum hominem mors intrauit in mundum ita per unum intrauit vita. Et actuum. 10. dicitur de cornelio, quod erat vir religiosus, iustus, ac timens deum. Unde iam erat baptizatus baptismo flaminis: & nihilominus baptizatus est baptismo aquae. Ergo existentes in gratia tenentur ad baptismum.

Q. VARTO. Actuum. 16. Paulus custodem carceris instruxit, & monuit, ut crederet & baptizaretur. Ergo.

Q. VINTO. Actuum. 2. dixerunt iudaei ad Petrum & apostolos. Viri fratres quid faciemus? Ad quos petrus. Poenitentiam agite: & baptizetur vnusquisque vestrum. Sed isti iudaei iam non habebant originale quia erant circumcisi. Ergo tenebantur ad baptismum propter nouum praeceptum: alias non cogeret eos Petrus ad baptismum, sicut nec coegit ad alia bona opera.

SEXTO. Hoc idem docet Augustinus super leuiticum capite. 84.

ARGVIT tamen contra hoc Adrianus sic. Ita se habet baptismus in noua lege, sicut circumcisio in veteri. Sed tunc multi poterant sine circumcisio ne saluari. Ergo & nunc sine baptismo. Antecedens pro maiori patet: quia eodem modo datur vtriusque praeceptum. Minor probatur, de philosophis de quibus loquitur Paulus ad Romanos. 1. & de Naama siro ab eliseo sanato, cui a propheta non est impositum, ut circumcideretur.

SECUNDO. Pueri ante octauum diem saluabantur in populo Israel sine circumcisio ne. Ergo. **AD PRIMVM** argumentum, nego consequentiam: quia circumcisio data erat solum Abrahae & eius posteris. Baptismus vero toti orbi datus est: **AD SECUNDV M.** Dico quod erat praeceptum, ut puer octo dierum circumcideretur: quod praeceptum nunc non est.

SECUNDO principaliter arguitur. Quia sequeretur, quod passio Christi & lex euangelica non sufficerent ad salutem. Nam puer natus in eremo vbi non est aqua, sine culpa sua periret.

AD HOC argumentum respondebimus infra, cum tractauerimus an puer in utero baptizari possit.

TER TIO. Nullus damnatur. Propter illud quod non est in sua potestate. Sed non est in potestate pueri baptizari. Ergo non damnabitur, quia non est baptizatus.

AD HOC dico, quod puer non damnatur, quia non est baptizatus: sed quia est in peccato originali. De hoc tamen latius dicemus infra.

Q. VARTO. Multi sunt ad quos non

peruenit euangelium. Ergo illi non tenentur ad baptismum.

AD HOC dico, quod multi dubitant de antecedente propter illud psalmi. 18. in omnem terram exiit sonus eorum. &c. Quæ locum adducit apostolus ad Roma. 10. Et intelligitur, quod tempore apostolorum peruenit prædicatio & doctrina fidei ad principalia loca omnium regionum. Alij tamen oppositum opinantur. Dicunt enim, quod & si modo posset dubitari, an enunciatum sit euangelium in vniuersa terra tempore tamen Pauli, non erat annunciatum in toto orbe, cum nec dum ad antipodas peruenisset. Sed apostolus solum loquebatur de terra, in qua ipsi apostoli conuersabantur. Et ita intelligitur illud Marci ultimo. Profecti prædicauerunt vbiq. i. in omni terra ad quæ veniebant. Ego magis credo partem affirmatiuam. Supposita tamen negatiua procedit argumentum. Quia illi nesciunt quomodo fiat baptismus. Et facienti quod in se est deus pro videt in necessarijs. Ergo saluabuntur sine baptismo. Et quanuis prædicatio euangelij ad maiores illorum peruenisset: iam qui nunc viuunt ignorant inuincibiliter.

AD HOC dico, aliquibus propositionibus. Prima est. Illi ad quos non peruenit prædicatio euangelij, vel habent talem ignorantiam inuincibilem non peccant, quia non baptizantur. Licet enim ex præcepto obligentur, excusantur tamen illa ignorantia: vt dicit sanct. Thom. secunda secundæ, quæstio. 10. art. 1.

SECUNDA propositio. Qui sine baptismo moriuntur, cum illa ignorantia inuincibili de euangelio: damnantur propter alia peccata. De hac non est dubium.

Dubium secundum

DUBITATUR secundo, si quis faciat quod in se est, proponendo querere deum, & prosequi semper bonum, & cauere à malo, & sic moriatur, an saluabitur sine baptismo, & sine iuramento baptismi, cum ignoret inuincibiliter de baptismo.

AD HOC. Prius dico, quod non admitto, vt sic moriatur. Secundo. Respondet doctores: quod deus illuminabit facientem quod in se est, vel per doctorem interiore, vel exteriori.

Dubium tertium.

DUBITATUR tamen, an illuminabit statim in primo instanti, quo se conuertit, an postea.

HOC non explicant alij doctores. Solum enim dicunt, quod si in illo instanti moriatur, saluabitur. Sed hoc esset mirabile, vt sic miraculose interius illuminaretur: cum exterius sic in instanti non posset applicari aliquis, qui baptizaret. Ergo quicumque sic se conuerteret esset propheta, quia cognosceret supernaturalia per diuinam reuelationem, quod non est apprensibile, cum prouidentia debeat esse sine miraculo.

IDEO. Pro solutione sit tertia propositio. Siquis eo modo se ad deum conuertat, quo potest, habebit gratiam statim in instanti conuersionis.

QUARTA propositio. Talis non saluabitur si

ne baptismo. Probatum actuum. 4. Non est aliud nomen sub coelo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri, nisi in nomine dñi Iesu Christi

QUINTA propositio. Si ille perseverat faciendo quod in se est, dominus illuminabit eum successu temporis. Hoc tenet Durand. in. 4. d. 4. quæst. 7. SEXTA propositio. Talis qui est in gratia, antequam habeat fidem Christi non stat de lege quod moriatur cum gratia. Sed si moritur sine baptismo re vel voto suscepto, ante mortem perdet gratiam. SEPTIMA propositio. Verissimile est, quod in nationibus apud quas non est prædicatum euangelium, nullus facit quod in se est. Idem dico de sarracenis. Posset enim puer sarracenorum proponere in instanti usus rationis: querere deum verum in toto corde. Sed & si hoc sit possibile, credo quod nullus ex eis fecit. Erudiuntur enim communiter in sua secta, & hoc est verissimile. Ethoc modo melius respondetur ad argumentum. Has propositiones ponit sanct. Thom. ad Romanos 10. lectione. 3. Super illud. Et quidem in omnem terram exiit sonus eorum.

CAIETANVS in suis commentarijs super hunc articulum dicit, quod in articulo necessitatis sufficit paruulis baptismus receptus solum in voto parentum. Itaque si parentes volebant puerum baptizare, vt pote si eum in ecclesiam deferrebant, & interim moritur, saluatur in illa fide parentum, & cum illo baptismo in voto parentum. Sed hoc, vt cum bona veniatanti viri dixerim, ostendam in articulo vndecimo sequenti, esse plusquam falsum. Ideo hic super sedendum duxi ab huiusmodi ambiguitate disputatione.

Articul. Tertius.

Vtrum baptismus sit differendus.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur quod baptismus sit differendus. Dicit enim Leo Papa. Duo tempora. i. Pascha & Pentecoste ad baptizandum, à Roman. pontifice legitime prefixa sunt. Vnde dilectionem vestram monemus, vt nullos alios dies huic obseruationi misceatis. Videtur ergo quod oporteat non statim aliquem baptizari, sed usque ad prædicta tempora baptismum differri. PRAETEREA. In concilio Agathense legitur. Iudei quorum perfidia frequenter ad vomitum redit, si ad leges catholicas venire voluerint, octo menses inter cathecos ecclesie limen introeant. Et si pura fide

veni-

venire noscantur, tunc de muni baptisimi gratiam mereantur. Non ergo statim sunt homines baptizandi, sed usque ad certum tempus est differendum baptisma.

PR. AETER EA. Sicut dicitur Isaie. 27. Iste est omnis fructus, ut auferatur peccatum. Sed magis videtur auferri peccatum, vel etiam diminui, si baptismus diu differatur, primo quidem, quia peccantes post baptismum gravius peccant, secundum illud Hebræorum. 10. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est. s. per baptismum, secundo, quia baptismus tollit peccata præterita, non autem futura. Unde quanto magis baptismus differtur tanto plura peccata tollit. Videtur ergo quod baptismus debeat diu differri.

SED CONTRA est, quod dicitur ecclesiastici. 5. Non tardes converti ad dominum. Et ne differas de die in diem. Sed perfecta conversio ad deum, est eorum qui regenerantur in Christo per baptismum. Nō ergo debet baptismus differri de die in diem.

RESPONDEO dicendum, quod circa hoc distinguendum est, utrum sint baptizandi pueri vel adulti. Si enim pueri sint baptizandi, non est differendum baptisma, primo quidem, quia non expectatur in eis maior instructio, aut etiam plenior conversio, secundo propter periculum mortis: quia non potest eis alio remedio subueniri, nisi per sacramentum baptismi. Adultis vero subueniri potest per solum baptismi desiderium: ut supra dictum est.

ET IDEO adultis non statim cum convertuntur, est sacramentum baptismi conferendum: sed oportet differre usque ad aliquod certum tempus.

PRIMO quidem, propter cautelam ecclesie: ne decipiatur, sacramentum fide accedentibus conferens: secundum illud. i. Iohan. 4. Nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sint. Quæ quidem probatio sumitur de accedentibus ad baptismum, quan-

do per aliquod spatium, eorum fides et mores examinantur.

SECUNDO. Hoc est necessarium ad utilitatem eorum qui baptizantur, quia aliquo temporis spatium indigent, ad hoc quod plene instruantur de fide, et exercitentur in his quæ pertinent ad vitam christianam.

TER TIO. Hoc est necessarium ad quandam reuerentiam sacramenti: dum in solemnitatibus præcipuis. s. Paschæ, et Pentecostes, homines ad baptismum admittuntur: et ita de votius sacramentum suscipiunt.

HÆC tamen dilatio est prætermittenda duplici ratione. Primo quidem, quando illi qui sunt baptizandi, apparerent perfecte instructi in fide, et ad baptismum idonei: sicut Philippus statim baptizavit eunuchum (ut habetur actuum. 8.) et Petrus cornelium et eos qui cum eo erant: ut habetur actuum. 10.

SECUNDO. Propter infirmitatem aut aliquod periculum mortis. Unde Leo Papa dicit. Hi qui necessitate mortis, egritudinis, obsidionis, persecutionis, et naufragij, urgentur, omnitemore debent baptizari. Si tamen aliquis morte præueniatur, articulo necessitatis sacramentum excludente, dum expectat tempus ab ecclesia institutum, saluatur, licet per ignem: ut supra dictum est. Peccat autem si ultra tempus institutum ab ecclesia, differat accipere baptismum: nisi ex causa necessaria et licentia prælatorum ecclesie. Sed tamen et hoc peccatum cum alijs deleri potest per succedentem contritionem: quæ supplet vicem baptismi, ut supra dictum est.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod illud mandatum Leonis Papæ de obseruandis duobus temporibus in baptismo, intelligendum est de adultis, excepto tamen periculo mortis, quod semper in pueris est timendum: ut dictum est.

AD SECUNDM dicendum, quod illud de iudæis, est institutum ad ecclesie cautelam: ne simplicium fidem corrumpant, si non fuerint plene conuersi. Et tamen (ut ibidem subditur) si infra tempus præscriptum, aliquod

quod periculum infirmitatis incurrerint, debent baptizari.

AD TERTIVM dicendum, quod baptismus per gratiam quam confert, non solum remouet peccata præterita: sed etiã impedit peccata futura ne fiant. Hoc autem præcipue desiderandum est, ut homines non peccent, secundario autem ut leuius peccent, vel etiam ut eorum peccata mundentur, secundum illud. 1. Iohãnis. 2. Filioli mei hæc scribo vobis ut non peccetis: sed et si quis peccauerit, ad uocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum, et ipse est propitiatio pro peccatis nostris.

IN ISTO articulo ponit sanct. Thom. quinque conclusiones: quarum prima est. Si pueri sunt baptizandi, non est differendus baptismus.

SECUNDA est. Adultis non statim cum conuertuntur, conferendum est sacramentum baptismi.

TER TIA est. Si illi qui conuertuntur, sunt iam perfecte in fide instructi: statim baptizandi sunt.

QUARTA est. Si cathecuminus præueniatur morte dum spectat tempus ab ecclesia institutum, & sic non baptizatur: saluatur baptismis flaminis.

QUINTA conclusio est. Peccat cathecuminus, si differat baptismum ultra tempus determinatum ab ecclesia.

Dubium primum.

DUBITATVR primo, an de iure diuino teneatur quis, statim post conuersionem baptizari. Et videtur quod non, quia præceptum de baptismis est præceptum affirmatiuum, quod non obligat nisi semel in vita, aut tempore necessitatis.

SECUNDO. Viri illustres & summi in ecclesia non fuerunt baptizati nisi in fine vitæ, ut de Constantino quem legimus à siluestro longe post conuersionem baptizatum. Valentinianus etiam sine baptismis decessit ob dilationem: quem tamẽ Ambrosius gratiam baptismi non amisisse affirmat, quia baptismis flaminis saluus effectus est.

TER TIO. Ambrosius ipse, postquã electus est episcopus Mediolanensis, baptizatus est. Augustinus etiam cum trigessimũ excederet annũ: baptismis suscepit. Diuus etiam Martinus (ut legitur) longo tempore fuit cathecuminus.

SED CONTRA est consuetudo ecclesiæ. Secundo. Non videtur verissimile, ut illud quod Christus instituit, & præcepit ut reciperemus: tanto tempore liceat nobis differre. Tertio. Ille non baptizatus non est de ecclesia. Ergo non licet diu differre baptismis. Ad hoc respondet doctores, quod quãdocũque quis sumit baptismũ: ad implet præceptũ. Sed ego credo, quod idẽ est iudiciũ de hoc & de alijs. Scilicet eucharistia & poenitentia: de quibus (stando in solo iure diuino) non est certũ tempus recipiendi, nisi quã

do ecclesia præcipit. Et quãdo ecclesia præcipit, est de iure diuino mediate recipere pro tunc.

AD argumenta autem de Constantino & alijs, dico quod tunc illi erant viri sancti, qui aliquo consilio hoc faciebant. De hoc vide de consecratione d. 4. cap. Non ratione, & cap. Duo tempora, & cap. Proprie in morte.

DUBITATVR secundo, an instante martirio teneatur quis baptizari. Dico quod si potest teneatur. Ita enim legitur de diuo Laurentio qui instante martirio romanum baptizauit. Hæc conclusio sequitur ex dictis: quia semper est præceptum de baptismis ut diximus. Ergo lethaliter peccat, si non baptizetur cum possit, & sit in tempore post quod non poterit baptizari.

Dubium secundum.

DUBITATVR tertio, an in omni tempore liceat baptizare. Dico quod paruulos ante usum rationis, omni tempore licet baptizare: quia semper sunt in periculo, & non expectatur maior dispositio in eis, vno quam alio tempore: ut dicit doctor sanctus. Adultos autem non licet baptizare, nisi postquam sunt in fide sufficienter instructi. Vnde satis perperam agunt ecclesiastici quidam, apud insulanos degentes, qui imprudenti zelo ducti statim baptizant eos qui conuertuntur ad fidem, vel signa conuersionis ostendunt.

Dubium tertium.

Articul. quartus.

Utrum peccatores sint baptizandi.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur quod peccatores sint baptizandi. Dicitur enim Zachar. 13. In die illa erit fons patens domui David, et habitantibus Hierusalẽ, in ablutione peccatoris et menstruate. Quod quidem intelligitur de fonte baptismali. Ergo videtur quod sacramentum baptismi sit etiam peccatoribus exhibendum.

PRÆTEREA. Dominus dicit Math. 9. Non est opus ualentibus medicis sed male habentibus. Male autem habentes sunt peccatores. Cum igitur spiritalis medici. Christi, medicina sit baptismus, videtur quod peccatoribus sit sacramentum baptismi exhibendum.

PRÆTEREA. Nullum subsidium debet peccatoribus subtrahi. Sed peccatores baptizati, ex ipso caractere baptismali spiritaliter adiuuantur, cum sit quedam dispositio ad gratiam. Ergo videtur quod sacramentum

tum

rum baptismi, sit peccatoribus exhibendum.
SED CONTRA est, quod Augustinus dicit. Qui creavit te sine te, non iustificabit te sine te. Sed peccator cum habeat voluntatem non dispositam, non cooperatur deo. Ergo frustra adhiberetur sibi baptismus ad iustificationem.

R. RESPONDEO dicendum, quod aliquis potest dici peccator dupliciter. Vno modo propter maculam & reatum præteritum. Et sic peccatoribus est sacramentum baptismi conferendum: quia est ad hoc specialiter institutum, ut per ipsum peccatorum sordes mundentur: secundum illud Ephes. 5. Mundans eam. scilicet ecclesiam lauacro aque in verbo vite. Alio modo potest dici aliquis peccator ex voluntate peccandi, & proposito persistendi in peccato. Et sic peccatoribus non est sacramentum baptismi conferendum.

PRIMO quidem. Quia per baptismum homines Christo incorporantur: secundum illud Galath. 3. Quicumque in Christo baptizati estis Christum induistis. Quandiu autem aliquis habet voluntatem peccandi, non potest esse Christo coniunctus: secundum illud. 2. Corinth. 6. Quæ participatio iustitiæ, cum iniquitate? Vnde & Augustinus dicit in libro de penitentia, quod nullus suæ voluntatis arbitrius constitutus, potest nouam vitam inchoare, nisi eum veteris vite peniteat.

SECUNDO. Quia in operibus Christi & ecclesie nihil debet fieri frustra. Frustra autem est, quod non pertingit ad finem ad quem est ordinatum. Nullus autem habens voluntatem peccandi, simul potest à peccato mundari, ad quod ordinatur baptismus: quia hoc esset ponere contra dictoria esse simul.

TER TIO. Quia in sacramentalibus signis non debet esse aliqua falsitas. Est autem signum falsum: cui res significata non respondet. Ex hoc autem quod aliquis lauandum se præbet per baptismum: significatur quod se disponat ad interiorem ablutionem. Quod non contingit de eo, qui habet propositum persistendi

in peccato. Vnde manifestum est, quod talibus sacramentum baptismi non est conferendum.
AD PRIMVM ergo dicendum, quod illud verbum est intelligendum de peccatoribus, qui habent voluntatē recedendi à peccato.
AD SECUNDM dicendum, quod spiritualis medicus. scilicet Christus operatur dupliciter. Vno modo interius per se ipsum: & sic præparat voluntatem hominis, ut bonum velit, & malum odiat. Alio modo operatur per ministros, exterius adhibendo sacramenta: & sic operatur perficiendo exterius, id quod est interius inchoatum. Et ideo sacramentum baptismi non est exhibendum, nisi ei in quo interioris conuersionis aliquod signum appareat sicut nec medicina corporalis adhibetur infirmo, nisi in eo aliquis motus vitalis natura appareat.

AD TERTIVM dicendum, quod baptismus est fidei sacramentum. Fides autem in formis non sufficit ad salutem, nec ipsa est fundamentum: sed sola fides formata quæ per dilectionem operatur, ut Augustinus dicit in libro de fide & operibus, Vnde nec sacramentum baptismi salutem conferre potest cum voluntate peccandi: quæ fidei formam excludit. Non est autem per impressionem characteris baptismalis aliquis disponendus ad gratiam, quandiu in eo apparet voluntas peccandi: quia deus neminem ad virtutem compellit, sicut damascenus dicit.

IN HOC quarto articulo respondet sanctus Th. proposito dubio, vnica distinctione bimembri & duabus propositionibus. Quarum prima est. Peccator qui non complacet in peccato, nec habet propositum formale aut virtuale peccandi, sed potius aliquam displicentiam peccati, licet per se in sufficientem ad gratiam: est baptizandus. Ratio est, quia ad hoc baptismus institutus est, ut remittat peccata.

SECUNDA propositio est. Peccatores qui habent voluntatem peccandi, aut formaliter vel virtualiter complacent in peccato: non sunt baptizandi. **VNDE** sequitur ex dictis propositionibus, quod si constet peccatorem nullo modo dolere de peccato: nullo modo esse baptizandum, quantumcumque petat baptismum, & velit baptizari. Si vero bapti-

baptizetur peccat mortifere baptizans & baptizatus: quia factus & in dispositus accedit ad sacramentum

Dubium
primum.

DUBITATUR an peccatum veniale impediat effectum baptismi.

AD HOC dico cum sanct. Thom. in. 4. d. 4. q. 2. art. 1. quod non. Idem dicit sanct. Thom. Hic in fra quest. 20. art. 8. de eucharistia, licet oppositum sentiat Paludanus in. 4. d. 4. quest. 5. sed non probat. Vnde qui est actualiter in peccato venialitatem, esto actualiter complaceat in illo, potest baptizari: quia talis non est factus.

Dubium
secundum.

DUBITATUR secundo an sufficiat ad baptismum attritio scita. Dico quod ita: ut infra dicemus in materia de poenitentia. Et probatur. Baptismus est institutus ad remittenda peccata directe: Ergo sat est ut non inueniat obicem contrarie voluntatis.

Articul. quintus.

Vtrum peccatoribus baptizatis sint imponenda opera satisfactoria.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur quod peccatoribus baptizatis sint opera satisfactoria imponenda. Hoc enim ad iustitiam dei pertinere videtur, ut pro quolibet peccato aliquis puniatur: secundum illud ecclesiastes ultimo. Cuncta que fiunt adducet deus in iudicium. Sed opera satisfactoria imponuntur peccatoribus in penam pro peccatorum peccatorum. Ergo videtur quod peccatoribus baptizatis sint opera satisfactoria imponenda.

PRÆTEREA. Per opera satisfactoria exercitantur peccatores de nouo conuersi ad iustitiam, & subtrahuntur occasiones peccandi. Nam satisfacere est peccatorum causas excidere: & peccatis aditum non indulgere. Sed hoc maxime est necessarium nuper baptizatis. Ergo videtur quod baptizatis sint opera satisfactoria imponenda.

PRÆTEREA. Non minus debitum est, ut homo deo satisficiat quam proximo. Sed nuper baptizatis imponendum est, ut satisficiant proximis si eos laeserint. Ergo etiam est eis imponendum, ut deo satisficiant per opera poenitentiae.

SED CONTRA est, quod Ambrosius super illud Roma. 11. Sine poenitentia sunt dona & vocatio dei, dicit. Gratia dei in baptismo non requirit gemitum neque planctum, & etiam opus aliquod: sed solam fidem & omnia gratis condonat.

RESPONDEO. Dicendum, quod sicut apostolus dicit Roma. 6. Quicumque baptizati sumus, in nomine Iesu: in morte ipsius baptizati sumus, & sepulti enim sumus ei per baptismum in mortem: ita scilicet quod homo per baptismum incorporatur ipsi morti christi. Manifestum est autem ex supra dictis, quod mors christi satisfactoria fuit sufficienter pro peccatis, non solum nostris: sed etiam totius mundi: ut dicitur prima. Iohannis. 2. Et ideo ei qui baptizatur, pro quibuscumque peccatis non est aliqua satisfactio iniungenda: hoc enim esset iniuriam facere passioni & morti christi, quasi ipsa non esset sufficiens ad plenariam satisfactionem pro peccatis baptizatorum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Augustinus dicit in libro de baptismo paruulorum, ad hoc baptismus valet: ut baptizati christo incorporantur, ut membrum eius. Vnde ipsa pena christi fuit satisfactoria pro peccatis baptizatorum, sicut pena unius membri potest esse satisfactoria pro peccato alterius membri. Vnde Isai. 53. dicitur. Vere languores nostros ipse tulit: & dolores nostros ipse portauit.

AD SECUNDUM dicendum, quod nuper baptizati, exercitandi sunt ad iustitiam, non per opera poenitentiae, sed per opera facilia: ut quasi quodam lacte facilis exercitij promoucantur ad perfectiora: ut glosa dicit super illud psalmi, sicut ab lactatu super matrem suam. Vnde & dominus discipulos suos de nouo conuersos, a ieiunio excusauit: ut patet Matth. 9. Et hoc est quod dicitur prima Petri. 2. sicut modo geniti infantes lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem.

AD TERTIUM dicendum, quod restituere male ablata proximis, & satisfacere

eis de iniurijs illatis est cessare à peccādo: quia hoc ipsum quod est detinere aliena, & proximum lesū nō placare, est peccatum. Et ideo peccatoribus baptizatis iniungendū est, quod satisfaciant proximis, sicut & quod desistāt à peccato: non est autem eis iniungendū, quod pro peccatis prateritis aliquam pœnam patiantur.

CIRCA istum quintum articulum, notanda sunt tria dicta sancti Tho. Primū est, principalis conclusio articuli: quæ sic se habet. Baptizato (quantum est de se) nulla satisfactio est iniungenda. Ratio est: quia alias fieret iniuria Christo, qui per suam passionem sufficienter satisfecit pro omnibus peccatis. Quæ passio, ex Christi institutione in baptismo ita applicatur baptizato: ac si ipse pateretur. Sed si ipse pateretur satisfaceret per illam passionem sine alia iniuncta pœnitentiā. Ergo nō est baptizato iniungenda aliqua satisfactio: quia alias significaretur passio Christi esse in sufficiens ad remissionem peccatorum quo ad culpam & pœnam: quod in lege euangelica tolerari nō potest. Nec valet si inferas, ergo idem debet dici de alijs sacramentis, in quibus etiam applicatur passio Christi: quia in alijs sacramentis non applicatur ita efficaciter, sicut in baptismo. Et hoc propter priuilegium baptismo & non alijs sacramentis concessum: ut patet ex illo pauli ad Romanos. 6. Quicūque baptizati sumus. &c. Quod nunquā dictum fuit de aliquo alio sacramento.

SECUNDA propositio doctoris sancti (in solutione ad. 2.) est. Neophitus non debet trahi statim per magnas pœnitentias: sed assue fieri per aliqua leuia. Quod est aduertendum ob illos, qui à paganismō veniunt ad christianitatem.

TERTIA propositio est. Baptizatus compellendus est quod restituat, si aliquid debet, vel alicui iniuriam intulit: quia aliās semper in peccato manet. Non enim ideo satisfactio illa imponitur, ut pœnas luat: sed ut exeat à peccato. Multa alia dubia poterant hic sub moueri: attamen questione sequenti tractabuntur commodius.

Articul. Sextus

Vtrum peccatores ad baptismum accedentes teneantur sua peccata confiteri.

DE SEXTO sic proceditur. Videtur quod peccatores ad baptismum accedentes teneantur sua peccata confiteri. Dicitur enim *Matth. 3.* quod baptizabantur multi à

Iohanne in Iordane, confitentes peccata sua. Sed baptismus Christi est perfectior quā baptismus Iohannis. Ergo videtur quod multo magis illi qui sunt baptizandi baptismō Christi: debeant sua peccata confiteri.

PRÆTEREA. *Proverbiorum. 28.* dicitur. Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Ergo baptizandi debent sua peccata confiteri.

PRÆTEREA. Pœnitentia requiritur ante baptismum: secundum illud actū. 2. Agite pœnitentiā, & baptizetur unusquisque vestrum. Sed confessio est pars pœnitentiæ. Ergo videtur quod confessio peccatorū requiratur ante baptismum.

SED CONTRA est. Quod confessio peccatorum debet esse cū fletu: dicit enim Augustinus in libro de pœnitentiā. Omnis ista varietas consideranda est & de flenda. Sed (sicut Ambrosius dicit) gratia dei in baptismo non requirit gemitum neque planctum. Ergo à baptizandis non est requirenda confessio peccatorum.

RESPONDEO dicendum, quod duplex est peccatorum confessio. Vna quidem interior quæ fit deo. Et talis confessio peccatorū requiritur ante baptismum: ut, si homo sua peccata recogitans, de eis doleat. Nō enim potest inchoare nouam vitam, nisi pœniteat eū veteris vitæ: ut dicit Augustinus in libro de pœnitentiā. Alia vero est confessio peccatorū exterior, quæ fit sacerdoti. Et talis confessio nō requiritur ante baptismum.

PRIMO quidem. Quia talis confessio eum respiciat personam ministri: pertinet ad pœnitentiæ sacramentum, quod nō requiritur ante baptismum: quia est ianua omnium sacramentorum.

SECUNDO. Quia confessio exterior quæ fit sacerdoti, ordinatur ad hoc quod sacerdos confitentem absoluat à peccatis, & liget ad opera satisfactoria: quæ baptizatis nō sunt imponenda, ut supra dictum est. Nec etiā baptizati

tizati indigent remissione peccatorum per claves ecclesie: quibus omnia remittuntur per baptismum.

TERTIO. Quia ipsa particularis confessio homini facta, est penosa propter verecundiam confitentis. Baptizato autem nulla exterior poena imponitur. Et ideo a baptizatis non requiritur specialis confessio peccatorum: sed sufficit generalis quam faciunt, cum secundum ritum ecclesie abrenunciant sathanæ & omnibus pompis eius. Et hoc modo dicit quaedam glosa Matth. 3. Quod in baptismo Iohannis, exemplum dabatur baptizandis, confitendi peccata, & promittendi meliora. Siqui tamē baptizandi ex deuotione, sua peccata confiteri uellent, esset eorum confessio audienda, non ad hoc quod eis satisfactio imponeretur: sed ad hoc quod contra peccata confusta, eis spiritalis informatio uita traderetur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod in baptismo Iohannis non remittebantur peccata: sed erat baptismus poenitentiae. Et ideo conuenienter accedentes ad illud baptisma confitebantur peccata: ut secundum qualitatem peccatorum, eis poenitentia determinaretur. Sed baptismus Christi est sine exteriori poenitentia: ut Ambrosius dicit. Unde non est similis ratio.

AD SECUNDVM dicendum, quod baptizatis sufficit confessio interior deo facta & etiam exterior generalis, ad hoc quod dirigantur & misericordiam consequantur. Nec requiritur confessio specialis exterior: sicut dictum est.

AD TERTIVM dicendum, quod confessio est pars poenitentiae sacramentalis, quae non requiritur ante baptismum: ut dictum est. Sed requiritur interioris poenitentiae uirtus.

IN ISTO sexto articulo, notanda sunt tres conclusiones quas ponit sanct. Thom. Prima est. Ante baptismum in adultis peccatoribus requiritur, quod sua peccata recolant: & de eis doleant. Vbi nota quod non dicit de eis conterantur, sed doleant: quia ad baptismum sufficit attritio.

SECUNDA conclusio est. Ante baptismum non

requiritur confessio sacramentalis, quae fit sacerdoti. Hac probatur in litera.

TERTIA conclusio est. In baptismo Iohannis quando Matth. 3. dicitur quod uenientes ad illum confitebantur peccata sua intelligitur: (secundum quandam glosam) de confessione generali, qua in communi dicebant se peccatores, & promittebant vel proponebant meliora.

DUBITATUR an si adultus peccator velit ante baptismum confiteri peccata sua sacerdoti, sit illa confessio recipienda. Videtur quod non. quia illa peccata (ut infra in materia de poenitentia dicemus) non sunt materia confessionis. Ergo confessio illa non debet recipi.

Dubium
unicum.

AD HOC respondet doctor sanctus in calce articuli huius, & dicit confessionem illam recipendam esse a sacerdote, non ut absoluat (quia illa peccata ut argumentum in oppositum probauit non sunt materia absolutionis) nec ut poenitenti satisfactio aliqua imponatur: sed solum ut instruatur & doceatur quid agere debeat contra peccata, & pro uita spiritali acquirenda & conseruanda.

Articulus septimus

Utrum ex parte baptizati requiratur intentio suscipiendi sacramentum baptismi.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur quod ex parte baptizati non requiratur intentio suscipiendi sacramentum baptismi.

Baptizatus enim se habet sicut patiens in sacramento. Intentio autem non requiritur ex parte patientis, sed ex parte agentis. Ergo uidetur quod ex parte baptizati non requiratur intentio suscipiendi baptismum.

PRÆTEREA. Si praetermittatur id quod requiritur ad baptismum, homo est denuo baptizandus: sicut cum praetermittitur inuocatio trinitatis, ut supra dictum est. Sed ex hoc non uidetur aliquis esse denuo baptizandus, quod intentionem non habebat suscipiendi baptismum: alioquin cum de intentione baptizati non constet, quilibet posset petere se denuo baptizari propter intentionis defectum. Non ergo uidetur quod intentio requiratur ex parte baptizati, ut suscipias sacra

sacramentum.

PRÆTER EA. Baptismus cōtra peccatum originale datur. Sed peccatum originale contrahitur sine intentione nascentis. Ergo baptismus (ut videtur) intentionem non requirit ex parte baptizati.

SED CONTRA est, quod secundum ritum ecclesie baptizandi profitentur se petere ab ecclesia baptismum. Per quod profitentur suam intētionē de susceptione sacramēti.

RESPONDEO. Dicendum, quod per baptismum aliquis moritur veteri vitæ peccati, & incipit quandam vitæ novitatem. secundum illud Rom. 6. Consepulti sumus Christo per baptismum in mortem: ut quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriā patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus. Et ideo sicut ad hoc quod homo moriatur veteri vitæ, requiritur secundum Augustinum in habente usum liberi arbitrii voluntas, qua eū veteris vitæ pœniteat, ita requiritur voluntas qua intendat vitæ novitatem: cuius principium est ipsa susceptio sacramenti. Et ideo ex parte baptizati requiritur voluntas siue intentio suscipiendi sacramentum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod in iustificatione quæ fit per baptismum, non est passio coacta, sed voluntaria. Et ideo requiritur intētio recipiendi id quod ei datur.

AD SECUNDVM dicendum, quod si in adulto de esset intentio suscipiendi sacramentum, esset rebaptizandus. Si tamen hoc non constaret, esset dicendum, si non es baptizatus ego te baptizo.

AD TERTIVM dicendum, quod baptismus ordinatur, non solum contra originale peccatum, sed etiam cōtra actualia, quæ per voluntatem & intentionem causantur.

IN HOC septimo articulo dubitatur an ad baptismum requiratur intentio in baptizādo, ita quod sit de substantia sacramenti. Doctor sanctus respondet affirmatiue.

TRACTatur materia ista in. 4. d. 6. à pluribus, vel in. d. 4. ut à Scoto: & sunt de hoc tres opiniones.

PRIMA opinio est Durandi in. 4. d. 4. quæst. 7.

dicentis, quod ad baptismi substantiam requiritur intentio, tam in adultis quam in paruulis. Sed in adultis formalis, quando baptizantur, vel ante: in paruulis vero interpretatiua vel virtualis, quæ est voluntas eorum, qui puerorum curam habent. Unde infert quod si puer infidelis baptizetur inuitis parentibus, non est baptizatus, ex defectu intentionis: quia parentes nolebant baptizari puerum suum, & voluntas parentum est puerorum interpretatiue.

SECUNDA opinio est Caietani hic in suis cōmentarijs: quam putat esse sancti Thom. in. 4. d. 6. quæst. 1. art. 2. quæstiuncula. 3. quod nec in adultis nec in paruulis requiritur intētio de essentia sacramēti, sed sufficit quod mere negatiue se habeāt.

TERCIA opinio est Scoti in. 4. d. 4. quæst. 4. asserentis, quod in pueris nō requiritur intentio: quæ tamen requiritur in adultis formalis vel virtualis ita quod alias non erit sacramentum.

PROBAT Caietanus opinionem suam esse etiā sancti Thom. Quia doctor sanctus in. 4. in præallegato loco dicit, quod qui baptizatur: recipit sacramentum & rem sacramenti. Ad quæ recipienda, non est opus aliqua intentione ex parte baptizati, nisi quod tollatur impediens. Ex quo infert Caietanus opinionem suam esse sancti Thom. Et confirmatur sic, quod hæc opinio sit vera: ex cap. Maiores extra de baptismo & eius effectu. Vbi papa concludit, quod tunc sacramentalis operatio imprimat characterem: quando non inuenit obicem contrariæ volitionis. Ergo (infert Caietanus) si quis se habet mere negatiue est baptizatus.

CONFIRMATVR secundo. Detur aliquis sic negatiue se habens. Ibi sunt omnia quæ sunt de essentia sacramenti: & non est prohibens. Ergo ibi est sacramentum. Antecedens probatur. Est materia & forma: & intentio non est de essentia. Ergo &c. Huius opinionis est glosa in cap. Licet de consecra. d. 4. Dicit enim quod si quis baptizetur etiā habens voluntatem interiorem contrariam, est baptizatus: dummodo exterius non resistat. Beatus vero Augustinus in libro de vnico baptismo quæstionem hanc reliquit sub dubio.

HIS tamen non obstantibus dico opinionem Caietani esse contra sancti Tho. Nam opinio sancti Thom. est, quod in adultis requiritur intentio: ut in litera patet, & non in pueris. Hæc etiam est cōmunis theologorum opinio. Hanc tenet Scotus in. 4. d. 4. quæst. 4. Et Paludanus. d. 6. quæst. 2. Et Maior. d. 4. quæst. 2. Et Gabriel. Et Silvester in summa verbo baptismus. 4. §. 14. Et probatur. Baptismus est sacramentum fidei. Sed ut quis recipiat fidem requiritur intentio. Ergo etiam ad recipiendum baptismum.

SECUNDO arguitur ad idem. Marci ultimo dicitur. Qui crediderit & baptizatus fuerit: saluus erit. Sed requiritur quod velit credere. Ergo & quod velit baptizari.

TERTIO. In ministro requiritur intētio ad hoc quod

quod sit sacramentum. Ergo etiam in recipiente.
QUARTO. Si subiectum est capax sine intentione. Ergo & cum voluntate contraria. Cōsequētia probatur. Quia in quibus non requiritur voluntas, non impedit contraria: sed impertinenter se habet. Sicut in venditione serui ad quam serui voluntas non requiritur: nec etiam contraria impedit. Sed consequens est contra omnes. Ergo requiritur voluntas.

QUINTO. Arguitur ex cap. maiores (à quo & Caietanus argumentum sumit) ubi sunt ista verba. Si baptizandus prius habuit volitionem recipiendi baptismum, amens & dormiens si baptizetur, est baptizatus. Ergo à contrario, si prius noluerunt baptizari non erunt baptizati.

SEXTO. Baptizari est magnum quid illius qui baptizatur. Ergo requiritur voluntas eius. Accipiamus ergo aliquem farracenum qui nunquam de baptismo cogitauit. Si istum talem dormientem alius baptizet, iam esset christianus: quod tamen mirabile est. Certe si à Christo redemptore quaereremus, an esset verus baptismus fraudulenter collatus: non est dubium quin responderet quod non. Quia non expedit fidei, ut quis inuitus & reuens baptizetur. Et idem est iudicium si nesciente ipso, baptizaretur. Vnde bene sequitur. Baptismus sine intentione & voluntate baptizati adulti est verum sacramentum. Ergo baptismus fraudulenter collatus sine aduertentia baptizati est verum sacramentum, quod est ridiculum.

SEPTIMO ad idem arguitur. Ille qui baptizatus est quomodocunque baptizatus sit, ad Christianam religionem debet compelli (prout ab ecclesia determinatur) sicut qui etiam metu mortis baptizatus est. Ergo si vere esset baptizatus qui sine cōsensu baptizatur: esset ad christianam religionem cōpellendus, quales christianos Christus non vult.

OCTAVO. Sequeretur, quod si christianus ad in fideles perueniēs, qui de Christo nihil penitus audierunt, baptizet eos clam & ignorantes, ante quam fidem prædicet (apponendo. s. materiam et formam) quod omnes tales essent baptizati: quia habebāt se negatiue, quod quidem ridiculum est. Et maxime si sic affecti essent, ut si eis prius innotesceret: non solum baptizari nolent, sed & baptismum & baptizantem detestarentur.

AD ARGUMENTA autem Caietani. Ad primum quod ex doctore sancto adducebat. Dico quod sanct. Thom. ibi expresse se declarat & dicit, quod in adulto requiritur contritio siue deuotio, ad percipiendum rem sacramenti: & requiritur intentio vel volūtas ad recipiendū sacramentū.

AD SECVNDVM dico, quod pontifex intelligit quando non est repugnantia vel obex contraria voluntatis formalis vel virtualis. Et cum adultus habeat aetatem, ut pro se respondere possit: quicquid fiat ipsis adultis non habentibus volitionem formalem uel virtualem, sit virtualiter ipsis inuitis. Vnde omnis ille qui nunquā de baptis-

mo cogitauit: aut qui semper se habuit negatiue, virtualiter est inuitus, & ponit obicem contrariae voluntatis.

AD TERTIVM nego, quod ibi sint omnia necessaria ad sacramentum: quia deest intentio in baptizādo, quæ necessario requiritur in sacramēto. **ET** confirmatur opinio sanct. Tho. Quia Augustinus dicit de baptismo paruulorum, & habetur de consecra. d. 4. cap. paruuli. 2. quod paruuli vere baptizantur esto non respondeāt pro se: quia non possunt. Ergo à contrario sensu si possent respondere pro se, & non responderent, non valeret sacramentum. Idem etiam dicit Isidorus, & habetur in supradicto titulo. cap. paruuli primo.

SED arguit Durandus ubi supra. Illud quod est de substantia sacramenti: in omnibus est necessarium ad sacramentum. At in paruulis non requiritur intentio. Ergo nec in adultis. Ad hoc dico quod maior est vera in omnibus quæ sunt eiusdē rationis, & non aliās. Et quia paruuli & adulti nō sunt eiusdem rationis: ideo maior in omnibus nō est vera.

DUBITATVR secundo. An habens se mere Dubium negatiue, et scieter baptizatur, sit baptizatus secundum.

AD HOC dico. quod casus moraliter videtur impossibilis. Secundo. Dicit Gabriel in. 4. d. 4. q. 2. quod non. Ego autem dico quod est vere baptizatus. Probat. Puella quæ mere negatiue se haberet patiens stuprum, peccaret mortaliter, ut diximus in materia de temperantia. Ergo voluntarie patitur. Ergo etiam in bonis idē erit, quod ille voluntarie baptizatur, & sic erit baptizatus. Nā si baptizari esset malum, sibi imputaretur ad peccatum, quia volūtarium. Ergo etiam illi imputatur in bonum, quia bonum, & quia volūtarium est.

SED quid si interius habebat nolitionem, exterius vero permittit se baptizari? Dico quod casus est impossibilis: quia exterius permittere est velle. Sed si casus daretur non esset baptizatus: quia iam ponit obicem cōtrariae voluntatis. Quid tamen si metu voluit baptizari & nō alias? Dico quod est vere baptizatus: ut determinatur in cap. Maiores. Secus esset si nolebat interius.

Articul. octauus.

Vtrum fides requiratur ex parte baptizati.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur quod fides requiratur ex parte baptizati. Sacramentum enim baptismi à Christo est institutum. Sed Christus formam baptismi tradens, fidem baptismi praeiungit dicens

cēs Marci ultimo. Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit. Ergo videtur qd nisi sit fides, non possit esse sacramētū baptismi.
PRÆTEREA. Nihil frustra i sacramētis ecclesie agitur. Sed secundum ritum ecclesie, ille qui accedit ad baptismum de fide interrogatur, cum dicitur credis in deū patrē &c. Ergo videtur quod fides ad baptismū requiratur.

PRÆTEREA. Ad baptismū requiritur intentio suscipiendi sacramentum. Sed hoc nō potest esse sine recta fide: cū baptismus sit recte fidei sacramētū, per eū enim incorporatur homines Christo (ut Augustinus dicit in libro de baptismo paruulorū) hoc aut nō potest esse sine recta fide: secundū illud Epho. 3. Habitare Christū per fidē in cordibus vestris. Ergo videtur quod ille qui nō habet rectā fidē, nō possit suscipere sacramētū baptismi.

PRÆTEREA. Infidelitas est grauis simū peccatū: ut in secunda parte habitū est. Sed permanentes in peccato nō sunt baptizandi. Ergo etiā nec permanentes in infidelitate.

SED CONTRA est, quod Gregorius scribens Quirico episcopo dicit. Ab antiqua patrum institutione didicimus: ut qui apud heresim in trinitatis nomine baptizatur, cū ad sanctā ecclesiā redeūt, aut unctioe chrisma tis, aut impositione manus, aut sola p̄fessione fidei, ad sinū matris ecclesie reuocentur. Hoc autē non esset, si recta fides esset de necessitate baptismi. Non ergo recta fides ex necessitate requiritur ad susceptionem baptismi.

RESPONDEO dicendū, quod sicut ex supradictis patet, duo efficiuntur in anima per baptismū. scilicet character & gratia. Dupliciter ergo aliquid ex necessitate requiritur ad baptismū. Uno modo sine quo gratia haberi non potest: quæ est vltimus effectus sacramēti. Et hoc modo recta fides ex necessitate requiritur ad baptismum: quia sicut dicitur Rom. 3. Iustitia dei est per fidē Iesu Christi. Alio modo requiritur aliquid ex necessitate ad baptismū, sine quo character baptismalis imprimi

non potest. Et sic recta fides baptizati nō requiritur ex necessitate ad baptismū, sicut nec recta fides baptizantis: dummodo aſuit cetera quæ sunt de necessitate sacramēti. Non enim sacramentum perficitur per iustitiam hominis dantis vel suscipientis baptismum, sed per virtutem dei.

AD PRIMUM ergo dicendū, quod dominus loquitur ibi de baptismo, secundum quod perducit homines ad salutem per gratiam iustificantem. Quod quidē sine recta fide esse non potest. Et ideo signanter dicit: qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit.

AD SECUNDUM dicendū, qd ecclesia intendit homines baptizare, ut emūdentur à peccato: secundū illud Isaiæ. 27. Hic est ōnis fructus, ut auferatur peccatū. Et ideo quantum est de se, non intendit dare baptismū nisi habentibus rectam fidē: sine qua non est remissio peccatorū. Et propter hoc interrogat accedentes ad baptismū, an credant. Si tamē sine recta fide aliquis baptismū suscipiat extra ecclesiam: non percipit illū ad suam salutē. Vnde Augustinus dicit. Ecclesia paradiso comparata, indicat nobis, posse quidē baptismū eius, homines etiam foris accipere, sed salutem beatitudinis extra eam neminem percipere, vel tenere.

AD TERTIUM dicendum, quod etiā non habens rectam fidē circa alios articulos, potest habere rectam fidē circa sacramentum baptismi: & ita non impeditur quin possit habere intentionem suscipiendi sacramētū baptismi. Si tamen etiam circa hoc sacramentum non recte sentiat, sufficit ad perfectionem sacramēti generalis intentio: qua intendit suscipere baptismum sicut Christus instituit, et sicut ecclesia tradit.

AD QVARTUM dicendum, quod sicut sacramētū baptismi non est conferēdū ei qui non vult ab alijs peccatis recedere: ita etiam nec ei qui non vult infidelitatem deserre. Uterque tamen suscipit sacramentum, si ei conferatur: licet non ad salutem.

IN HOC octavo articulo, ponit doctor sanctus duas propositiones. Quarum prima est. AD HOC quod baptizatus sacramentum baptismi suscipiat, & effectum eius. scilicet gratiam: requiritur quod habeat rectam, id est veram, fidem. Haec probatur in litera manifeste ex apostolo ad Roman. 3. Iustitia dei est per fidem Iesu Christi.

SECUNDA propositio est. Ad recipiendum verum sacramentum & effectum illum sacramentalem, qui est character, non est necessarium, ut recipiens baptismum habeat rectam vel veram fidem.

CONTRA hanc decisionem arguo hoc modo. Ad recipiendum verum baptismi sacramentum requiritur intentio in baptizato: qua velit recipere baptismum. At ille qui non habet rectam fidem: non potest habere illam intentionem. Ergo recta fides est necessaria in baptizato ad suscipiendum baptismum.

AD HOC argumentum nego minore: quia non solum ille qui errat circa alios articulos fidei, & non circa sacramentum baptismi (credit enim quod est sacramentum à Christo institutum in remissionem peccatorum) potest habere intentionem suscipiendi sacramentum: sed etiam ille qui errat circa idem sacramentum baptismi, putans & credens non esse à Christo institutum, nec aliquam habere virtutem, potest habere intentionem suscipiendi id quod Christus instituit, & ecclesia dicit Christum instituisse, quem admodum sumunt christiani, siue valeat siue non. Immo etiam si iudicet nihil valere, & dicat, ego credo quod totum quod à Christianis de baptismo dicitur, est fabulosum, ad eorum tamen imitationem volo baptizari, & baptizatur: est verum sacramentum: & est vere baptizatus, quanuis gratiam non recipiat. Et hoc dicit sanctus Thom. hic ad. 3.

Articulus nonus.

Utrum pueri sint baptizandi.

D **NONUM** sic proceditur. Videtur quod pueri non sint baptizandi. In eo enim qui baptizatur, requiritur intentio suscipiendi sacramentum, ut supra dictum est. Huiusmodi autem intentionem non possunt pueri habere, cum non habeant usum liberi arbitrii. Ergo videtur quod non possint suscipere sacramentum baptismi.

PRÆTERTEREA. Baptismus est fidei sacramentum: ut supra dictum est. Sed pueri non habent fidem: quæ consistit in creden-

tium voluntate: ut Augustinus dicit super Iohannem. Nec etiam potest dici quod saluentur in fide parentum: quia quandoque parentes sunt infideles, & sic magis per eorum infidelitatem damnarentur. Ergo videtur quod pueri non possunt baptizari.

PRÆTERTEREA. Prima petri. 3. dicitur quod homines saluos facit baptismus, non carnis depositio sordium: sed conscientie bonæ interrogatio in deum. Sed pueri neque conscientiam habent bonam vel malam (cum non habeant usum rationis) neque etiam conuenienter ipsi interrogantur, cum non intelligant. Non ergo pueri debent baptizari.

SED CONTRA est, quod Dionysius dicit ultimo capite ecclesiasticæ Hierarchie Diuini nostri duces. scilicet apostoli, probauerunt infantes recipi ad baptismum.

RESPONDEO dicendum, quod sicut apostolus dicit Roman. 5. Si unius delicto mors regnauit per unum. scilicet per Adam: multo magis abundantiam gratiæ, & donationis, & iustitiæ accipientes, in vita regnabunt per unum Iesum Christum. Pueri autem ex peccato ad peccatum originale contrahunt. Quod patet ex hoc quod sunt mortalitati subiecti, quæ per peccatum primi hominis in omnes pertransiit, ut apostolus ibidem dicit. Unde multo magis pueri possunt per Christum gratiam accipere: ut regnent in vita aeterna. Ipse autem dominus dicit Iohannis. 3. Quod nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto: non potest introire in regnum dei. Unde necessarium fuit pueros baptizari: ut sicut per Adam damnationem incurrerunt nascendo, ita per Christum salutem consequantur renascendo.

FUIT etiam conueniens pueros baptizari ut à pueritia nutriti in his quæ sunt christiane vitæ, firmitus in ea perseuerent: secundum illud prouerb. 22. Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit non recedet ab ea. Et hanc rationem assignat Dionysius ultimo capite celestis Hierarchie.

AD

AD PRIMVM ergo dicendum, quod regeneratio spiritalis quæ fit per baptismum est quodammodo similis natiuitati carnali, quantum ad hoc, quod sicut pueri in maternis uteris constituti, non per se ipsos nutrimentum accipiunt, sed ex nutrimento matris sustentantur: ita etiam pueri nondum habentes usum rationis, quasi in utero matris ecclesie constituti, non per se ipsos sed per actum ecclesie salutem suscipiunt. Unde Augustinus dicit in libro de peccatis & meritis & remissione. Mater ecclesiam maternum paruulis prebet ut sacris mysterijs imbuantur: quia nondum possunt corde proprio credere ad iustitiam, nec ore proprio confiteri ad salutem. Si autem propterea recte fideles vocantur, quoniam fidem per verba gestantium quodammodo proficiunt: cur etiam non penitentes habeantur, cum per eorundem verba gestantium diabolo & huic seculo abrenunciare monstrantur? Et eadem ratione possunt dici intendentes, non per actum proprie intentionis, cum ipsi quandoque contrantantur & plorent: sed per actum eorum à quibus offeruntur.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut Augustinus scribens Bonifacio dicit, in ecclesia saluatoris paruuli per alios credunt sicut ex alijs quæ in baptismo remittuntur, peccata traxerunt. Nec impeditur eorum salus si parentes sint infideles: quia sicut Augustinus dicit, eidem Bonifacio scribens, offeruntur paruuli ad percipiendam spiritualem gratiam: non tam ab eis quorum gestantur manibus (quanuis & ab ipsis, si & ipsi boni fideles sunt) quam ab uniuersa societate sanctorum atque fidelium. Ab omnibus namque offerri recte intelliguntur, quibus placet quod offeruntur: & quorum charitate ad communionem Sancti Spiritus adiunguntur. Infidelitas autem priorum parentum etiam si eos post baptismum demoniorum sacrificijs imbuere conentur, pueris non nocet, quia ut Augustinus ibidem dicit, puer semel generatus per aliorum voluntatem, de-

inceps non potest vinculo alienæ iniquitatis obstringi, ubi nulla sua voluntate consentit, secundum illud Ezechielis .18. Sicut anima patris mea est, ita anima filij, anima quæ peccauerit, ipsa morietur. Sed ideo ex Adam traxit, quod sacramenti illius gratia solueretur: quia nondum erat anima separatim viuens. Fides autem unius, immo totius ecclesie paruulo prodest per operationem Spiritus sancti qui unit ecclesiam: & bona unius alteri communicat.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut puer cum baptizatur non per se ipsum, sed per alios credit: ita non per se ipsum, sed per alios interrogatur, & interrogati confitentur fidem ecclesie in persona pueri, qui huic fidei aggregatur per fidei sacramentum. Conscientiam autem bonam consequitur puer, etiam in seipso: non quidem actus, sed habitu per gratiam iustificantem.

IN HOC articulo aduerte nunquam inter fideles fuisse dubitatum de conclusione sancti Thomæ, sed semper certa & recepta fuit. Fuerunt tamen hæretici Pelagiani, dicentes quod pueri non erant baptizandi in remissionem peccatorum quia peccatum originale non habebant, sicut nec actuale. Sed forte baptizandi erant, ut eis ianua celi aperiretur: quia nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non introibit in regnum celorum Iohannis .3. Huius etiam erroris fuit nouus quidam hæreticus Germanus.

ALII etiam hæretici fatebantur quidem pueros originale peccatum habere. Negabant tamen eos esse baptizandos: quia non possunt intelligere nec velle, & baptismus quædam professio religionis est.

SED hæreses istæ condemnatæ fuerunt in concilio miliuitano cap. 2. & in cap. Maiores de baptismo & eius effectu. Referuntur etiam ab Augustino libro de hæresibus cap. 88. Vide etiã de hoc Vualdensis libro de sacramentis cap. 96. & Iohannem echium in inchiridio in propria materia: qui condemnant errorem illum, adducetes multa sanctorum testimonia. Et probatur contra hæreticos. In veteri lege erat remedium pro paruulis. Ergo in lege euangelica.

SECUNDO. In scriptura Iohannis .3. Nisi quis renatus fuerit, &c. & Marc. ultimo, qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit, nullus excipitur. Insuper ecclesia semper intellexit pueros pro

pter testimonia illa obligatos . Ergo sunt baptizandi.

TER TIO Ciprianus respondens phitido episcopo dicit, quod statim etiam post ortum sunt paruuli baptizandi. Eodem modo respondet conciliū africanum cui interfuit diuus Ciprianus. scilicet quod statim post natiuitatem (si necessitas imminet) pueri sunt baptizandi.

Q VARTO. Augustinus contra Pelagianos. lib. 3. cap. 77. & super genesim libro. 10. cap. 23. Afferit pueros esse baptizandos. Pro hoc etiam est illud psal. 50. In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Et illud ad Roma. 5. Omnes quidem peccauerunt & egent gloria dei.

AD argumentum autem haereticorum quia requiritur quod credant & eligant: dico quod satis est, ut in baptismo minister intendat facere quod facit ecclesia.

Dubium
primum.

D VBITATUR an pueri acquirant habitus ante usum rationis, per hoc quod a christianis instruuntur & erudiuntur. Videtur quod non. Quia habitus non generantur nisi ex actibus liberis: quos non habent pueri. Ergo. &c.

ET confirmatur. Nam ideo dicunt doctores in potentijs sensitiuis exterioribus non esse habitus: quia ex naturalibus actibus non generatur habitus. Quod autem ex naturalibus actibus non generetur habitus ex eo constat, quod ex motibus primo primis non generatur habitus. Non enim est verissimile: quod non possit aliquis vitare habitus vitiosos. Et ideo motus primo primis non sunt vitiosi, quia sunt naturales. Sunt tamen mali ex genere suo: & habitus ex illis genitus esse vitiosus. Ergo. Et confirmatur. Quia non se inuenit quis priorē ad actus illos potius vno quam alio tempore: quod est signum quod non generatur habitus.

SECVNDO. Habitus ponuntur ad determinandam potentiam, & ob id in intellectu & voluntate ponuntur, & non in potentijs exterioribus quia de se ad sua obiecta sunt determinatae. Sed potentiae omnes puerorum sunt determinatae. Ergo in pueris non generantur habitus.

TER TIO. In brutis, quia sunt determinata ad vnum, & agunt naturaliter, non ponuntur habitus. Ergo nec in pueris sunt ponendi.

Q VARTO. Vel tales habitus sunt boni, vel mali, vel indifferentes. Non sunt mali: quia alias eorum actus essent peccata. Quod patet esse falsum quia in puero non est voluntariū. Nec boni: quia actus essent meritorij. Nec indifferentes: quia non determinarent potentias. Ergo non sunt ponendi.

SED contra est, quia pueris adhibentur Pedagogi. Ergo sunt habituabiles. Secundo. Motus pueri (scilicet ira & gaudiū) sunt eiusdem speciei cum motibus adulti. Ergo generant habitus in puero sicut in adulto.

AD HOC respondeo aliquibus propositionibus. Prima est. In pueris generatur aliqua qualitas permanens per actus. Probatur duobus illis argumentis factis pro hac parte.

ET confirmatur. Pueri promptius & intensius operantur vno tempore quam alio. Ergo sunt habituati. ET confirmatur secundo ex sancto. Tho. 1. Sec. q. 50. art. 3. ad. 2. dicente, quod in potentijs brutorum in quantum a ratione hominis diriguntur: generantur aliquo modo habitus. Ergo etiam in pueris: SECVNDA propositio. Talis qualitas non proprie vocatur habitus: quia habitus sunt in potestate nostra & illae qualitates non sunt in potestate pueri. Habitus etiam in appetitu sensitiuo, facit bonum vel malum propter aliquam circumstantiam. In pueris autem ante usum rationis non est bonum vel malum.

AD argumenta autem in contra facile responderetur, quod in quantum non sunt liberi non habituantur: sed in quantum subduntur libertati pedagogorum.

D VBITATUR secundo. Quid debet fieri puero qui non vult baptizari: & dubitatur an habeat usum rationis. Exemplū. Alter coniugum est fidelis, & alter infidelis. Ut autem habetur incap. ex literis extra de conversione infidelium, filij debent sequi parentem fidelem. An igitur talis puer qui non vult baptizari sit baptizandus? Videtur quod non: quia sequitur magnam inconuenientiam ut postea infidelitatem sequatur. Et si tunc haberet usum rationis & resisteret, post modum vero crederet, non maneret baptizatus: nec posset ad ordines promoueri. Et sic sequuntur multa inconuenientia.

Dubium
secundum.

RESPONDETVR quod si non est periculum non esset statim baptizandus: sed spectandum est, ut ad usum rationis perueniat. Si vero necessitas urgeat, baptizandus est: dummodo non appareat maior probabilitas quod est in usu rationis, quam quod non. SED contra principalem conclusionem, quod omnes pueri ante usum rationis sine baptizandi, arguitur sic. Sequeretur omnes pueros sic baptizatos decedentes ante usum rationis esse sanctos, & liceret nobis orare illos, & committere nos illis: sicut oramus Petrum, aut Paulum. Sed hoc videtur falsum quia ecclesia non habet talem usum. Ergo non sunt baptizandi.

AD HOC responderetur aliquibus propositionibus. Prima est. Pueri baptizati sunt sancti: quia per baptismum sunt sanctificati.

SECVNDA propositio. Pueri baptizati proprie & eo modo quo accipimus sanctos in ecclesia: non sunt sancti. Probatur. Proprie sanctus dicitur ille qui habet quandam excellentiam charitatis ad deum: & pro illo facit aut patitur aliqua magna. Et hoc modo pueri non sunt sancti.

TER TIA propositio. Licitum est orare pueros, & committere nos illis. Probatur. Quia certum est de fide quod sunt in beatitudine. Sed non facimus: quia orationes sanctorum profunt nobis solum impetratiue: ideo non oramus nisi illos de quibus constat quod habent magnam charitatem, & a deo nimium diliguntur, ut beata virgo, apostoli, & alij huiusmodi. quia hi facilius impetrabunt.

Articul. decimus.

Vtrū pueri iudæorū vel aliorū infidelium sint iuitis parētibus baptizādi

AD DECIMVM sic proceditur. Videtur quod pueri iudæorum vel aliorum infidelium sint baptizandi etiam inuitis parentibus. Magis enī debet homini subueniri contra periculum mortis æternæ, quam contra periculum mortis temporalis. Sed puero in periculo mortis temporalis existenti, est subueniendum etiam si parentes per maliciam contraniterentur. Ergo multo magis est subueniendum pueris infidelium filiis per baptismum, contra periculum mortis æternæ: etiam inuitis parentibus.

PRÆTEREA. Filij seruorum sunt serui, & in potestate dominorum. Sed iudæi sunt seruiregum & principum: et quicumque etiam alij infideles. Ergo absque omni iniuria possunt principes filios iudæorum vel aliorum seruorum infidelium facere baptizari.

PRÆTEREA. Quilibet homo est magis dei, à quo habet animā, quam patris carnalis, à quo habet corpus. Non est ergo iniustum, si pueri infidelium filij parentibus carnalibus auferantur: & deo per baptismum consecrentur.

SED CONTRA est, quod in decretis. d. 45. ex concilio toletano sic dicitur. De iudæis præcepit sancta synodus nemini deinceps ad credendū vim inferre. Nō enim tales inuiti saluandi sunt, sed volentes: ut integra sit forma iustitiæ.

RESPONDEO dicendū, quod pueri infidelium filij, aut habēt vsum rationis aut non habent. Si autē habēt: iam quantū ad ea quæ sunt iuris diuini: vel naturalis, incipiūt sua potestatis esse. Et ideo propria voluntate inuitis parentibus possunt baptismū suscipere, sicut & matrimonium contrahere. Et ideo tales licite moneri possunt & induci ad suscipien-

dum baptismum.

Si vero nondū habent vsum liberi arbitrij, secundū ius naturale sunt sub cura parētum quā diu ipsi sibi prouidere non possunt, unde etiam et de pueris antiquorum dicitur, quod saluabantur infide parentum. Et ideo contra iustitiam naturalem esset, si tales pueri inuitis parentibus baptizarentur: sicut etiam si aliquis habens vsum rationis baptizaretur inuitis.

ESSET etiam periculosum taliter filios infidelium baptizare: quia de facili ad infidelitatem redirent, propter naturalem affectum ad parentes. Et ideo non habet hoc ecclesie consuetudo, quod filij infidelium inuitis parentibus baptizentur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod à morte corporali non est aliquis eripiendus contra ordinem iuris ciuiliis puta si aliquis à suo iudice condemnatur ad mortem, nullus debet eum violenter à morte eripere. Unde nec aliquis debet irrumperè ordinem iuris naturæ, quo filius est sub cura patris: ut eum liberet à periculo mortis æternæ.

AD SECUNDVM dicendum, quod iudæi sunt serui principū seruitute ciuili: quæ nō excludit ordinē iuris naturalis vel diuini.

AD TERTIVM dicendum, quod homo ordinatur ad deum per rationem, per quā deum cognoscere potest. Unde puer atequam vsum rationis habeat, naturali ordine ordinatur in deum per rationem parentum, quorum curæ naturaliter subiacet: & secundum eorum dispositionem sunt circa ipsum diuina agenda.

IN HOC articulo decimo est notandum, quod quæstionem hanc & nullam aliam tractauit sanct. Thom. multoties. Tractauit enim eam bis in summa, hic. f. & 2. Sec. quæst. 10. artic. 12. & in quodlibeto. 2. art. 7. Tractatur etiam quæstio hæc ab scholasticis, in. 4. d. 6. & ab aliquibus d. 4. Sanctus Thomas autem semper de hoc dubio loquutus fuit constanter, quod pueri in fidelium inuitis parentibus non sunt baptizandi.

VERVM de hoc sunt tres opiniones. Prima est negatiua, quæ est sanct. Thom. hic & capreoli in 4. d. 5 & 6. quæstione vnica.

SECUNDA opinio est affirmatiua, nēpe quod filij in fideliū possunt inuitis parētibus baptizari si sine scandalo, & periculo apostasiae fieri possit. Hęc est opinio Scoti in. 4. d. 4. quæst. vltima. Eandē tenet Gabrieli in. 4. d. 4. q. vnica. Et Guilielmus parisiensis in tractatu de fide dicit, qđ si pueri essent in extrema necessitate essent baptizandi.

TER TIA opinio est Durandi in. 4. d. 4. quæst. 6. & 7. quæ in tribus ppositionibus cōsistit. Quarū prima est. Filij infideliū qui sunt serui christianorū possunt inuitis parētibus baptizari. Non dicit hoc de omnibus subditis: sed de seruis tātam. Et filios iudæorum licet baptizare: quia sunt serui christianorum iure belli.

SECUNDA propositio est. Filij aliorū infideliū qui non sunt serui christianorum: non sunt inuitis parentibus baptizandi.

TER TIA propositio est. Si filij infideliū qui nō sunt serui christianorū baptizentur inuitis parentibus non sunt baptizati. Hanc etiā opinionē tenet marsilius in. 4. quæst. 4. tanquā probabiliorē. Paludanus vero in. 4. d. 4. quæst. 4. tenet tertiam propositionem durandi.

EGO autē (abhac tertia propositione incipiens) dico, quod si illi pueri baptizentur factū tenet, & sunt vere baptizati. Hoc sētit capreolus vbi supra, & Siluester in summa verbo baptismus. 4. §. 7. Idē tabiena verbo baptismus. 7. §. 11. Idem Caietanus. 2. Sec. quæst. 10. art. 12. & 3. p. q. 68. art. 10. Idē dicit sanct. Th. Hic & 2. Sec. quæst. 10. art. 12. vt ex eius ratioibus patet. Et pbatur. Ibi est vera forma & materia, & oīa necessaria. Ergo est sacramētū.

SED probat Durandus suam sententiā. Quia requiritur consensus formalis vel interpretatiuus, ad minus in patribus, ad hoc quod sit baptismus puerorū infideliū: quia pueri non possunt habere consensum formale, & consensus interpretatiuus est volūtas patrū. Sed si baptizentur inuitis parentibus nullus est consensus. Ergo nō sunt baptizati.

AD HOC dico, quod non requiritur voluntas parentū: sed sufficit volūtas ministri, sine repugnantia ex parte baptizandi formalis nec virtualis, sicut contingit in illis pueris. Nec valet si dicas. Si sarracenus dormiens baptizetur, non est baptizatus. Ergo nec pueri. Quia sarracenus ponit obicē (cum antea noluerit) pueri vero infidelium nunquam posuerunt obicem.

SED contra. Capiamus infidelem qui nihil audiuit de Christo. Si baptizaretur dormiens non esset baptizatus. Et non est inuitus. Ergo non est nisi quia non habet consensum nec virtualem. Ergo nec pueri sunt baptizati inuitis parentibus.

AD HOC cōcessa maiore, nego minorem: quia cum esset vsus rationis, quicquid non voluit interpretatiue nult. Ideo interpretatiue non vult baptizari. Et sic aliud est de adulto & aliud de puero quia puer nec habet dissensum formalem nec interpretatiuum, & sic non est inuitus. Quare in eo tenet baptismus: & non in adulto qui interpretati

ue non vult baptizari. Et hęc sententia est probabilior & communior. Opinio autem Durandi est probabilis: ideo sub dubio essent iterum baptizandi si conuerterentur.

SED arguo sic, quod non requiratur consensus in baptizando, nisi sit adultus in prudētia. Capiō socratem qui nihil audiuit de Christo, & venit ad vsus rationis, postea vero factus est amēs antequam de Christo quicquam audiret. Talis potest baptizari: quia aliās esset extra statū salutis.

ET confirmatur. Si tota vna prouincia conuertatur in qua sunt aliqui amentes: alij qui sunt in prudētia poterunt applicare sacramenta illis amentibus. Ideo dico, quod probabile est amentem illum esse baptizandum: quia idem est iudicium de illo & de pueris.

SED contra est. Quia ille dum erat in prudētia nunquam voluit baptizari: quia nō sciebat aliquid de Christo. Ergo virtualiter nolebat baptizari & ponebat obicem: sicut diximus de adulto, qui est in vsu rationis, & nihil audiuit de Christo, qui dormiens baptizatur.

SECUNDO probatur quod non sit baptizatus si fiat, nec sit baptizandus. Ponamus quod talis incidit in mortale & postea in amentia. Iam baptizatus nihil prodest illi, quia nō remittit illud mortale: sed solum originale, si in solo originali esset. Immo esset sacrilegiū præbere illi sacramentum.

TER TIO. Si tali per baptismum tollantur peccata. Ergo etiam per eucharistiam. Et sic esset ei danda eucharistia.

AD PRIMVM horum (tenēdo quod prædictus amens, qui in prudētia nihil audiuit de Christo sit baptizandus) dico, quod nō est eadem ratio de dormiente qui est in prudētia, & de illo qui incidit in amentiam. Nam dormiens in prudētia virtualiter non vult baptizari: & ponit obicem virtualiter. Amens vero non, cum nec vnum nec aliud velle possit.

AD SECUNDVVM dico, quod baptismus remittit omnia peccata, etiam mortalia, non ponit obicem. Et hoc est probabile.

VNDĒ ad tertium nego, quod eucharistia esset illi danda: quia eucharistia non habet tātum priuilegium ad remittenda peccata sicut baptismus. Insuper ad eucharistiam requiritur maior reuerentia infumente, quam ad baptismum. Vnde semper stat, quod si filij infidelium baptizentur inuitis parentibus tenet factam, contra Durandum: qui tamen in secunda propositione cōuenit cum sanct. Thom. quod non sunt baptizandi filij infidelium inuitis parentibus.

SED & si sit probabile, quod prædictus amēs qui prius fuit in prudētia, & nihil audiuit de Christo sit baptizandus. Probabilius tamē videtur, quod nō est baptizandus, nec factū tenet si fiat: quia virtualiter renititur. Manet enim in pposito in quo antea erat. Sed antea virtualiter renitebatur. Ergo & post.

ET

ET confirmatur. Si ante formaliter nollet baptizari, & sic incideret in amentiam: non esset baptizatus, esto baptizaretur. Ergo nec nunc cum virtualiter renitatur: quia cum erat in prudētia virtualiter renitebatur.

SECUNDA opinio erat scoti, quod omnes filij infidelium sunt baptizandi inuitis parētibus: quæ sic probatur. Nulla iniuria fit parentibus, cum maius dominium sit Christo super pueros, quam parentibus. Ergo propterea quod redantur Christo inuitis parentibus, nulla fit eis iniuria.

ET confirmatur. Siquis seruus habeat duos dominos superiorē & inferiorē, princeps debet cogere istū: ut superiori potius quā inferiori obediat. Sed illi pueri habent Christum superiorē dominum: & parentes inferiores dominos. Ergo princeps debet cogere, ut obediant Christo inuitis parētibus.

HIS nō obstantibus ego dico ad quæstionē aliquibus propositionibus: quarū prima est. De se & absolute licitū est ministris ecclesiæ (pōtificibus. s. episcopis, & sacerdotibus) baptizare filios infidelium ipsis inuitis: quia nullo iure est prohibitū. Nā rationibus quibus aliqui probant esse contra ius naturale, facile respōdetur. Et sic loquendo vera est opinio Scoti.

SECUNDA propositio est. Nō est faciendū propter scandalū, quā ut in plurimū sequitur: & propter periculū apostasiæ, aut fictionis. Et quā hoc sit verū & mens sancti Thomæ. sicut & Scoti probatur. Prius quia si baptizare filios infidelium absolute esset prohibitū: semper esset malum. Sed non semper est malū, quia vno cōiuge cōuerso ad fidē (et si sit mulier) filij sunt baptizandi altero inuito: ut patet extra de cōuersione infidelium cap. Ex literis: & 28. q. 1. cap. iudei, quod est sumptū ex cōcilio toletano 4. Si autē esset malū de iure naturali, non liceret: quia fieret iniuria patri pueri, qui mulieri debet præferri. Si enim mulier impediret filium ne literas adisceret: faceret iniuriā viro, volenti filium literas adiscere.

SECUNDO. Si esset absolute malū, etiā puer captus iure belli non esset baptizandus: quia etiā est contra voluntatē patris. Sed talis est baptizandus. Ergo et alij propter suā utilitatē: ut fiāt christiani.

TER TIO. Hoc idem dicit Augustinus, in epistola quadragesima octaua ad vincentium contra donatistas, vide ibi.

QUARTO. Esto sit cōtra ius naturale, sic baptizare illos pueros inuitis parētibus: tamen in casu propter maliciā parētū licet. Nā aliqua alia sunt cōtra ius naturale, quæ tamē in casu possunt fieri: ut habere plures vxores, non redere votū, emere baptismū si puer sit in articulo mortis. Ergo sic salte in articulo mortis, licet baptizare pueros infidelium inuitis parentibus: & postquā male vtuntur iure suo debent eo priuari.

QUINTO. Rex potest facere legē, ut pueri vique ad vsum rationis nutriantur in aliquo collegio, eo quod parentes male nutriant eos. Ergo ita

potest facere quā sacerdotes habeāt curam puero-ram quantum ad spiritualia, & parentes solū quā- tum ad corporalia. Ergo. &c.

SEXTO. Patres poterāt punire filios iniure naturali stando, & reges prohibuerūt ne facerēt post quā sunt emancipati. Ergo sic poterit de se moderari hoc aliud, nepe quod baptizentur inuitis parentibus: quia parentes nō bene prouidēt filiis.

SEPTIMO. Ita est de iure naturali ut pueri christianorū sint sub cura parētū, sicut filij infidelium. Sed filij christianorū possunt baptizari inuitis parentibus, quare ergo non alij. Nā sicut christiani peccant si nō baptizāt filios, ita et peccāt infideles.

OCTAVO. Matathias (ut habetur. i. Machabeorū cap. 2.) fecit ut circūciderēt oēs pueri qui erāt in ciuitate. Et tamen valde veri simile est quā erāt ibi pueri gentiliū. Ergo ita potest rex christianus. NONO. Abraham circuncidit omnes verna- culos. Gene. 17. vbi videtur quod erant aliqui gentiles. Ergo sic erit de his alijs.

DECIMO. Moralia omnia sunt propter finē. Ergo quando non est expressum præceptū: videndū est quid magis expediat ad finem. Sed nō est præceptū quod non baptizentur filij infidelium ipsis inuitis. Ergo considerandū est quid melius sit, secluso scādalo & periculo in lumine naturali. Et manifestū est, melius esse ut pueri baptizentur: quia sic saluantur & non aliās.

VNDECIMO. Potest christianus prædicare, & suadere puero sarraceno, vel aliorum infidelium filio, ut cum venerit ad vsum rationis, accipiat fidem christianam quia ipsi infideles sunt cōpellēdi, ut audiant prædicationem, & filios afferant ad prædicationem. Ergo poterit baptizare illos inuitis parentibus.

AD argumenta autē in contrariū dico. Prius ad sancti Thomæ. quā intelligit quā fit iniuria parētibus si sine causa & cū scādalo abstrahātur filij ab illis. Sed stāte legitima causa, seclusis impedimētis licet. Et probatur apertius. Quia si pater vellet occidere filiū liceret tollere eū à manibus patris. Ergo etiam si vult perdere spiritualiter. Vnde omnes cōcedūt quod filij de iure naturali sunt sub cura parētum. Sed est difficultas, an propter hoc quod parētes abutūtur illa potestate: debeāt illa priuari. Ego dico cū Scoto, & credo quā est de mente sancti Thomæ. quā de se debēt priuari, nisi sequitur aliqd incōueniens. CAIETANVS, capreolus, Durandus, & Marsius, dicunt quod non, & putant hoc esse de mente sancti Thomæ. Et probant. Quia deus qui est supremus dominus: noluit quod illud fiat.

SECUNDO. Dicit Caietanus quod præceptū superioris potest poni dupliciter vno modo, ut seruetur quicquid inde sequatur. Alio modo ut seruetur saluo iure naturali, & iure inferioris, & sic est præceptū de baptismo. Vnde dicūt isti, quod esto infideles merito sint priuandi illa potestate quā habent in filios: non tamen sunt homines exequutores illius iustitiæ: quia noluit deus. Sicut

quanuis gallus aliquis mereatur mortem: non est imperator exequutor illius mortis in gallia. Et per hæc facile soluantur argumenta quæ fecimus pro nostra opinione: vt ipsi putant. Est etiam bonum argumentum illud sancti Thomæ. quod ecclesia nunquam fecit, & si liceret illos baptizare, sequitur quod principes christiani qui pro tempore successerunt, & episcopi peccauerunt, quia non fecerunt. Vnde inferunt, quod sicut non est mentendum, vt conuertantur omnes turcæ: ita nec pueri prædicti baptizandi, vt sint Christiani, quanuis sint in articulo mortis.

SED ista non videntur soluere omnia nostra argumenta, nec constat hoc quod hi dicunt: quod illa sit intentio dei. Ideo ad primum horum nego quod dominus hoc voluerit, nepe quod nullo modo baptizentur prædicti pueri in vitis parentibus.

AD SECUNDVM. Nego quod deus dederit præceptum baptismicum illa conditione: quia nõ probatur.

AD TERTIVM Dico quod ecclesia non fecit propter scandalum & periculum quod sequitur, vt in plurimum: non autem quia de se sit illicitum. VLTIMO. Videtur quod illa prima conclusio durandi, (quæ dicit quod pueri infidelium qui sunt serui christianorum possunt baptizari inuitis parentibus) nõ sit vera. Primo quia seruitus est temporalis, sicut potestas ciuilis. Ergo non propterea habent christiani potestatem in spiritualibus super illos.

SED dico quod est probabilis. quia iam ad dominos spectat gubernatio illorum. Vnde (secundum omnes) quomodocunque transeant filij infidelium in curam christianorum: possunt baptizari inuitis parentibus, quia iam illi christiani sunt parentes quantum ad curam.

CIRCA tertium argumentum nota, quod aliqui dicunt: quod iudæi sunt serui christianorum quia occiderunt Christum regem nostrum. Sed hoc non videtur verum: quia non omnes occiderunt. Ideo alij dicant quod sunt serui christianorum: quia iure belli fuerunt capti à Tito imperatore Romano, qui fecit illos seruos. In cuius titi potestate succedit Imperator, & successerunt semper. Vel dic quod sunt serui facti: quia quotidie machinantur mala contra christianos si possent.

VNDE colligo duas conclusiones: quarum prima est illa quam iam asserui. quod de se possunt christiani principes & pontifices baptizare filios infidelium inuitis parentibus. Quam probauerunt rationes quas pro ea fecimus, simpliciter esse veram & credo quod est de mere sancti Thomæ. quicquid dicant aliqui thomistæ capitosi.

SECUNDA conclusio est. Propter scandalum quod sequeretur, & periculum apostasiæ, nõ sunt baptizandi filij infidelium inuitis parentibus: & si licebat, quantum erat de se. Dixi propter scandalum quia scandalizarentur infideles iudicantes ex hoc, quod omnes christiani sic trahuntur vi ad

Christianismum. Dixi propter periculum apostasiæ: quia filij semper, vel vt in pluribus sequuntur mores patrum, & relinquerent fidem, & patrum paganismo ad hærent: ideo non debet fieri. Et credo quod hoc solum volebat dicere sanctus Thomæ. Sed quia in moralibus respondendum est absolute, secundum id quod vt in pluribus euenit: dixit sanctus Thomæ. absolute quod non sunt baptizandi filij infidelium inuitis parentibus. Et ita respondendum est. Secus autem si prius pro videre tur, quod non sequatur scandalum: aut periculum apostasiæ, aut aliquod inconueniens.

Articul. vndeci.

Vtrum pueri in maternis vteris positi sint baptizandi.

D VNDECIMUM sic proceditur. Videtur quod pueri in maternis vteris existentes possint baptizari. Efficacius enim est donum Christi ad salutem, quam peccatum ad ad damnationem, vt apostolus dicit Rom. 8. Sed pueri in maternis vteris dñantur propter peccatum ad. Ergo multo magis saluari possunt per donum Christi, quod quidem fit per baptismum. Ergo pueri in maternis vteris existentes possunt baptizari.

PRÆTER EA. Puer in vtero matris existens, aliquid matris esse videtur. Sed baptizata matre baptizatur quicquid est eius intra ipsam existens. Ergo videtur quod baptizata matre baptizetur puer in vtero eius existens.

PRÆTER EA. Mors eterna peior est quàm mors corporalis. Sed de duobus malis minus malum est eligendum. Si ergo puer in vtero matris existens baptizari nõ potest, melius esset quod mater apiretur, et puer vieductus baptizaretur, quàm quod puer eternallyter dñaretur, absque baptismo decedens.

PRÆTER EA. Contingit quandoque quod aliqua pars pueri prius egreditur: sicut legitur gene. 28. quod pariete thamar, in ipsa effusione infantium vnus protulit manum, in qua obstetrix ligauit coccinũ dicens, iste egredietur prior, illo vero manũ retrahente egressus est alter. Quandoque autem in tali casu im-

minet periculum mortis. Ergo videtur quod illa pars debeat baptizari, puero adhuc in materno utero existente.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in epistola ad Dardanum. Nemo renascitur nisi prius nascatur. Sed baptismus est quadam spiritualis regeneratio. Non ergo debet aliquis baptizari, priusquam ex utero nascatur.

RESPONDEO dicendum, quod de necessitate baptismi est, quod corpus baptizandi aliquo modo aqua abluatur: cum baptismus sit quadam ablutio, ut supra dictum est. Corpus autem infantis ante quam nascatur ex utero, non potest aliquo modo ablu aqua, nisi forte dicatur, quod ablutio baptismalis qua corpus matris lauatur, ad filium in ventre existentem perueniat. Sed hoc esse non potest tamen quia anima pueri, ad cuius sanctificationem ordinatur baptismus distincta est ab anima matris: tum quia corpus pueri animati iam est formatum, et per consequens a corpore matris distinctum. Et ideo baptismus quo mater baptizatur: non redundat in prolem in utero matris existentem. Unde Augustinus dicit contra Iulianum. Si ad matris corpus id quod in ea concipitur pertinet, ita ut eius pars imputetur, non baptizaretur infans, cuius mater baptizata est, aliquo mortis urgente periculo, cum eum gestaret in utero. Nunc vero cum ipse etiam scilicet infans baptizetur: non utique ad maternum corpus, cum esset in utero pertinebat. Et ita relinquitur quod nullo modo infantes in maternis uteris existentes, baptizari possunt.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod pueri in maternis uteris existentes, non dum prodierunt in lucem, ut cum alijs hominibus vitam ducant. Unde non possunt subijci actioni humane: ut per eorum ministerium sacramenta recipiant ad salutem. Possunt tamen subijci operationi dei apud quem viuunt, ut quodam privilegio gratie sanctificationem consequantur: sicut patet de sanctificatis in utero.

AD SECUNDVM dicendum, quod membrum interius matris est aliquid eius per continuationem et unionem naturalem partis ad totum. Puer autem in utero matris existens, est aliquid eius per quandam colligationem corporum distinctorum. Unde non est similis ratio.

AD TERTIUM dicendum, quod non sunt facienda mala, ut veniant bona: ut dicitur Roma. 3. Et ideo non debet homo occidere matrem, ut baptizet puerum. Si tamen mater mortua fuerit viuentis prole in utero debet aperiri, ut puer baptizetur.

AD QVARTVM dicendum, quod expectanda est totalis egressio pueri ex utero ad baptismum, nisi mors imminet. Si tamen primo caput egrediatur, in quo fundantur omnes sensus, debet baptizari periculo imminente: et non est postea rebaptizandus, si eum perfecte nasci contigerit. Et videtur idem faciendum, quacumque alia pars egrediatur, periculo imminente. Quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vite ita consistit sicut in capite, videtur quibusdam quod propter dubium, quacumque alia parte corporis abluta, puer post perfectam natiuitatem sit baptizandus sub hac forma: si non es baptizatus, ego te baptizo.

IN HOC undecimo articulo. Arguo prius hoc modo contra conclusionem sancti Thomae, quia dicit, infantes in maternis uteris existentes nullo modo baptizari posse. Bene sequitur. Infantes in maternis uteris non possunt baptizari. Ergo sunt extra statum salutis: quia non habent aliud remedium. Consequens est contra providentiam dei. Ergo dicendum est, quod paruuli in maternis uteris possunt baptizari: vel dandum est eis aliud remedium.

SECUNDO arguitur. Vnus homo damnauit omnes etiam in uteris matrum. Ergo vnus Christus sufficit ad salutem omnium, etiam in uteris matrum. Hoc est primum argumentum sancti Thomae, & est magnum.

RESPONDET sanctus Thomas, quod sacramentum non potest operari, nisi per applicationem. Pueris autem in uteris maternis non potest applicari: sed deus potest illos saluare si velit, sicut sanctificatos in utero. Non dicit doctor quod sanctificabit vel non sanctificabit: sed quod potest fieri, quod

quod nullus dubitat.

IDEO hic sunt duæ quæstiones. Prima est, de pueris qui non potuerunt baptizari postquam nati sunt: siue ob penuriam aquæ, siue culpa parentum aut aliquo alio casu. Secunda quæstio est, de existentibus in utero matrum.

Dubium
primū.

DUBIUM igitur primum est, an omnes tales sint habendi tanquam damnati, id est, an sit certum de fide, quod omnes nati qui quocumque modo non baptizantur, damnabuntur sicut pueri in fidelium: vel an sit sperandum de salute eorum, aut possimus ad minus dubitare.

AD HOC respondent communiter scholastici in. 4. d. 4. quod tales damnabuntur sicut filij in fidelium. Hoc tenet Magister sententiarum in. 4. d. 4. Nempe quod tam decedentes in maternis uteris, quam decedentes cum deferuntur ad baptismum damnantur. Et adducit pro hoc Augustinum in libro de fide ad Petrum cap. 27. Habetur que de consecratione. d. 4. cap. firmissime. ubi dicitur quod omnes huiusmodi pueri sine baptismo decedentes damnabuntur. Hec etiam est communis sententia fidelium doctorum, & sanctorum.

SED tres doctores ausi sunt contra omnes oppositum asserere. Primus fuit Gerson in. 3. parte in quodam sermone beatæ virginis: ubi dicit, quod ex sanctificatione virginis habetur documentum crebro & sæpe prædicandum, quod Christus virtutem suam non alligauit sacramentis. Dicit etiam quod sine præiudicio legis euangelicæ posset dici: quod potest pueros in utero morientes sanctificare. Nam nunquam beata virgo merita est suam sanctificationem, nec Iohannes, nec alij qui sanctificati sunt salua lege gene. 17. Masculus cuius præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima eius de populo suo, ita etiam salua lege euangelica possunt pueri salui fieri. Vnde admonet parentes talium, orare dominum pro puero in utero existente: ut si forte moriatur deus misereatur illius. Sicque respondet quæstioni, quod non sumus certi de damnatione illius pueri sicut de damnatione in fidelium: nec etiam sumus certi quod saluetur, quia relinquendus est misericordie dei.

ALIVS doctor est Caietanus in hac quæstione, super articulum secundum, & tertium, & hic. Qui dicit quod pueri morientes dum feruntur ad baptismum, puniuntur morte, & credendum est quod saluantur. Probat testimonio diui Gregorij in. 4. libro moralium, & habetur de consecratione. d. 4. cap. Quod apud nos valet aqua baptismi, hoc apud veteres. sicut in lege naturæ fides, vel pro his qui de stirpe Abrahæ sunt, virtus circumcisionis. Arguit Caietanus. Bene sequitur. In lege naturæ valebat fides, & in lege veteri etiam valebat fides pro foeminis, & pro masculis ante octauum diem. Ergo in lege euangelica valebit sola fides, illis quibus fides parentum applicatur cum baptizari non possunt. Si dicas quod non valet consequentia: quia ibi non erat aliud remedium, hic autem est. sicut

tismus. Respondet Caietanus, quod sacramentum baptismi cum sit sacramentum fidei: non euacuat fidem. Cum ergo apud veteres valeret fides, & nunc est tantæ efficacitæ sicut tunc. Ergo etiam nunc sufficit ad salutem, baptismus deficiente. Dicit in super in. 2. articulo huius quæstionis, quod parentes debent applicare fidem puero sic periclitanti. Hic autem dicit, quod pueri in maternis uteris periclitantes, pie creditur quod saluabuntur: si parentes committant illos deo, aliqua benedictione, aut signo crucis.

PRAETEREA. Christus redemptor noster nullum sine remedio reliquit. At illis pueris sic periclitantibus nulla est aliud remedium, nisi fides quia baptismum recipere non possunt.

TER TIO. Pueri in maternis uteris, sunt capaces martirij. Ergo etiam baptismi aquæ per fidem parentum applicati. Hec Caietanus.

TER TIVS doctor qui hanc tenet opinionem, est Raimundus martines, quem Nicolaus de lira & burgenensis citant, & in aliquibus sequuntur.

DUBITATUR igitur pro huius resolutione materiae, an Gersonis & Caietani opinio sit probabilis, sicut aliae probabiles opiniones, vel an sit error intolerabilis, seu hæresis. Et videtur quod non sit error intolerabilis. Nam si esset error, ideo esset: quia asserit posse pueros sine baptismus saluari. At hoc non est erroneum, cum ab alijs grauibus doctoribus communiter concedatur. Ergo nec opinio illa erronea est.

SECUNDO. Nos superius quæst. 5. art. 8. determinauimus cum communi sententia doctorum: quod ad baptismum requiritur intentio in baptizante. Sed si baptizans non apponat intentionem, Christus supplet defectum intentionis, & saluabit puerum; ut ibi dicit sanct. Thom. ad. 2. Eandem sententiam tenet Alexander de ales. 4. p. quæst. 13. Membr. 1. Idem dicit Gabriel. 4. d. 6. q. 1. Idem Durandus. d. 6. quæst. 2. Idem Paludanus d. 6. quæst. 2. Idem sanct. Thom. in. 4. d. 6. quæst. 1. art. 2. ad. 2. Hi omnes concedunt, pueros sine baptismus posse saluari, deficiente intentione in baptizante. Et non est error: sed probabile. Ergo & opinio Caietani probabilis est.

TER TIO. In defectu intentionis ex parte baptizantis interuenit malicia humana. In casu autem Caietani non: sed tota diligentia humana. Ergo si illic sine baptismus saluantur, saluabuntur etiam quando parentes orant pro puero, & desiderant illi applicare sacramentum baptismi, quod Caietanus dicit. Sed omnes concedunt quod illic saluantur sine baptismus. Ergo & hic.

QUARTO. Non est baptismus ubi non est integra forma, sicut hic, ego te beprizo in nomine patris tantum. At si in illo puncto ante prolationem totius formæ puer moriatur, saluabitur. Ergo etiam in casu Caietani: quia idem est quod de sit totum sacramentum, & quod desit pars, cum deficiente parte sacramenti desit totum sacramentum

tum. Antecedens conceditur ab althodorēsi libro 3. de baptismo. Loquens enim de subtractione forme dicit, quod si baptizans dicat ego te baptizo in nomine patris, & filij, & tunc vel sacerdos perdat loquelam, vel puer moriatur. est verum baptisma quo ad effectum, quia Christus supplet. Citat pro se beatum Ambrosium: quem dicit tenere quod in necessitate sufficit nominare vnam personam cum recta fide. Idem dicit Marsilius in. 4. quæst. 3. art. 4. Scotus vero in. 4. d. 4. quæst. 3. disputat an si puer in vtero matris existens extra mittat pedē matre periclitāte, an possit baptizari: et dicit quod in dubio debet baptizari. Et esto ille puer non sit baptizatus saluabitur: quia deus supplet defectum baptismi. Ergo ex his omnibus videtur constare, quod non est erroneum concedere, pueros posse sine baptismo saluari. Adrianus etiam quæstione vltima de baptismo ponit casum illum doctoris subtilis: & respondet, quod pie credendum est, baptizatum secundum illam partem saluari, licet nō sit baptismus. Et Paludanus in. 4. d. 5. quæst. 1. tractans an in alia parte quam in capite possit dari baptismus dicit, quod secundum aliquos est dubium. Ipse tamen probat non esse dubiū: quia in actibus apostolorum legitur, quod baptizabantur multi simul, & verisimile est, quod aqua non caderet alicui in capite. Et respondet, quod etiam tenendo requiri ad baptismum, vt aqua in capite cadat: si non cadat deus supplet illum defectum. Ergo nō est erroneum dicere, quod pueri in maternis vteris possunt saluari, vel etiā cū ad baptismū ducuntur. HIS tamen non obstantibus, probatur quod sit erroneum illud dicere. Prius Vualdensis libro de sacramentis. cap. 99. & 100. agit cōtra Vuiclephū habentem sententiam Caietani, tanquam contra Hæreticum. Et impugnat illam sententiam tanquam hæreticam multis sanctorum testimonijis Ergo est erronea.

SECUNDO. Augustinus in libro primo de natura aīæ aduincentiū dicit. Noli credere, noli dicere noli docere, qđ infantes antequā baptizentur præuenti morte: possint peruenire ad regnum cælorū si vis esse catholicus. Et rursus ibidem dicit, quod est error asserere, pueros sine baptismo saluari.

TERCIO. Idem Augustinus in libro de bono perseuerantiæ circa medium dicit. Absit vt habeamus pro incerto, quod infantes non renati transeant in salutem.

QUARTO. Idem Augustinus in libro de baptismo paruulorum cap. 3. dicit idem: & de fide ad Petrū, habeturque de cōsacra. d. 4. cap. firmissime.

QVINTO. Pro hoc est illud Iohannis. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto: non poterit introire in regnum dei. Et illud Marci vltimo, q crediderit & baptizatus fuerit saluus erit.

AD dubium hoc respondeo aliquibus propositionibus. Prima est. De fide est, quod omnes pueri ante vsū rationis decedentes sine baptismo aquæ vel sanguinis, in re susceptis: cōdemnantur. Pro-

batur, prius Iohannis. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non poterit introire in regnū dei. A qua lege nullus excipitur, nec casus aliquis. Ergo facere regulam generalem, quod saluantur pueri in maternis vteris, est contra generalē regulā euangelij, & per consequēs cōtra fidē. SECUNDO. De fide est quod in adamo omnes peccauerunt: & quod pueri concepti sunt in peccato originali. Sed nec ex tota sacra scriptura, nec exusu ecclesiæ, aut sanctorum dictis habetur aliud remedium ad peccatum originale remittendum, nisi baptismus. Ergo pueri decedentes sine illo non saluantur. Antecedens pro minori patet: quia multi graues doctores tenentes quod tales pueri in aliquibus casibus saluabuntur, non citāt aliquam huiusmodi authoritatē, vbi aliud remedium detur, nec ecclesia pro talibus paruulis orat. TERTIO. Augustinus de origine animæ ad regnum dicit. Ex quo autem a domino dictum est nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non poterit introire in regnum dei: nemo sine baptismo aquæ, vel sine martirio potest fieri membrum Christi. Rursus. Idem Augustinus cōtra Pelagianos lib. 3. cap. 3. Necesse est (inquit) baptizatos paruulos transire in numerum electorum. Idē etiam Augustinus citat Ciprianum scribentem ad quendam, qui dicebat, pueros non esse baptizandos ante octauum diem: & dicit Ciprianus quod ante debent baptizari, quia si moriantur, damnabuntur. Et addit. iam non disputandum sed certū habetur: animam decedentem sine susceptione baptismi penitus damnandam. Idem Augustinus libro de baptismo paruulorum cap. 8. Dicit quod baptismus est regeneratio: & nisi quis nascatur de nouo, non potest intrare in regnum cælorum. Sed qui est in ventre matris nondum est natus. Ergo nō pōt renasci, & sic nec introire in regnū cælorū. VLTIMO probatur. Quia ita determinatur in concilio tridentino in primo decreto quartæ sessionis, vbi dicitur quod anathema sit dicere, quod pueri nihil ex adamo trahunt originalis peccati, quod regenerationis lauacro necesse sit expiari ad vitam æternam consequendam. Idem etiam dicitur in quodam concilio Carthaginensi contra Pelagianos: & in concilio miluitano cap. 2. Idem etiam habetur in decretis innocentij primi. Ergo nostra conclusio vera.

SECUNDA propositio est. Asserere vniuersaliter quod omnes pueri christianorum qui in maternis vteris moriuntur, aut aliās non possunt, vel non contingit baptizari, etiam sine culpa cuiuscūque, saluantur: est falsum, temerarium, & erroneum. Et forte nullus assertiue tenuit quod saluatur: quia Gerson dicit quod sperandum est a diuina misericordia. Sed Caietanus magis ad hanc propositionem accedit quam Gerso: quia dicit quod oportet dare remedium ad salutem talium puerorum: quia spectat ad providentiam dei. Verum est tamen quod in fine suorum commentariorum dicit

dicit: quod parentes debent orare pro illis, & committere dispositioni diuinæ: Ideo dixi, quod vniuersaliter asserere, non dicendo forte deus miserebitur illius, sed absolute quod omnes pueri christi anorum saluabuntur: & de illis est sperandū sine dubio quod saluentur sine baptismo, est erroneum. Probat, quia est contra regulam vniuersalē euāgelij, nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum dei Ioha. 3.

SECUNDO. Augustinus in illo libro de fide ad Petrum affirmat esse erroneum, dicere quod pueri in maternis vteris sine baptismo saluentur.

TER TIO. Sicut est regula vniuersalis qd post mortem non est remissio peccatorum: sed quod omnes stabimus ante tribunal Christi, & recipiet vnusquisque prout gessit in corpore: ita est regula generalis, quod nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto nō poterit introire in regnum dei.

At dicere vniuersaliter quod omnibus mortuis in peccato, remittuntur peccata propter missam, aut dei misericordiam, esset hæreticum. Ergo etiā hæreticum est dicere vniuersaliter, quod pueri in vteris matrum, vel extra, saluantur sine baptismo quod est contra vniuersalem regulam euāgelij.

Aliud exemplum. Dicere vniuersaliter, quod nullus in Adam peccauit, est hæreticum: quia est contra vniuersalem scripturę regulam ad Roman. 5.

Omnes in Adam peccauerunt. Ergo similiter erit erroneum dicere, quod omnes pueri sine baptismo saluantur: quia est contra vniuersalem regulam scripturę, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto. &c. Secus esset, si particularis aliquis exciperetur, ob aliquas causas: sicut excipitur beata virgo ex illa lege omnes in Adam peccauerunt.

Q VARTO. Omnes pueri in originali peccato concepti sunt, & ad illud remittendum non est aliud remedium nisi baptismus. Vnde iuenit Caietanus aliud remedium. s. signum Crucis, ad tollendum originale. Nam Christus nunquam tale remedium dedit nec in ecclesia, aut in aliquo sanctorum inuentum est huiusmodi remedium.

Q VINTO. Quando Caietanus dicit quod parentes faciant signum Crucis vel aliud super puerum, vel intelligit quod soli parentes debent facere illud signum, vel etiam alij. Si dicat quod soli parētes, est gratis dictum, quia nunquam hoc habetur in sacris literis. Insuper non adhuc pueris sufficienter esset prouisum: quibus multoties parentes defunt, qui eis signū Crucis applicare possunt. Si tamen non oportet quod parentes faciant, est nimium extendere, etiam ad pueros infidelium.

Quandē enim paruuli sunt in vtero matrū, vel ante vsum rationis: non sunt melioris condicionis quam filij infidelium, cum omnes ab Adam & nō a proprijs parētib; originale peccatū contrahāt.

SEXTO. Caietanus & Gerson dicunt, quod saluantur pueri, si quando deferuntur ad baptisum, contingat eos mortem obire. Ergo etiam saluabuntur si domi moriatur (eadem enim est ratio) & ita

omnes saluentur sine baptismo: quod tamen ipsi non concedunt, quia dicunt quod qui domi moriuntur pereunt, ob culpam & parentum negligentiam. Attamen hoc est gratis dictum: quia parentes semper volebant puerum baptizare.

SEPTIMO Si euangelium dixisset, nullus qui non fuerit baptizatus intrabit in regnum cælorum etiam si moriatur quando ad baptismum deferretur, vel etiam in utero matris: esset erroneum dicere, quod morientes in maternis vteris, vel quando ad baptismum deferuntur saluantur. Sed ita comprehenduntur illi pueri in lege nunc data sicut si illud aliud verbū apponeretur, etiam secundum Caietanum & Gersonem. Ergo nunc est erroneū illud dicere, & tales pueros generaliter excipere vel simpliciter. Secus si aliquis in particulari excipiatur.

TER TIA propositio est. Nō solum asserere, sed dubitare vniuersaliter, de omnibus illis pueris de quibus in secunda conclusione diximus. Temerarium est. Probat testimonio Augustini de consecratione. d. 4. cap. Firmissime, vbi dicit, firmissime esse tenendum quod illi non saluantur. Secundo. Dubius infide est infidelis. Sed quod illi pueri dāentur est de fide. Ergo dubitare est erroneū.

Q VARTA propositio. Asserere particulariter de aliquo puero, ob aliquam peculiarem rationē, quod saluatus est sine baptismo, non est erroneū. Probat. Quia sicut ex alijs regulis excipiuntur aliqui ob aliquas rationes, ita ex hac. Et hinc sane procedit fundamentum dicentium, quod deus virtutem suam sacramentis non alligauit.

Q VINTA propositio: Asserere hoc etiam de aliquo particulari sine reuelatione aut apparenti aut expressa: temerariū est. Expressam dico, quando est in sacra scriptura: apparentem vero, quando aliquis sanctus affirmat. Probat. Quia si sine causa, & reuelatione de aliquibus pueris affirmes quod saluentur sine baptismo. Ergo de omnibus posses dicere. At de omnibus dicere est temerarium. Ergo & de aliquibus sine ratione.

SEXTA propositio. Non solum asserere, sed sperare de aliquo puero sic mortuo cum ad baptismum deferretur, quod saluabitur, vel etiā in vtero matris, sine baptismo nulla ad hoc ratione vel reuelatione urgente: temerarium est. Probat. Quia spes sine ratione vana & temeraria est.

SEPTIMA propositio. Dubitare de aliquo particulari an sine baptismo saluetur (si cum ratione dubitetur) tolerabile est. Probat. Deus non alligauit virtutem suam sacramentis. Ergo potest dare gratiam cui voluerit sine sacramentis. Non tamen sequitur quod omnibus faciat hoc (& si possit) contra positā legem. Vnde cōficio sic argumentum. Quauis omnes rogemus deum vt aliquis sine originali peccato concipiatur, nō obtinebimus quia est contra legem. Ergo etiam esto parentes, & omnes oremus pro pueris quod sine baptismo recipiant gratiam, & saluentur: non obtinebimus quia

quia est contra legem.

OCTAVA propositio. Opinio Gersonis & Caietani, in vniuersum est falsa. Et hoc omnes doctores tenent in. 4. d. 4. Et maior in. 4. d. 2. q. 1. dicit falsam esse opinionem gersonis.

SED quid ad Alexandrum, & alios dicentes quod deus supplet defectum intentionis ministri, quantum ad gratiam in pueris?

AD HOC dicit Paludanus in. 4. d. 6. quaest. 2. quod non est simile. Quia est deus suppleat defectum intentionis: non supplet defectum materiae & formae. Ad argumentum autem, quia non magis efficitur sacramentum deficiente intentione, quam deficiente materia aut forma. Ergo equaliter requiritur. Negaret consequentiam. Non enim sequitur (esto horum opinionem admittamus) quod deus suppleat quando nullo modo applicatur baptismus, nec quo ad materiam, nec quo ad formam: qui tamen applicatur quo ad materiam & formam, quia sola intentio deest.

SECVNDO dico quod Alexander & alij loquuntur solum in casu particulari: Caietanus autem fecit regulam generalem.

TER TIO dico quod opinio Alexandri est falsa sicut opinio Caietani. Probat. Quia falsum est & vanum, asserere hoc de aliquo sine apparete ratione. Sed non est magis apparens ratio, quod deus suppleat defectum intentionis, quam materiae & formae. Ergo falsum est dicere quod deus supplet aliquem istorum defectuum.

RESTAT respondere ad argumenta in contrarium. Ad primum, quia sequeretur aliquos esse in via sine remedio, quod est contra providentiam dei, dico cum Paulo. O altitudo diuitiarum sapientiae, & scientiae dei, quam in comprehensibilia sunt iudicia eius, ad Roma. 11. Et quis consiliarius eius fuit? Quare istum trahat & istum non trahat non li iudicare si non vis errare. Ita placuit ei, & ita factum est: ut nullus nisi per baptismum vel martyrium saluaretur.

SECVNDO. Ipsimet doctores concedunt, quod nulla pueris illis fit iniuria, si non detur eis gratia nec gloria.

TER TIO. Quero quod remedium habebant tot milia puerorum gentium, extra populum Israel existentium, & quod remedium habent contra originale peccatum pueri Barbarorum istorum, qui penitus de Christo nihil audierunt? Nec valet si dicas, quod deus reuelabit illis: quia hoc est miraculum, & doctores illi volunt, ut de lege sine miraculis sit remedium. Ideo dico quod remedium pro pueris in vteris matrum existentibus est: ut matres pariant, & baptizabuntur, alios non saluabuntur.

QVARTO. Beatitudo super naturalis non est debita: sed est maximum donum quod deus potest dare, non solum post peccatum sed etiam ante. Si enim deus reliquisset hominem in puris naturalibus nullam ei iniuriam faceret: alios possent

conqueri daemones, quod ipsis non dimittitur peccatum, cum in caelo sint aliqui homines, qui absurdius commiserunt peccata quam ipsi. Vnde magis mirandum est, quod deus baptizatis det gloriam: quam quod non det his qui non baptizantur.

QVINTO. Nos non dicimus quod pueri sine baptismo decedentes, ita damnentur: ut postea puniantur. Sed quod erunt tanquam existentes in puris naturalibus, & non contristabuntur.

SEXTO. Melius habebunt pueri in limbo, quam principes quotquot sunt in hoc mundo. Ideo non oportet misereri puerorum illorum, sicut nec oportet misereri possibilem puerorum, qui ex continentibus nasci poterant, & non nascuntur.

AD SECVNDVM argumentum: quia in lege naturae & in lege veteri fuit remedium pro talibus pueris. Ergo etiam debet esse in lege euangelica cum sit perfectior. Dico quod etiam in lege naturae non saluabantur pueri in vteris matrum per fidem parentum (ad minus non est certum) sed indigebant sanctificatione, & non omnes sed aliqui pauci fuerunt sanctificati. Si autem ibi saluarentur per fidem parentum, non esset opus alia peculiari sanctificatione: quia facile fides parentum applicaretur.

ET ad sanct. Thom. hic ad primum, & supra. q. 5. art. 8. vbi dicit quod Christus supplet defectum intentionis ministri, dico quod nunquam asserit sperandum vel dubitandum esse de salute puerorum illorum: sed quod deus potest facere si voluerit. Nec etiam dicit quod parentes debent orare pro ipsis: ut dicit Caietanus. Cum sancto Thoma est bona ventura in. 4. d. 6. vbi ponit tres status hominum, & vnus est puerorum in maternis vteris existentium: quem dicit soli deo parere. Ideo quos voluerit poterit sanctificare: sed paucos sanctificauit.

SECVNDO. Aut datur gratia illi puero quando committitur domino deo, & oratur pro eo, aut postea. Si datur tunc, ergo vnicuique liceret, & qui libet posset sanctificare pueros in vteris matrum: esto non essent in periculo, quod non concedit Caietanus. Solum enim (secundum ipsum) puero datur gratia, quando est in periculo mortis. Sed satis est mirum, ut detur illis gratia conditionaliter. Et quia simile est argumentum de his qui ad baptismum deferuntur: relinquo hanc opinionem tanquam erroneam. Scholastice igitur respondendo. Ad primum (nempe quod sequeretur aliquos esse in via sine remedio) nego sequelam: quia poterant nasci pueri & baptizari. Contingens siquidem fuit, ut in vteris matrum morerentur: sicut contingeret quod iniuste occiderentur ab aliquo. Ad secundum concedo quod in lege naturae sufficiebat fides: sed mutata est lex.

DVBITATVR an possimus licite baptizare pueros in maternis vteris existentes. Videtur quod non. Quia ecclesia nunquam baptizauit nec tentauit baptizare illos. Secundo. Ratio sanct. Thom. videtur hoc probare: quia dicit hic ad primum,

Dubium in
lectura

num, quod nodum sunt in vita humana communi, cum alijs hominibus. Dico tamen, quod si manu obstetricis aut alio instrumento, posset aqua ad minus ad caput pueri peruenire: posset & deberet baptizari. Nam tota ratio quare non baptizantur est quia non potest aqua eis applicari, ut lauetur. Hoc & non aliud probant rationes sancti Thomae. Ideo ecclesia nunquam baptizauit illos. Vnde si non est periculum est expectanda natiuitas de consecratione. d. 4. cap. In maternis.

IN argumento. 4. ponit sanctus Thomas aliquas propositiones. Prima est. Si est periculum, baptizandus est puer natus secundum caput: & non est rebaptizandus. Secunda propositio est. Si puer est natus secundum aliam partem, nempe secundum pedem, si iminet periculum, est baptizandus. Si vero postea nascatur, sub conditione est rebaptizandus: quia dubium est, an baptizatus in parte minus principali sit baptizatus.

PALVDANVS tamen in. 4. d. 6. quæst. 1. ad argumenta, videtur dicere contra hanc secundam conclusionem sancti Thomae, quod in quacunque parte baptizetur tenet baptismus: nec est puer baptizandus. Probat. Primo quia talis est lotus in nomine patris, & filij, & Spiritus sancti.

SECUNDO. Quia (ut habetur in actibus apostolorum) petrus baptizauit plures simul: & verisimile est, quod non cadebat aqua omnibus in capite, sed aliquibus in alijs partibus.

TER TIO. Quia anima est tota in qualibet parte. Ergo sufficit quod in qualibet parte baptizetur. Opinio hæc Paludani videtur vera. Verum beatus Thomas arctius loquutus est, propter dicta aliorum, & propter ecclesie consuetudinem: quæ nunquam aliquem baptizauit secundum partem minus principalem. Hæc etiam est sententia innocentij, & panormitani extra de baptismo & eius effectus cap. debitum: qui panormitanus dicit sufficere, quod si illa aqua tangat corpus. Scotus dicit quod si quis inuoluatur in corio & immergatur in aqua non est baptizatus: quia oportet quod ablutio fiat in propria cute: & ita est in antiqua ecclesie consuetudine. Si vero in capillis fiat asperio, credo quod est baptismus.

DE monstruo dico, quod si habet caput, illud debet aspergi, alijs aspergatur totum. Si autem habeat duo capita, videndum est an habeat duas voluntates: quomocunque potuerit cognosci quod sint duo: & tunc utrumque caput est baptizandum cum distinctis formis. Alijs sufficit vnâ formâ apponere. Quando fuerit dubium an sint duo, vtraque pars sub conditione abluenda est.

Articul. duodeci.

Vtrum furiosi & amentes debeant baptizari.

D DVODECIMVM sic proceditur. Videtur quod furiosi & amentes non debeant baptizari. Ad susceptionem enim baptismi requiritur intentio in eo qui baptizatur: ut supra dictum est. Sed furiosi & amentes cum careant usurationis, non possunt habere ordinatam intentionem. Ergo non debent baptizari.

PRÆTEREA. Homo bruta anima super excedit in hoc quod habet rationem. Sed furiosi & amentes non habent usum rationis: & quandoque etiam in eis non expectatur: sicut expectatur in pueris. Ergo videtur quod sicut bruta animalia non baptizantur, ita nec tales furiosi & amentes debeant baptizari.

PRÆTEREA. Magis est ligatus usus rationis in furiosis vel amentibus, quàm in dormientibus. Sed baptismus non consuevit dari dormientibus. Ergo nec debet dari amentibus & furiosis.

SED CONTRARIUM est, quod Augustinus dicit. 4. confessionum de amico suo, qui cum desperaretur baptizatus est nesciens. Et tamen baptismus in eo efficaciam habuit. Ergo carentibus usurationis, aliquando baptismus dari debet.

RESPONDEO dicendum, quod circa amentes & furiosos, est distinguendum. Qui dam enim sunt à natiuitate tales, nulla habentes lucida interualla, in quibus etiam nullus usus rationis apparet. Et de talibus quantum ad baptismi susceptionem, videtur esse idem iudicium & de pueris, qui baptizantur in sede ecclesie, ut supra dictum est.

ALII vero sunt amentes: qui ex sana mente quam habuerunt prius, in amentiam inciderunt. Et tales sunt iudicandi secundum voluntatem quam habuerunt: dum sana mentis existerent. Et ideo si tunc apparuit in eis voluntas suscipiendi baptismum: debet eis exhiberi in furia & amentia constitutis, etiam si tunc actus contradicant. Alioquin si nulla voluntas

luntas suscipiendi baptismum in eis apparuit dum sane mentis essent: non sunt baptizandi.

QUIDAM vero sunt, qui & si à natiuitate fuerint furiosi, vel amentes, habent tamen aliqua lucida interualla, in quibus reuertaratione uti possunt. Unde si tunc baptizari voluerunt: baptizari possunt etiam in amentia constituti. Et debet eis tunc sacramentum conferri, si periculum timeatur: alioquin melius est ut tempus expectetur in quo sint sane mentis, ad hoc quod deuotius suscipiant sacramentum. Si autem tempore lucidi interualli, non appareat in eis voluntas suscipiendi baptismum: baptizari non debet in amentia constituti.

QUIDAM vero sunt qui & si non omnino sane mentis existant, in tantum tamen ratione utuntur, quod possunt de sua salute cogitare: & intelligere sacramenti virtutem. Et de talibus idem est iudicium, sicut de his qui sane mentis existunt: qui baptizantur volentes non autem inuiti.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod amentes qui nunquam habuerunt nec habent usum rationis: baptizantur ex intentione ecclesie, sicut & exactu ecclesie credunt & penitent: sicut supra de pueris dictum est. Illi vero qui aliquo tempore habuerunt vel habent usum rationis: secundum propriam intentionem baptizantur: quam habent vel habuerunt tempore sane mentis.

AD SECVNDVM dicendum, quod furiosi vel amentes carent usu rationis per accidens. scilicet propter aliquod impedimentum organi corporalis: non autem propter defectum anime rationalis: sicut bruta animalia. Unde non est de his similis ratio.

AD TERTIVM dicendum, quod dormientes non sunt baptizandi, nisi periculum mortis imminet: in quo casu baptizari debet si prius in eis voluntas apparuit suscipiendi baptismum: sicut & de amentibus dictum est. Sicut Augustinus narrat. 4. libro confessionum de amico suo: qui baptizatus est nesciens: propter periculum mortis.

IN HOC duodecimo articulo ponit sanctus Thom. sex conclusiones: quarum prima est. Amentes qui nunquam habuerunt usum rationis, sunt baptizandi in fide ecclesie: sicut etiam pueri ante usum rationis.

SECVNDA conclusio est. Amentes qui aliquando habuerunt usum rationis, vel habent lucida interualla: iudicandi sunt secundum voluntatem quam habuerunt, dum sanæ mentis existerent.

TER TIA conclusio est. Si cum essent sanæ mentis voluerunt baptizari baptizandi sunt in furia vel in amentia: esto tunc contradicant.

Q VARTA conclusio est. Si quando erant in prudentia non habuerunt volitionem suscipiendi baptismum: non sunt baptizandi, quando postea sunt in amentia.

Q VINTA conclusio. Si non est periculum mortis, & amens habeat lucida interualla: esto quod ante quando fuit in prudentia habuerit volitionem suscipiendi baptismum, non debet in amentia baptizari: sed expectetur lucidum interuallum, ut deuote sumat sacramentum.

SEXTA conclusio. Quidam sunt qui licet non habeant plenum & perfectum usum rationis: habent tamen sufficienter ad hoc, ut de sua salute cogitent. Et ita, saltem imperfecte, operantur libere. Hi vero baptizandi sunt cum ipsi volunt, & petunt sacramentum: sicut alij habentes perfectum liberum arbitrium.

EST igitur quarta propositio in ordine. Si amens qui fuit sanæ mentis, non habuit voluntatem suscipiendi baptismum quando erat in prudentia: non est baptizandus. Contra quam arguo hoc modo. Amens tempore quo est in amentia, est naturaliter sub cura alterius. At voluntas illius sub cuius cura est sufficit. Ergo si ille sub cuius cura est vellet illum baptizare, esset baptizandus ille amens.

ET confirmatur. Quia si tota vna prouincia vel ciuitas conuerteretur ad fidem, essent baptizandi amentes existentes inter illos.

IDEO dico, quod est probabile amentes illos esse baptizandos: quia postquam incidunt in amentiam redeunt in potestatem alterius. Et si arguas, quia illi baptizantur inuiti. Nego: sed baptizantur sicut pueri. Tamen & si hoc possit defendi, tenendum est quod dicit sanctus Thom. & communiter omnes: quod non sunt baptizandi, quando in prudentia existentes noluerunt baptizari. Et ita diffinitur in cap. Maiores causas, extra de baptismo & eius effectu, licet non tanquam de fide.

CIRCA tertiam propositionem sanctus Thom. (nempe quod si amens in prudentia existens voluit baptizari, & non reuocans illam intentionem incidit in amentiam perpetuam, debet in ea baptizari) dubitatur, si quis sic voluit baptizari quando erat sanæ mentis, constat tamen quod quando in amentiam incidit, erat in peccato mortali, in quo mansit etiam in amentia, an talis sit baptizandus.

AD HOC dico, quod si baptizetur certum est quod

Dubium primum.

quod tenet sacramentum. quia esto esset in prudentia cum mortali, si vult baptizari factum tenet. Sed an sit licitum baptizare illum? Videtur quod non quia supra: art. 4. huius quaestionis dixit doctor, quod peccatores non sunt baptizandi. quia nihil illis prodest baptismus. Ad hoc tamen dico aliquibus propositionibus.

PRIMA propositio est. Si talis non est consequentur gratiam non est baptizandus: quia sacrilegium est, & nihil ei prodest baptismus. Nam ille est fictus fictione opposita effectui sacramenti: quia complacet in peccato quando incidit in amentiam.

SECUNDA propositio est. Illi amentes semper sunt baptizandi, si non constat quod quando inciderunt in amentiam complacuerunt in peccato mortali: quia credendum est, quod habuerunt saltem attritionem de peccatis suis.

TER TIA propositio est. Si est probabilitas, quod si baptizarentur quando in amentiam inciderunt reciperent gratiam: sunt baptizandi, quia etiam tunc illam recipient.

Dubium secundum.

DUBITATUR secundo. Si constet quod amentes illi, in amentia manent in peccato mortali: ita quod si in prudentia baptizarentur non remitteretur eis illud peccatum, an remittatur eis per baptismum in amentia existentibus.

AD HOC dicit Gabriel: i. 4. d. 4. quaest. 2. quod non: quia voluntas interpretatiua illorum est illa quam in prudentia habuerunt. Sed illa cum baptismo non sufficit ad remittendum illud peccatum quia complacet in illo. Ergo nec in amentia sufficit. Unde infert quod ille talis est extra statum salutis, qui incidit in perpetuam amentiam, in peccato mortali: & hoc est tenendum: & tenent omnes in. 4. d. 4. Probatum etiam. Fictus fictione opposita sacramento non recipit sacramentum. Ergo nec fictus fictione opposita effectui sacramenti recipiet effectum sacramenti.

SECUNDO. Ille qui cum sit in prudentia & habeat peccata, nec dolet nec complacet, & sic vult baptizari, esto baptizetur non recipit gratiam. Ergo nec ille qui nunquam doluit de aliquo peccato, & ita incidit in amentiam.

TER TIO. Incipite. Maiores. de baptismo & eius effectum dicitur, quod peccatum actuale non remittitur sine consensu peccantis. Ergo. &c.

SECUNDO. Dico quod probabiliter potest teneri, quod illi amentem remittitur illud peccatum. Probatum. Quia sanctus Thom. in articulo. 4. huius quaestionis dixit, quod peccator qui non complacet in peccato, & si maneat in reatu seu macula peccati, est baptizandus: quia ad hoc est institutus baptismus. Ergo si ille recipiat sacramentum, recipiet gratiam. Secundo. Siquis recipiat sacramentum cum attritione, recipiet gratiam secundum sanctum Thom. & antiquos. Ergo etiam ille qui iam non potest dolere. Tertio. dormiens esto sit in peccato si non complacet in illo, & occidatur pro

Christo: est martyr secundum aliquos. Ergo etiam si ille amentem baptizetur, recipiet gratiam.

AD primum autem argumentum Gabrielis in oppositum dico, quod quando est in amentia voluntas interpretatiua illius qui habet curam talis amentis sufficit: quia non poterat aliam habere.

AD SECUNDUM dico, quod ille non est fictus cum iam non possit dolere.

AD TER TIVM dico, quod non est simile: quia vnus est fictus positivus & alius non, cum iam non possit aliud agere. Securius tamen credo oppositum: quod prius asseruimus.

Dubium tertium.

DUBITATUR tercio. An amentem qui cum esset sana mentis non voluit baptizari, sed habuit se negativum: si baptizetur, sic baptizatus.

AD HOC dico, quod probabile est, quod sit baptizatus: quia iam est sicut paruulus ante usum rationis.

SECUNDO Quia videtur quod si nihil de Christo audiuit, & sic incidit in amentiam: si baptizetur, sic baptizatus. Ergo etiam si audiuit & habuit se negativum. Tertio. Si tota vna ciuitas conuerteretur ad fidem tales amentes qui antea se habuerunt negativum essent baptizandi. Ergo. &c.

SED contra est, quia in cap. Maiores extra de baptismo & eius effectum dicitur, quod non est baptizandus ille qui ponit obiectionem contrariae voluntatis.

DICO quod intelligitur, de illo qui habuit positivam voluntatem: qua noluit baptizari formalem vel virtualem, ita quod adhuc potest aliud. Sed illi amentes iam non possunt facere aliud.

SED oppositum est probabilius: quia illi amentes virtualiter nolunt baptizari. Nam quando in prudentia erant virtualiter volebant baptizari: quia omnis qui non cogitat de aliquo aut non se determinat sed negativum se habet virtualiter non vult illud. Et ille si in prudentia baptizaretur non esset baptizatus. Ergo nec nunc: quia sic manet cum illa indispositione. Scilicet cum illa virtuali repugnantia, & per consequens ponit obiectionem contrariae voluntatis virtualiter.

Quaestio decima

De effectibus baptismi.

DEINDE considerandum est, de effectibus baptismi. Et circa hoc quaeruntur decem.

PRIMO. Vtrum per baptismum auferantur omnia peccata.

SECUNDO. Vtrum per baptismum liberetur homo ab omni pena.

TER TIO. Vtrum baptismus auferat penalitates huius vitae.

QUARTO

QVARTO. Utrū per baptis̄mū conferātur homini gratia & virtutes.

QVINTO. De effectibus virtutū qui per baptis̄mū conferuntur

SEXTO. Vtrum etiam paruuli in baptis̄mo gratias & virtutes accipiant

SEPTIMO. Vtrum per baptis̄mū aperiat̄ur baptizatis ianua regni cœlestis.

OCTAVO. Utrū baptis̄mus equalē effectū habeat in omnibus baptizatis.

NONO. utrū fictio impediat effectū baptis̄mi.

DECIMO. Vtrum recedente fictione baptis̄mus obtineat suum effectum.

Articul. primus,

Vtrum per baptismum tollantur omnia peccata.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod per baptismū non tollantur omnia peccata. Baptis̄mus enim est quedā spūalis regeneratio, quæ contra ponitur generationi carnali. Sed per generationē carnalē homo cōtrahit solum originale peccatū. Ergo per baptismū solum soluitur originale peccatum.

PRÆTEREA. Pœnitentia est sufficiens causa remissionis actualiū peccatorum. Sed ante baptismū in adultis requiritur pœnitentia: secundum illud actū. 2. Pœnitentiā agite & baptizetur unusquisque vestrum. Ergo baptismus nihil operatur circa remissionem actualium peccatorum.

PRÆTEREA. Diuersorū morborū diuersæ sunt medicinæ: quia sicut Hieronymus dicit, nō sanat oculū, qđ sanat calcaneū. Sed peccatū originale quod per baptismū tollitur: est aliud genus peccati à peccato actuali. Ergo nō oīa peccata remittuntur p baptismū.

SED CONTRA est quod dicitur Ezech. 36. Effundā super vos aquā mūdā: & mūdabimini ab oibus inquinamētis vestris.

RESPONDEO dicendū, quod sicut apostolus dicit Rom. 6. Quicūque baptizati su-

mus in Christo Iesu: in morte ipsi s̄u baptizati sumus. Et postea concludit. Ita & vos existimate mortuos qui dē esse peccato: uiuentes autē deo in Christo Iesu domino nostro. Ex quo patet, quod per baptismū homo moritur vetustati peccati: & incipit uiuere nouitati gratiæ. Omne autē peccatū ad pristinā vetustatem pertinet. Unde consequēs est, quod omne peccatum per baptismum tollatur.

AD PRIMUM ergo dicendū, quod sicut apostolus dicit Rom. 5. Peccatū adæ non tātū potest: quantū potest donū Christi, quod in baptis̄mo percipitur. Nā iudiciū ex vno in condēnationē: gratia autē ex multis delictis in iustificationē. Vnde & Augustinus dicit in libro de baptis̄mo paruulorū, quod generāte carne tantūmodo trahitur peccatū originale: regenerāte autē spū, non solum originalium, sed etiam voluntariorum fit remissio peccatorū.

AD SECVNDVM dicendū, quod nullius peccati remissio fieri potest, nisi per virtutē passionis Christi: unde & apostolus dicit Hebr. 9. Quod sine sanguinis effusione non fit remissio. Vnde motus humane voluntatis qui est in pœnitente, non sufficeret ad remissionē culpe, nisi adesset fides passionis Christi, & propositū participandi ipsam: vel suscipiēdo baptismū, vel subiiciendo se clauibus ecclesiæ. Et ideo quando aliquis adultus pœnitens ad baptismum accedit: consequitur quidē remissionē omnium peccatorum ex proposito baptismi: pfectius autē ex reali susceptione baptismi.

AD TERTIVM dicendum, quod ratio illa procedit de particularibus medicinis. Baptis̄mus autē operatur in virtute passionis Christi: quæ est vniuersalis medicina omnium peccatorum. Et ideo per baptismū omnia peccata tolluntur.

IN HOC primo articulo nota cōclusionē doctoris esse certissimā, & ab ōni fidei theologo semper receptā. Hæretici tamen Lutherani dicūt qđ non remittitur per baptismū peccatū actuale. Cōtra quos tamē facit. Prius. Quia remittitur originale per baptismū. Sed originale nō potest remitti sine mortalibus actualibus: quia datur gratia, quæ nō stat cū mortali. Ergo ōnia remittuntur.

L Secundo

SECUNDO. Baptismus est regeneratio. Ergo oia remittit. Nā alias nō regeneraret in alia vita spūali.

TER TIO. Christus reliquit sacramēta, nō tātū pro peccato originali: sed etiā pro actualibus: & pro illis maxime mortuus est. Sed per baptismū maxime participamus passionē christi. Ergo per illū dimittūtur omnia peccata etiam mortalia.

QVARTO. Hoc est definitū de cons. d. 4. cap. Ut ostēderet: qd ex Augustino in ichiridio desūp tū est. Determinatur etiam cap. Maiores extra de baptismo & eius effectu.

QVINTO. Idem asserit Augustinus in inchiridio cap. 5. tractans illud apostoli ad Ro. 6. Quicū que baptizati sumus in Christo Iesu in morte ipsius baptizati sumus.

SEXTO. Pro hoc etiā facit id quod habetur ad Hebr. 6. Impossibile est eos qui semel illuminati sunt, gustauerūt etiā donū cæleste, & participes facti sunt Spūs sancti, gustauerūt nihilominus bonū dei verbū, virtutesq; sēculi venturi, & prolapsi sunt, rursus renouari ad poenitentiam. &c.

Dubium
primum.

DVBITATVR an baptismus specialiter habeat tollere pctā, vel habeat solū sicut alia sacramēta: quia ōnia sacramenta cōferūt gratiam. AD HOC dico, qd baptismus dimittit peccata de per se & directe: quia ad hoc directe ordinatur & nō ex cōsequenti, eo. s. qd cōferat gratiā. Probat. Prius ex Petro actuū. 2. Poenitentia agite, & baptizetur vnusquisq; vestrū in remissionē pctōrū. Secūdo ad Rom. 5. Sicut p vnū delictū ingressū est pctūm in mūdū: ita p vnus iustificationē igressa est salus. Quod nō esset nisi remitteret oia pctā

Dubium
secūdum.

DVBITATVR tamē, an in baptismo remittantur etiā venialia. Videtur quod nō Quia in poenitentia remittuntur aliquando mortalia sine venialibus. Ergo ita erit in baptismo.

AD HOC dico, quod baptismus remittit oia venialia sicut & mortalia nisi ponatur obex. Probat. In cap. Maiores dicitur qd ōnia pctā dimittit baptismus. Sed pctūm veniale est verū pctūm. Ergo remittit et veniale. Cōstat autē illius capituli hāc esse intētionē: quia fundat se in illo, dei pfecta sūt opera. Et quem deus sanat primo perfecte sanat.

SECUNDO. Probat Durā. in. 4. d. 2. Quia i gn ratione nō solū expellūtur formæ cōtrarię: sed et icōueniētes formæ itroductæ. At cū baptismus sit re gnatio, omnia huiusmodi peccata venialia tollit: quæ sunt formæ inconuenientes.

TER TIO. Alias baptismus nō perfecte aperiret ianuā cæli, qd est falsū: vt determinat Augustinus contra duas epistolas Pelagianorū cap. 7. vbi dicit, quod omnia peccata tollūtur per baptismū.

QVARTO. Quod agit in maius agit i minus quādo sunt eiusdē rationis. Sed veniale & mortale de eodē obiecto sūt eiusdē speciei: & baptismus potest in mortale. Ergo etiam in veniale.

AD argumentū de poenitentia quæ remittit vnū veniale, de quo cōstet poenitēs, sine alio, dico prius, qd nego cōsequētiā: quia perfectius applicatur

nobis passio Christi p baptismū, quā p poenitētiā

SECUNDO. Dico, quod ex indispositione recipientis sacramētū puenit, vt poenitētia mortalia & nō venialia tollat: quia. s. recipiēs sacramētū ponit obicē cōplacēs inueniali. Secus si illud cōfiteretur. Idē etiam dicitur de baptismo.

Dubium
tertium.

DVBITATVR tertio circa secūdū argumētū, an catechuminis: vel cōtritis ante baptismū aquæ, remittātur pctā per baptismū. Videtur quod nō: quia iā sunt dimissa per contritionē. Secūdo. Si tales morerentur sine baptismo aquæ saluarentur. Ergo iā peccata sunt remissa.

AD HOC dico aliquibus ppositionibus de mente S. Tho. hic: quarū prima est. Si pctā tollūtur ante baptismū, est virtute baptismi in voto, formaliter vel virtualiter.

SECUNDA ppositio est. Licet tollantur peccata per contritionem ante baptismum: perfectius tamen tolluntur per baptismū.

TER TIA ppositio. In baptismo aquæ remittūtur pctā, sicut etiā remittūtur in poenitētia, esto per cōtritionē sint remissa: qd applicatur secūdū remissoriū pctōrū, post applicatā cōtritionē tanquā primū remissoriū. Probat. Et p August. homilia. 17. sup Iohāne, vbi dicit, quod nō remittitur Catechumino sarcina pctōrū nisi veniat ad baptismū. Idē etiā dicit ad simplicianū, adducēs exemplū de filiis Israel, qui seper ab ægyptijs persequuti sunt, quousq; ad mare rubrū peruenerūt. Dicit secūdo quod Catechuminus cōparatur baptizato, sicut cōceptus ad natū quia Catechuminus est conceptus, baptizatus est natus. Idē et Aug. tractatu 12. Super Iohan. dicit, quod oportet vt Catechuminus post cōceptionē (idest cōuersionē) renascatur in ecclesia per baptismum.

QVARTA ppositio est. Esto pctā ante baptismū per cōtritionē remittātur: in baptismo tamen datur augmētū gratiæ. Hæc est magistri & ōniū i. 4. d. 4. Et ad argumēta in oppositū, dicit. S. tho. quod illud est iā ratione baptismi suscepti in voto. Vide de hoc Alex. i. 4. p. q. 20. Et bonauerā. d. 4. q. 1. Et Gabrielē. d. 4. q. 1. art. 2. qui hoc quod diximus asserunt.

DVBITATUR q̄rto. An regatur necessario vōtū explicitū baptismi ad cōsequēdā foelicitatē, nō dico ad habēdū gratiā sed vltimā foelicitatē

Dubium
quartum.

AD HOC respōdeo, quod nullus in lege euāgelica pot cōseq vltimā foelicitatē sine baptismō suscepto in re, vel in pprio explicito voto. Probat. Marci vltimo. Prædicate euāgelium ōni creaturæ Qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit: qd vero nō crediderit cōdēnabitur. Vnde colligitur primo baptismū in voto sufficere, cū ipsa re suscipi nō pot. Idcirco enī nō dixit qui nō fuerit baptizatus cōdēnabitur, sed q nō crediderit. Colligitur deinde sinē baptismi necessariū esse ad salutē, i, qd per baptismū in noie Christi præstat remissio pctōrū oibus gētibus. Id enim est euāgelium, qd q nō crediderit cōdēnabitur: vt Lucæ vltimo declaratur

ratur quā dicitur, sic oportebat christū pati & resurgere à mortuis tertia die, & prædicari in nomine eius poenitentiā, & remissionē peccatorū in oēs gētes. Nec hāc intelligentiā huius loci nos cōminiscimur: sed ēt nobis sc̄ti patres tradidere. Vualdē, in libro de sacramētis cap. 103. Hugo de sc̄to Victore lib. 2. de sacramētis parte. 6. cap. 7. Bernardus epistola. 77. ad Hugo. August. libro. 1. de baptismo contra Donatistas cap. 8. & libro. 4. cap. 21. & libro. 2. cōtra Gresconiū cap. 13. Si igitur citra baptismū expliciūt, nullus omnino saluari pōt: cū nō adest facultas baptismū re ipsa suscipiēdi: nec ēt sine voto explicito poenitentiā saluabitur, qui peccatū mortale post baptismū perpetravit. Noluit enī deus sine christo & ecclesia sua cuiq; patere salutē ac remissionē peccatorū. Cū igitur peccatores possint christo & ecclesie sue vniri & recōciliari, ēt exterius susceptis sacramētis: id deus requisit. At cū non adest facultas exterioris vnionis & reconciliationis, vota pro facto cedit: suppleturq; per interiorē exterior vnio. Cōfirmat ēt hanc cōclusionē, id quod vsu venire videmus. vt quātūcūq; mors subito occurrat, poenitentiā remedia fideles efflagitēt: nec sane sentiāt de salute eius, qui moriens nec re nec voto hoc sacramētū accepit. Ex his colligere licet, quæ sunt ad salutē necessaria, ea esse in duplici differentia. Nā quædā sunt necessaria solū quia præcepta vt eruerē innocētē à morte, vota redere, iuramēta seruare: quorum necessitas videtur esse præcepta Matth. 19. Si vis (inquit dñs) ad vitā ingredi, serua mādāta. Alia vero sunt ad salutē necessaria ut media, & inde in præcepto, quia media necessaria: vt credere in christū suscipere baptismū, poenitentiā agere. Inter hæc autē haud mediocriter discriminē est. Nā quæ sunt tātū necessaria ad salutē quia præcepta: nō est opus in voto habeātur explicito, ad salutē consequendā, sed satis est implicite & in genere ppositū habituale tenere, implendi diuina mādāta. At quæ sunt ad finē salutis media necessaria, si in re haberi nequeāt, oportet in voto teneātur: vt sacramentum baptismi & poenitentiā, vt Paulo ante docebamur.

Articul. secundus.

Vtrum per baptismū liberetur homo ab omni reatu peccati.

AD SECVNDVM sic proceditur
 Videtur quod per baptismū nō liberetur homo ab omni reatu peccati. Dicit enim apostolus Ro. 13. Quæ à deo sunt ordinata sunt. Sed culpa nō ordinatur nisi pro peccato: vt Augusti. dicit. Ergo per baptismū non tollitur reatus peccati precedentium peccatorum.

PRÆTEREA. Effectus sacramēti

aliquā similitudinē habet cū ipso sacramēto: quia sacramēto. le. efficiunt quod figurāt: vt supra dictū est. Sed ablutio baptismalis, habet quidē aliquā similitudinē cū ablutione macule: nullā autē similitudinē habere videtur cum subtractione reatus peccati. Non ergo per baptismum tollitur reatus peccati.

PRÆTEREA. Sublato reatu peccati aliquis nō remanet dignus peccato: et ita iniustū esset eū puniri. Si igitur per baptismū tollitur reatus peccati: iniustū esset post baptismū suspendere latronē, qui ante homicidiū cōmisit: & ita per baptismū tolleretur rigor humana discipline, quod est inconueniens. Non ergo per baptismū tollitur reatus peccati.

SED CONTRA est, quod Ambrosius dicit super illud Roma. 11. Sine poenitentia sunt dona & vocatio dei. Gratia (inquit) dei in baptismo gratis omnia condonat.

RESPONDEO dicendū, quod (sicut supra dictum est) per baptismū aliquis incorporatur passioni & morti Christi, secundū illud Rom. 6. Si mortui sumus cū Christo credimus quia simul etiā viuemus cū eo. Ex quo patet, quod omni baptizato cōiatur passio christi & remediū ac si ipse passus et mortuus esset. Passio autē Christi (sicut dictū est) est sufficiens satisfactio pro omnibus peccatis omnium hominum. Et ideo ille qui baptizatur liberatur à reatu totius peccati sibi debiti & pro peccatis, ac si ipse sufficienter satisfecisset pro omnibus peccatis suis.

AD PRIMVM ergo dicendū, quod quia peccata passionis Christi cōmunicatur baptizato, in quantum sit mēbrum Christi, ac si ipse peccata illam sustinuisset: ideo eius peccata remanēt ordinata per peccata passionis christi.

AD SECVNDVM dicendū, quod aqua nō solū abluit, sed et refrigerat. Et ita suorefrigerio significat subtractionē reatus peccati sicut sua ablutio significat emundationē à culpa.

AD TERTIVM dicendū, quod in peccatis quæ iudicio humano inferuntur, non solū attenditur quia peccata sit homo dignus quoad deū: sed etiā in quo sit obligatus quo ad homines,

Lij qui

qui lesi & scandalizati sunt per peccatum alicuius. Et ideo licet homicida per baptismum liberetur à reatu poenae quo ad deum, remanet tamen obligatus adhuc quo ad homines, quos iustū est edificari de poena, sicut sunt scandalizati de culpa. Pie tamen talibus princeps posset poenā indulgere.

IN HOC. Secūdo articulo est cōclusio. S. Th. quod baptismus liberat hominē ab omni reatu totius poenae debitae p peccatis. Probat eā sic: Prius testimonio diui Ambrosij sup illud Apolto li ad Rom. ii. Sine poenitētia sūt dona dei & vocatio: vbi ābrosius sic ait. Gratia dei in baptismo gratis ōnia cōdonat. Ergo vera est cōclusio doctoris.

SECVNDO. Sic probat. Omni baptizato cōmunicatur passio christi ad remediū ac si ipse passus esset & mortuus. At passio christi est sufficiens satisfactio p omnibus peccatis omnium hominum. Ergo ille qui baptizatur liberatur à reatu totius poenae sibi debitae p peccatis, ac si ipse sufficienter satis fecisset p omnibus peccatis suis. Consequutio boni minor nota. Maior pbat a doctore: quia p baptismū aliquis incorporatur passioni & morti christi. vt patet ex illo ad romanos. 6. Si mortui sumus cū christo, credimus quia simul etiā viuemus cū eo. Ergo maior erat vera.

NOTA. Secūdo, quod dubiū à S. Th. in isto articulo motū, agit magister in. 4. d. 4. & tam ipse quā omnes eius expositores subscribunt huic conclusioni. S. Th. Hoc ipsum dicit Augustinus in enchiridio cap. 43. & habetur de cōsecratione d. 4. cap. Per baptismū. Idē dicit ābrosius (vt magister citat) dicens quod gratia dei in baptismo omnia condonat sine gemitu & planctu.

SECVNDO. pbat: Quia p hoc qd Apostolus ad Rom. 6. & ad colossen. 2. asserit nos per baptismū christo cōmorari aliquid peculiare tribuit baptismū, quod quidē nō cōuenit alijs sacramētis. In vtroq; enī loco affirmat nos i baptismo christo cōsepultos: quod nunquam dixit de alijs sacramētis.

TER TIO. Quia alias ecclesia deberet impo- nere poenitētiā baptizatis, quod nunquā fecit. Ergo non remanet talis reatus poenae

QVARTO. Hoc tribuitur martyrio qd remittat oīa pētā, quo ad culpā & ōnē poenā: Quia vt dicitur cap. Cū marthae. extra de celeb. missarū, iuriā facit martyri q orat p martyre q d nō fieret si maneret reatus poenae peccati. Ergo etiā p baptismū aquae, cū ppter hoc martyriū baptismus sāguinis dicatur: qā baptismū aquae assimilatur in effectu & sit opus exterius sicut baptismus aquae.

Quinto. Ap'us ad Ro. 6. pbat abūdātiorē & pfectiorē eē gratiā ch'ri, q̄ Adami delictū. Sed p Adamū nō icurrimus solū culpā: sed et poenā. Ergo p ch'ri baptismū remittit culpā, & poenae reatus.

SEXTO. Ad hebraeos. 6. admonet Apostolus: vt baptizati custodiant innocētiam baptismi: quia ipossi-

bile est recuperare illā p baptismū cū nō sit reite- rabilis. Sed si baptismus nō remittit pētā quo ad culpā & poenā, sed quo ad culpā tātū: p poenitētiā posset illud recuperari, quod paulus dicit esse ipossibile. Ergo baptismus remittit pētā quo ad culpā & poenā nō autē poenitētia.

SEPTIMO. Passio ch'ri sufficiēter applicat nobis p baptismū ac si esset nostra: vt diximus. At si esset nostra remitteret culpā & poenā. Ergo & nūc **CONTRA** hoc ramen videtur, id quod habetur de cōsecratione. d. 4. cap. Ne quod absit, & sūc verba gregorij ad faustinū, vbi dicitur: quod veniētibus ad baptismū imponatur quadraginta dies ieiunij **SECVNDO.** Clemēs in epistola ad vniuersos (quae habetur i primo thomocōcilio) dicit quod veniētibus ad baptismū imponatur tres menses ieiunij. Refertq; ibidē, qualiter diuus Petrus noluit baptizare faustinū, nisi prius ieiunaret, esto ab ipso Clemēte oraretur. Rursus ipse Clemēs in itinerrario narrat diuū Petrū detinuisse patrē suum, nolens illum baptizare per tres menses.

TER TIO. Legimus de multis baptizatis, qui post baptismū asperrimā agebāt poenitentiam. Ergo non erat eis remissa poena. Antecedēs patet de Magdalena & alijs sanctis.

QVARTO. Sicut de baptismo dicitur, quod datur in remissionē pētōrū, ita etiā de poenitētia de qua dicitur, quorū remisistis peccata remittūtur eis. Sed poenitētia nō remittit omnē poenam peccatis debitā. Ergo nec baptismus.

AD primū horū dico, quod illa ieiunia nō imponebātur ppter reatū poenae debitae: sed ob honorē & reuerentiā sacramēti, sicut nūc pfecta sāctorū ieiunamus ad ipsorū honorē, esto nullā poenā p pētis debeamus. Est etiā bonū vt post baptismū baptizatus poeniteat, ad custodiendā innocētiam in baptismo susceptā: & quia de iure naturali est, vt qui peccauit satisfaciat p peccatis, saltem conueniēs est quod ita fiat: quāuis non sit ppter poenā.

AD secūdū dico, quod post baptismū sācti faciebāt magnas poenitētiās. nō p poena peccatis debita: sed ob amorē dei, & abūdātius meritū.

AD 3. nego cōsequentiā: qā multa dicūtur ab A' p' de baptismo quae nō dicūt de poenitētia: vt supra dixim'. Et ideo ex scriptura ipsa colligimus, maius priuilegiū habere baptismū q̄ poenitētiā.

DVBITATUR an in baptismo remittatur omnia pētā & ad culpā & poenā gratis, an satisfactorie. Dubium vnicum.

AD Hoc dicit durādus in. 4. d. 20. q. 3. quod satisfactorie, & nō gratis. Probat: quia p baptismū applicatur nobis passio christi. Vnde subiūgit qd solus deus gratis pōt pētū remittere, & qd nec papa p indulgētiās aliqd gratis remittere pōt: sed remittit satisfactorie ex thesauro ecclesiae, cui nō est relictū gratis remittere, & qd etiā poenitētia satisfactorie ex passione christi remittit. Palud. tamē. d. 20. q. 4. dicit in baptismo liberā esse cōdonationē. Et pbat: quia ideo sacramēta dicūtur sacramēta gratiae, qā in eis gratis gratia cōfertur.

Secunda

Secundo. Dato opposito sequitur quod nulla liberalitas esset in sacramentis Dei, in quantum Deus est: sed solum Christi qui cōmunicare voluit nobis passionē suā, in remissionē peccatorū.

VIDETVR tamen probabilius quod Durāndus dicit: quia in omnibus sacramentis est vera satisfactio, & quantū est de se est sufficiētissima vt sicut per ieiunium vel elemosinā satisfacit ille qui est in gratia, ita per sacramenta.

AD argumenta Paludani nego, quod non sit liberalitas in sacramentis ex Deo, vt Deus est. Quia liberaliter voluit sumere modum, quo pro nobis satisfaceret. Sed non est sola sine satisfactione liberalitas: quia ipse pro nobis satisfacere voluit & satisfecit.

Articulus tertius.

Vtrum per baptismū debeant auferri pœnalitates præsēntis vitæ.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod per baptismū debeant auferri pœnalitates præsēntis vitæ. Vt enim Apostolus dicit Rom. 5. Donū Christi potentius est, quam peccatū Adæ. Sed per peccatum Adæ (vt ibidē apostolus dicit) mors in hūc mūdum intrauit, & per consequens omnes alie pœnalitates præsēntis vitæ. Ergo multo magis per donū Christi quod in baptismo percipitur, homo à pœnalitatibus præsēntis vitæ debet liberari.

P R A E T E R E A. Baptismus auferit & culpam originalem & actualē: sicut supra dictū est. Sic autē auferit actualē culpā, quod liberat ab omni reatu pœnæ consequente actualē culpam. Ergo etiā liberat à pœnalitatibus præsēntis vitæ, quæ sunt pœna originalis peccati.

P R A E T E R E A. Remota causa, remouetur effectus. Sed causa harū pœnalitātū est peccatū originale, quod tollitur per baptismū. Ergo non debent huiusmodi pœnalitates remanere.

S E D C O N T R A est, quod super illud Rom. 6. Destruatur corpus peccati, dicit gl.

Per baptismū id agitur, vt vetus homo crucifigatur, & corpus peccati destruat: non ita vt in ipso viuentē, carnis concupiscentia respersa & innata, repente absumatur & nō sit: sed ne obsit mortuo, quæ inerat nato. Ergo pariratione nec alie pœnalitates per baptismum tolluntur.

R E S P O N D E O. dicendum, quod baptismus habet virtutē auferendi pœnalitates præsēntis vitæ, non tamen eas auferit in præsēnti vita: sed eius virtute auferentur à iustis in resurrectione, quando mortale hoc induet immortalitatem: vt dicitur. i. Corint. 15.

E T H O C rationabiliter. Primo quidē: quia per baptismū homo in corporatur christo, & efficitur mēbrū eius: vt supra dictū est. Et ideo cōueniens est, vt id agatur in mēbro incorporato, quod est actū in capite. Christus autē à principio suæ cōceptionis fuit plenus gratia & veritate: habuit tamē corpus passibile quod post passionē et mortē est ad vitā gloriosam resuscitatū. Vnde et Christianus in baptismo gratiā cōsequitur quātū ad animā: hēt tamē corpus passibile, in quo p̄ Christo possit pati, sed tādē resuscitabitur ad impassibile vitā. vnde apostolus dicit Rom. 8. Qui suscitauit Iesū Christū a mortuis, viuificabit et mortalia corpora uestra, p̄pter inhabitatē sp̄m eius in vobis. Et infra eodē. Heredes quidē dei, cōheredes autē Christi: si tamē cōpatimur, vt & simul glorificemur.

S E C V N D O. Hoc est cōueniens propter spiritalē exercitium: vt videlicet contra concupiscentiam, & alias passibilitates pugnans homo, victoriæ coronam reciperet. Vnde super illud Roman. 6. Vt destruat corpus peccati, dicit glosa. Si post baptismū vixerit homo in carne, habet concupiscentiam cum qua pugnat, eamque adiuvante deo superet. In cuius figuram dicitur iudicum. 3. Hæ sunt gentes quas dominus dereliquit, vt erudiret in eis Israel, & postea discerent filij eorum certare cum hostibus, & habere cōsuetudinem preliandi.

TER TIO. Hoc fuit conueniens: ne homines ad baptismū accederent propter impassibilitatē presentis vitæ, et non propter gloriā vitæ æternæ. Vnde et Apostol. dicit prima Cor. 15.

Si in hac vita tantū sperātes sumus in Christo, miserabiles sumus omnibus hominibus.

AD PRIMUM Ergo dicendū, quod (sicut glosa dicit Rom. 6. super illud, Ut ultra non seruiamus peccato) sicut aliquis capiens hostē atrocissimū, nō statim interficit eū, sed patitur eum cū de de core et dolore aliquā tulum viuere: ita et Christus pœnā prius alligauit, in futuro autem perimet.

AD SECVNDVM dicendū, (quod sicut ibidē dicit glosa) duplex est pœna peccati gehēnalis et tēporalis. Gehēnalē prorsus deleuit Christus: ut eā nō sentiāt baptizati, et uere pœnitētes. Tēporalē uero nondū penitus tulit manet enim fames, sitis, et mors, et huiusmodi. Sed regnū et dominiū eius deiecit: ut scilicet hoc homo nō timeat. Et tandē in nouissimo eandē penitus exterminabit.

AD TERTIVM dicendū, quod (sicut in secūda parte dictū est) peccatū originale hoc modo pœcessit, quod primo persona insecit naturā, post modum uero natura insecit personā. Christus uero conuerso ordine prius reparat id quod persona est, et post modum simul in omnibus reparabit id quod natura est. Et ideo culpā originalis peccati, et etiā pœnā carentia uisionis diuinæ, quæ respiciūt personam, statim per baptismum tollit ab homine sed pœnalitates presentis vitæ (sicut mors, fames, sitis, et alia huiusmodi) respiciūt naturā, ex cuius principijs causantur, prout est destituta originali iustitia. Et ideo isti defectus non tollentur nisi in ultima reparatione naturæ, per resurrectionem gloriosam.

IN HOC .3. articulo diuus Thomas duas scribit propositiones: quarū prima est. Baptismus habet virtutē auferēdi pœnalitates presentis vitæ. **SECVNDA** ppositio est. Baptismus nō aufert pœnalitates presentis vitæ: ut famem, sitim, morbum, & alias idgenus in hac vita mortali: sed eius virtute auferentur à iustis in resurrectione, vel in beatitudine. Probatur abā cōclusiones simul. Pri-

us testimonio glosæ: quæ sup illud Pauli ad Ro. 6. Destruatur corp peccati, sic habet baptismū. Per id agitur ut uetus hō crucifigatur, & corpus peccati destruatur. Nō ita ut in ipso uiuente carnis cōcupiscentia resperfa & in nata repēte absumatur, & non sit: sed ne obsit mortuo quæ in erat nato. Ergo pari ratione nec aliæ pœnalitates per baptismū tollūtur in hac vita.

SECVNDO. Per baptismū homo in corporatur Christo & efficitur membrū eius, ut supradictū est. Ergo conueniens est, ut id agatur in membro incorporato, quod actū est in capite. Sed Christus in principio lux cōceptionis fuit plenus gratia & ueritate, habuit tamē corpus passibile, quod post resurrectionē habuit gloriosū & sine pœnalitate. Ergo cōueniens est, ut ita fiat mēbris eius.

TER TIO Hoc est cōueniens, quod baptismus nō statim auferret pœnalitates huius vitæ: ut hoies exercitio & tolerātia passionum mereātur.

QVARTO etiā fuit cōueniens, ne hoies ad baptismū accederent, ut ab eis presentis vitæ pœnalitates remouerentur: sed ueniāt ad baptismum propter spūales effectus: ut. s. gratiā & remissionem habeāt peccatorū.

DVBITATVR an per baptismū tollatur fomes peccati, qui est una ex pœnalitatibus debitis pro peccato, & maxime pro originali. Dubium unicum.

AD HOC respondeo aliquibus propositionibus quarū prima est. Baptismus nō tollit totaliter fomitem peccati. Secūda ppositio est. Baptismus minuit illū fomitem ad peccatū. Has propositiones ponit sanct. Tho. ar. 4. Sequēti ad. 3. Idem etiam dicitur de consecratione. d. 4. cap. Non ex quo.

SED dubiū est quomodo hoc faciat baptismus, an rōne sacramēti in se, & ratione characteris: vel an ratione effectus sacramēti. i. gratiæ & uirtutū.

AD hoc dico, quod pbabile est, baptismū illa quæ in duabus ppositioibus diximus efficere rōne effectus. s. gratiæ & uirtutū quæ in ipso dātur. i. quæ dātur gratiā & uirtutes quæ moderātur illas cōcupiscentias.

SECVNDO. Dico quod probabilius est, quod baptismus etiā ea ratiōe qua est sacramentū, minuit fomitem: & nō solū quia infundit gratiā & uirtutes. Sicut recipiēs eucharistiā solū per illā roboratur ad resistēdū tērationi. Probatur hoc. Prius quia est cōmunis sētētia doctorū. Secūdo idē dicitur de cōf. d. 4. cap. Nō ex quo & .c. Placuit. ? & desumitur ex cōcilio miliuitano, ubi dicitur. Placuit ut quicū que dixerit gratiā dei qua iustificamur, ad solam remissionem peccatorum cōmissorum dari, & nō ad euitandum futura. Anathema sit.

QVID aut sit ille fomes, diximus prima uersedā quod est potentia ipsa nales destituta à gratia & iustitia originali. Nō est q̄litas aliqua: ut dicit Gregor. ariminēsis. Sed de hoc latius egimus in. 1. Sec. **SED** contra hanc proximam determinationem arguo hoc modo. Experimur quādo minuitur in nobis aliqua mala inclinatio: ut qui erat impatiens, postea uehementer exercitatus in paciētia, ex-

peritur

peritur inclinatio in illam diminutam. Sed baptizatus non experitur hoc. Ergo baptismus non minuit fomitem. Propter hoc argumentum aliqui modernorum dicunt, quod non minuitur inclinatio: sed in baptismo datur habitus. scilicet gratia & virtutes ad fortius resistendum, & ad hoc quod ille baptizatus eliceat actus intensiores.

SECUNDO. Dico cum sancto Thomae, quod illa inclinatio ad malum seu fomes, vere minuitur per baptismum: ita ut sicut iustitia originalis reprimebat illam malam inclinationem: ita baptismus, & virtutes infusae per baptismum.

TERCIO dico, quod non experiuntur baptizati illam malam inclinationem minui: quia per virtutes infusas non tollitur aliqua qualitas contraria. Per virtutes vero acquisite experimur inclinationem illam minui: quia expelluntur qualitates contrariae.

QUARTO. Dico falsum esse, quod non sentiatur inclinatio illam diminui: quia baptizatus ad sacramentum poenitentiae veniens, vehementer peccata detestatur, quam immutationem videtur fecisse baptismus.

Articul. quartus.

Vtrum per baptismum conferantur homini gratia & virtutes.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur quod per baptismum non conferantur homini gratia & virtutes. Quia sicut supra dictum est, sacramenta non efficiunt quod figurant. Sed per ablutionem baptismi significatur emundatio anime a culpa, non autem informatio anime per gratiam & virtutes. Videtur igitur quod per baptismum non conferantur homini gratia & virtutes.

PRÆTEREA. Illud quod iam aliquis adeptus est, non indiget iterum suscipere. Sed aliqui accedunt ad baptismum, iam habentes gratiam & virtutes: sicut actuum. 10. legitur. Vir quidam erat in caesarea nomine cornelius, centurio cohortis quae dicitur italica, religiosus & timens deum: qui tamen postea a petro baptizatus est. Non ergo per baptismum conferuntur gratia & virtutes.

PRÆTEREA. Virtus est habitus, ad cuius rationem pertinet quod sit qualitas difficile mobilis: per quam aliquis faciliter & dele-

tabiliter operetur, Sed post baptismum remanet in hominibus pronitas ad malum: per quod colitur virtus & consequitur difficultatem quis ad bonum, quod est actus virtutis. Ergo per baptismum non consequitur homo gratiam et virtutes.

SED CONTRA est, quod ad titulum 3. Dicit apostolus. Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis (id est, per baptismum) & renouationis Spiritus sancti: quem effudit in nos abunde. id est, ad remissionem peccatorum, & copiam virtutum: ut glosa ibi exponit. Sic ergo in baptismo datur gratia Spiritus sancti, & copia virtutum.

RESPONDEO dicendum, quod (sicut Augustinus dicit in libro de baptismo paruulorum) ad hoc baptismus valet, ut baptizati Christo incorporentur ut membra eius. A capite autem Christo, in omnia membra eius, gratia & virtutis plenitudo deriuatur secundum illud Iohan. 1. De plenitudine eius nos omnes accepimus. Unde manifestum est quod per baptismum aliquis consequitur gratiam & virtutes.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut aqua baptismi per suam ablutionem significat emundationem culpa, & per suum refrigerium significat liberationem a pena: ita per naturalem claritatem significat splendorem gratiae & virtutum.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut dictum est, remissionem peccatorum aliquis consequitur ante baptismum, secundum quod habet baptismum in voto, vel explicito vel implicito: & tamen cum realiter suscipit baptismum, fit plenior remissio quantum ad liberationem a tota pena. Ita etiam ante baptismum, cornelius & alij similes, consequuntur gratiam & virtutes, per fidem christi & desiderium baptismi implicito vel explicito: post modum tamen in baptismo maiore copiam gratiae & virtutum consequuntur. Unde super illud psal. Super aquas refectionis educauit me, dicit glosa. Per augmentum virtutis & bonae operationis educauit in baptismo.

AD TERTIVM dicendum, quod

difficultas ad bonum, & pronitas ad malum inueniuntur in baptizatis, non propter defectum habitus virtutum: sed propter concupiscentiam, quae non tollitur in baptismo. Sic tamen per baptismum diminuitur concupiscentia, ut non dominetur: ita etiam diminuitur utrumque dictorum, ne homo ab his superetur.

IN HOC articulo quarto est conclusio sancti Thomae quae sic habet. Per baptismum aliquis consequitur gratiam & virtutes. Probat doctor. Prius testimonio apostoli ad titum 3. ubi sic dicit. Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis (i. per baptismum) & renouationis Spiritus sancti, quae effudit in nos abunde. i. ad remissionem peccatorum, & copiam virtutum: ut glosa ibi exponit. Ergo in baptismo datur gratia Spiritus sancti & copia virtutum. Secundo. Per baptismum incorporantur baptizati Christo, ut membra eius. Sed a capite Christo in omnia membra eius gratiae & virtutis plenitudo deriuatur: iuxta illud Iohannis 1. De plenitudine eius nos omnes accepimus. Ergo per baptismum aliquis consequitur gratiam et virtutes. Et quantum ad primam partem conclusionis, quod baptismus gratiam infundat: est de fide. Probat Per baptismum in corporamur Christo (ut patet ad Roman. 6.) & consequimur salutem. At hoc non fit sine gratia. Ergo baptismus infundit gratiam. **SECUNDO.** Hoc dicunt frequenter sancti, & definitur in clementina de summa trinitate & fide catholica. Idem etiam determinatur cap. Maiores causas ecclesiae. extra de baptismo & eius effectu, & in concilio miliuitano. Ergo est de fide quod baptismus confert gratiam.

SED contra (ut habetur actu. 3.) samaritani erant baptizati a Philippo, & non receperant Spiritum sanctum: quia textus ait, quod nondum in quenquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine domini Iesu. Ergo baptismus non dederat Spiritum sanctum per gratiam.

AD HOC nego consequutionem: sed solum habetur, quod per baptismum non dabatur gratia, vel Spiritus sanctus signo sensibili: sicut in confirmationis sacramento, quod Petrus & Iohannes ministrabant. Et hoc est quod dicit scriptura, nondum in quenquam illorum venerat. s. signo sensibili, bene tamen venerat spiritualiter per gratiam.

DUBITATUR cum Scoto in. 4. d. 4. quaest. 4. & Gabriel. d. 4. quaest. 1. an beata virgo fuerit baptizata, & fuerit ei data aliqua gratia, & augmentata virtutes in baptismo. Videtur quod non quia antequam esset baptizata fuit gratia plena: ut habetur lucæ primo.

AD HOC dico, quod fuit baptizata: quia fuit redempta sicut ceteri. Secundo. Dico quod datum est ei gratiae augmentum. Non enim videtur dicendum: ut pro tot laboribus non augetur ei gratia

Ad argumentum, quia erat gratia plena, dico, quod non ob id gratia plena dicitur, quod per baptismum & alia bona opera gratia ei non augmentaretur sed quia habuit magnam gratiam.

DUBITATUR an sit de fide quod infundatur virtutes in baptismo. Videtur quod sic: secundum quia in clementina de summa trinitate & fide catholica, & in cap. Maiores causas, dicitur quod infundatur virtutes in baptismo.

AD HOC dico, quod non est de fide virtutes infundi in baptismo: quia non habetur in scriptura, nec est ab ecclesia definitum. Et ad illa capita dico, quod non determinatur tanquam de fide tenendum: sed tanquam probabile. De fide tamen est, quod baptizatus sanctificetur in baptismo per gratiam.

DUBITATUR tertio an in baptismo infundatur omnes virtutes tam theologales quam morales: vel an solum theologales.

AD HOC dicunt aliqui (sine apparente ratione tamen) quod solum theologales infundatur. Hoc sentit Ocam in. 4. q. 3. Et Scotus in. 3. d. 36. dubitat: sed videtur in negatiuam partem declinare, nempe quod virtutes morales non infundatur in baptismo. Durandus non curat de virtutibus infusis. Marsilius tenet quod non infunduntur morales. Verum sancti Thomae in prima secunda dicit, quod omnes infunduntur: & hoc est verum. Probat. Sicut indigemus auxilio ad credendum ita ad temperate agendum. Ergo sicut requiritur fides infusa, ita etiam virtutes morales infusae.

SECUNDO. Aequum necessarium est ad consequendam salutem temperate viuere sicut credere. Ergo ad utrum requiruntur virtutes infusae. Nec valet si dicas quod in sacra scriptura habemus de virtutibus theologis infusis, non autem de moralibus: quia non negatur in scriptura, quin morales etiam infundantur. Unde non valet. Non dicitur in scriptura quod infundantur morales, ergo non infundatur: quia non dicuntur omnia in scriptura.

Articul. quintus.

Vtrum conuenienter attribuatur baptismi quidam actus virtutum.

IN QUINTUM sic proceditur. Videtur quod inconuenienter attribuatur baptismi pro effectibus quidam actus virtutum. s. in corporatio ad Christum, illuminatio: & secundatio. Non enim baptismus datur adulto, nisi fidei: secundum illud Marci ultimo. Qui crediderit et baptizatus fuerit, saluus erit. Sed per fidem aliquis incorporatur

Dubium primum.

Dubium tertium.

tur Christo: secundum illud Ephe. 3. Habita-
re Christum per fidem in cordibus vestris.
Ergo nullus baptizatur nisi iam Christo in-
corporatus. Non ergo est effectus baptismi: in-
corporari Christo.

PRÆTEREA. Illuminatio fit per
doctrinam: secundum illud Eph. 3. Mihi om-
nium sanctorum minimo data est gratia hæc,
illuminare omnes. &c. Sed doctrina præcedit
baptismum in cathecismo. Non ergo est effe-
ctus baptismi.

PRÆTEREA. Fœcunditas perti-
net ad generationem actiuam. Sed per bap-
tismum aliquis regeneratur spiritualiter. Ergo
fœcunditas non est effectus baptismi.

SED CONTRA est, quod Augustinus
dicit in libro de baptismo paruulorum, quod
ad hoc valet baptismus: ut baptizati Chri-
sto in corporentur. Dionysius etiã. 2. cap. Ec-
clesiasticæ Hierarchie illuminationem attri-
buit baptismi. Et super illud psal. Super a-
quam refectiois, dicit glosa, quod anima pec-
catorum ariditate sterilis, fœcundatur per
baptismum.

RESPONDEO dicendum, quod per bap-
tismum aliquis regeneratur in spiritualem
vitam, quæ est propria fidelium Christi: sicut
apostolus dicit Gala. 2. Quod autem nunc vi-
uo in carne, in fide vivo filij dei. Vita autem
non est nisi membrorum capiti unitorum, à
quo sensus & motus suscipiunt: & ideo neces-
se est, quod per baptismum aliquis in corpore
tur Christo, quasi membrum ipsius. Sicut au-
tem à capite naturali deriuatur ad membra
sensus & motus: ita à capite spirituali, quod
est Christus, deriuatur ad membra eius sen-
sus spiritualis, qui consistit in cognitione ve-
ritatis: & motus spiritualis qui est per gratia
instinctum. Unde Iohannis primo dicitur.
Vidimus eum plenum gratia & veritatis,
& de plenitudine eius nos omnes accepimus.
Et ideo consequens est, quod baptizati illumi-
nentur à Christo circa cognitionem verita-
tis, & fœcudentur ab eo fœcunditate bonorum

operum, per gratia infusionem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod
adulti prius credentes in Christum, sunt incor-
porati mentaliter: sed post modum cum bap-
tizantur, incorporantur ei quodammodo cor-
poraliter. s. per visibile sacramentum, sine cu-
ius proposito nec mentaliter incorporari po-
tuisent.

AD SECUNDUM dicendum, quod
doctor illuminat exterius per misterium ca-
thecizandos: sed deus illuminat interius bap-
tizatos: preparans corda eorum ad recipien-
dam doctrinam veritatis, secundum illud
Iohannis. 6. Est scriptum in prophetis, erunt
omnes docibiles dei.

AD TERTIUM dicendum, quod effe-
ctus baptismi ponitur fœcunditas, qua aliquis
producit bona opera: non autem fœcunditas,
qua aliquis generat alios in Christo: sicut apo-
stolus dicit primæ corinth. 4. In Christo Iesu
per euangelium ego vos genui.

IN HOC quinto articulo non est aliqua diffi-
cultas: sed motus tantum est ad explicanda a-
liqua dicta sanctorum, & aliquas antiquas glosas
quæ baptismi attribuunt istos effectus. s. in corpo-
rationem ad Christum, illuminationem, & fœ-
cundationem. Et quidem de primo, manifestum
est, quod per baptismum regenerantur baptizati, &
efficiuntur membra Christi: quod est incorporari
Christo. Et inde est, quod baptismus illuminat:
quia propter ipsum baptismum (id est quia bap-
tizati sunt) illuminantur à Christo, ut cognoscant
veritatem. Et per gratiam quæ datur in baptismo
facti sunt baptizati fœcundi ad bene operandum
Ergo merito illi effectus tribuuntur baptismi.

Articulus sextus.

Vtrum pueri in baptismo consequantur gratiam & virtutes.

AD SEXTUM sic procedi-
tur. Videtur quod pueri in bap-
tismo non consequantur gratiam
& virtutes. Gratia enim &
virtutes non habentur sine fide & charitate.
Sed fides (ut Augustinus dicit) consistit in
credentium voluntate: similiter etiam chari-
tas

tas consistit in diligentium voluntate: cuius usum pueri non habent, & sic non habent fidem & charitatem. Ergo pueri in baptismo non recipiunt gratiã & virtutes.

PRÆTEREA. Super illud Iohannis. 14. Maiora horum faciet, dicit Augustinus, quod ex impio iustus fiat in illo, sed non sine illo christus operatur. Sed puer cum non habeat usum liberi arbitrij, non cooperatur christo ad suam iustificationem: immo quandoque pro posse renititur. Ergo non iustificatur per gratiam & virtutes.

PRÆTEREA. Roman. 4. dicitur. Ei qui non operatur, credenti autem in eum qui iustificat impiũ, reputatur fides eius ad iustitiam secundum propositum gratie dei. Sed puer non est credens in eum qui iustificat impiũ. Ergo non consequitur gratiam iustificantem neque virtutes.

PRÆTEREA. Quod ex carnali intentione agitur, non videtur habere spirituale effectum. Sed quandoque pueri deferuntur ad baptismum carnali intentione, ut scilicet corporaliter sanentur. Non ergo consequuntur spirituale effectum gratie & virtutũ.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in enchiridion. Paruuli renascendo, moriuntur illi peccato, quod nascendo contraxerunt. Ac per hoc ad illos etiam pertinet quod dicitur: consepulti sumus cum illo per baptismũ in mortem (subditur autem) ut quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate vite ambulemus. Sed nouitas vite est per gratiã & virtutes. Ergo pueri in baptismo gratiã & virtutes consequuntur.

RESPONDEO dicendũ, quod quidã antiqui posuerunt, quod pueris in baptismo non datur gratia & virtutes: sed imprimitur eis character christi, cuius virtute cum ad perfectam ætatem venerint, consequuntur gratiam & virtutes.

SED hoc patet esse falsũ dupliciter. Primo quidem: quia pueri sicut & adulti, in baptismo

efficiuntur membra christi: unde necesse est quod à capite recipiãt influxũ gratie et virtutis.

SECUNDO. Quia secundum hoc pueri decedentes post baptismum, non peruenirent ad vitam eternam: quia ut dicitur Rom. 6. Gratia dei est vita eterna. Et ita non pro fuisset eis ad salutẽ, baptizatos fuisse. **CAUSA** autem erroris fuit: quia nescierunt distinguere inter habitum & actum. Et sic videntes pueros in habiles ad actus virtutum, crediderunt eos post baptismum nulatenus virtutem habere. Sed ista impotentia operandi, nõ accidit pueris ex defectu habituum, sed ex impedimento corporali: sicut etiam dormientes quanuis habeant habitus virtutũ, impediuntur tamen ab actibus propter somnum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod fides & charitas consistunt in voluntate hominum, ita tamen quod habitus harum & aliarum virtutum requirunt potẽtiam voluntatis, quæ est in pueris: sed actus virtutum requirunt actum voluntatis, qui non est in pueris. Et hoc modo Augustinus dicit in libro de baptismo paruulorum, quod paruulũ & si nondum illa fides quæ in credẽtium voluntate consistit, iã tamen ipsius fidei sacramentũ (quod scilicet causat habitum fidei) fidelẽ facit.

AD SECUNDUM dicendum, quod (sicut Augustinus dicit in libro de charitate) nemo ex aqua & Spiritu sancto renascitur, nisi volens. Quod nõ de paruulis: sed de adultis intelligendum est. Et similiter de adultis intelligendum est: quod homo à Christo si ne ipso non iustificatur. Quod autem paruuli baptizandi prout viribus possunt reluctantur, non eis imputatur: quia in tantum nesciunt quod faciunt, ut nec facere videantur: ut Augustinus dicit in libro de presentia dei ad dardanum.

AD TERTIUM dicendum, quod (sicut Augustinus dicit) paruulis mater ecclesie aliorum pedes accomodat ut veniant: aliorum cor ut credant: aliorum linguam ut fate-

fateantur. Et ita pueri credunt, non per actū proprium: sed per fidem ecclesiae, quae eis communicatur. Et huius fides virtute conferuntur eis gratia & virtutes.

AD QVARTVM dicendum, quod carnalis intentio deferentium pueros ad baptismum, nihil eis nocet: sicut nec culpa unius nocet alteri, nisi consentiat. Vnde Augustinus dicit in epistola ad bonifacium. Nō illud te moueat, quod quidam non ea fide ad baptismum percipiendum paruulos ferunt, ut gratia spiritali ad vitā regenerentur aeternam: sed hoc eos putant remedio, corporalem retinere vel recipere sanitatem. Non enim propterea illi non regenerantur: quia non abistis hac intentione offeruntur.

IN HOC sexto articulo est conclusio doctoris & omnium fidelium. In baptismo infunditur puero baptizato gratia & virtutes. Probat. Prius testimonio diui Augustini: qui in enchiridionio. ita ait. Paruuli renascendo moriuntur illi peccato, quod nascendo contraxerunt. At non poterant paruuli mori peccato, quod nascendo contraxerunt nisi per gratiam. Ergo in baptismo datur gratia.

SECUNDO. Pueri per baptismum efficiuntur membra Christi. Ergo à Christo tanquam à capite recipiunt influxum gratiae & virtutum.

TER TIO. Si pueris in baptismo non datur gratia. Ergo si ante vsum rationis moriantur, nō saluabuntur per baptismum. Consequens est falsum. Ergo datur illis gratia in baptismo.

QVARTO. Pro nob. s est Innocentius tertius, cum toto concilio lateranensi, cap. Maiores causas ecclesiae extra de baptismo & eius effectu: ubi definita est ista conclusio, nempe quod paruulis dantur gratia & virtutes in baptismo.

Dubium
unicum.

DVBITATUR tamen an sit de fide, quod paruulis datur grā & virtutes in baptismo.

AD HOC dico, quod de fide est gratiam infundi in baptismo: quia ita definitum est in citato capite maiores causas, & in concilio Miluiano, & in Florentino, & nunc in Tridentino. Non tamen est de fide, quod virtutes infundantur baptizato: quia esto in cap. Maiores dicatur, quod in baptismo infunduntur virtutes, non tamen determinatur tanquam de fide tenendum. Solum enim fuit propositum pontifici an pueri per baptismum iustificarentur, & hoc fuit determinatum tanquam de fide quod ita.

Articul. septimus

Vtrū effectus baptismi sit apertio ianuae regni caelestis.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur quod effectus baptismi non sit apertio ianuae regni caelestis. Illud enim quod est apertum, non indiget apertione. Sed ianua regni caelestis est aperta per passionem Christi, unde Apocalipsis. 4. dicitur. Post haec vidi ostium magnum apertū in caelo. Non est ergo effectus baptismi, apertio ianuae regni caelestis.

PR AETER EA. Baptismus omni tempore ex quo institutus fuit, habet suum effectum. Sed quidam baptizati sunt baptismo Christi ante eius passionem (ut habetur Iohannis. 3.) quibus si tunc decessissent, introitus regni caelestis nō dum patebat: in quod nullus ante Christum introiit: secundū illud Mich. 2. Ascēdit pandēs iter ante eos. Non est ergo effectus baptismi apertio regni caelestis.

PR AETER EA. Baptizati adhuc sub obnoxij morti, & alijs penalitatibus vitae praesentis: ut supra dictum est. Sed nulli est apertus aditus regni caelestis, quandiu obnoxius est pœna: sicut patet de his qui sunt in purgatorio. Non ergo effectus baptismi est apertio ianuae regni caelestis.

SED CONTRA est, quod super illud Lucae. 3. apertū est caelum, dicit gl'osa Beda. Virtus hic baptismatis ostenditur, de quo quisque cum egreditur, regni caelestis ei ianua aperitur.

RESPONDEO dicendum, quod aperire ianuam regni caelestis: est amouere impedimentum, quo quis impeditur regnum caeleste introire. Hoc autem impedimentum est culpa & reatus pœna. Ostensum est autem supra, quod per baptismū omnis culpa et omnis reatus pœna tollitur. Vnde consequens est: quod effectus baptismi sit apertio ianuae regni caelestis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod baptismus in tantum aperit baptizato ianuam regni caelestis: in quantum in corporat eū passio.

ni Christi, virtutem eius homini applicando.
 AD SECUNDVM dicendum, quod quoad passio Christi nondum erat realiter perfecta, sed solum in fide credentium, baptismus proportionaliter causabat ianuam apertionem: non quidem in re, sed in spe. Baptizati enim tunc decedentes: ex certa spe introitum regni caelestis expectabant.

AD TERTIVM dicendum, quod baptizatus non est obnoxius morti, & poenalitibus vitae praesentis: propter reatum personae, sed propter statum naturae. Et ideo propter hoc non impeditur ab introitu regni caelestis, quando anima separatur a corpore per mortem, quasi iam per soluto eo quod naturae debebatur.

HIC septimus articulus motus est ad interpretandum Bedam, aliosque sapientes antiquos: qui baptismum ianuam caeli aperire dixerunt. Quod dupliciter intelligi potest. Prius, quod sine baptismo re vel voto suscepto: ex lege nullus potest introire in coelum. Secundo, quod ponit hominem in statu in quo potest intrare in coelum, remouendo impedimenta nepe peccata quo ad culpam & poenam: ita ut baptizatus legitime & sine fictione sic decedens, statim conuoluet in coelum. Et quia hoc nullum aliud sacramentum facit: ideo hoc quod est aperire ianuam regni caelestis, potius a sanctis tribuitur baptismum, quam alij sacramento. Nam & si poenitentia remittat peccata, non tamen quo ad omnem poenam: ideo remissa culpa per poenitentiam, ad huc remanet impeditus, & non potest in coelum conuolare, quousque poenitentia satisfaciatur.

Articul. octauus.

Utrum baptismus habuerit in omnibus aequalem effectum.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur quod baptismus non habeat in omnibus aequalem effectum. Effectus enim baptismi est remotio culpa. Sed in quibusdam plura peccata tollit quam in alijs: nam in pueris tollit solum peccatum originale, in adultis autem etiam peccata actualia, in quibusdam plura, in quibusdam vero pauciora. Non ergo aequalem effectum habet baptismus in omnibus.

PR AETEREA. Per baptismum conferuntur homini gratia & virtutes. Sed quidam post baptismum videntur habere maiorem gratiam & perfectiorem virtutem quam alij baptizati. Non ergo baptismus habet aequalem effe-

ctum in omnibus.

PR AETEREA Natura perficitur per gratiam, sicut materia per formam. Sed forma recipitur in materia secundum eius capacitatem. Cum ergo in quibusdam baptizatis etiam pueris, sit maior capacitas naturalium quam in alijs, videtur quod quidam maiorem gratiam consequantur quam alij.

PR AETEREA. Quidam in baptismo consequuntur non solum spirituale salutem, sed etiam corporalem: sicut patet de Constantino, qui in baptismo mundatus est a lepra. Non autem omnes infirmi corporalem salutem consequuntur in baptismo. Baptismus ergo non habet aequalem effectum in omnibus.

SED contra est, quod dicitur Ephe. 4. Una fides unum baptismum. Uniformis autem causa est uniformis effectus. Ergo baptismus habet aequalem effectum in omnibus.

RESPONDEO dicendum, quod duplex est effectus baptismi, unus per se, & alius per accidens. Per se quidem effectus baptismi, est id ad quod baptismus est institutus. scilicet ad regenerandum homines in spiritualem vitam.

Et hunc effectum equaliter facit in omnibus qui equaliter se habent ad baptismum. Unde quia omnes pueri equaliter se habent ad baptismum (quia non in fide propria, sed in fide ecclesiae baptizantur) omnes aequalem effectum percipiunt in baptismo. Adulti vero qui propria fide ad baptismum accedunt, non equaliter se habent ad baptismum: quidam enim cum maiori, quidam cum minori deuotione ad baptismum accedunt, & ideo quidam plus, quidam minus de gratia nouitatis accipiunt. Sicut etiam ab eodem igne accipit plus caloris, qui plus ei appropinquat, licet ignis quantum est de se, equaliter ad omnes suum calorem fundat.

EFFECTVS autem baptismi per accidens est, ad quem baptismus non est ordinatus, sed diuina virtus hoc in baptismo miraculose operatur. Sicut super illud Roma. 6. Ut ultra non seruiamus peccato, dicit glossa. Non hoc praestatur in baptismo, nisi forte miraculo

raculo in effabili creatoris: ut lex peccati quæ est in membris prorsus extingatur. Et tales effectus non equaliter suscipiuntur ab omnibus baptizatis, etiam si cum equali deuotione accedant: sed dispensatur huiusmodi effectus secundum ordinem prouidentie diuine.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod minima gratia baptismalis sufficiens est ad delendam cuncta peccata. Vnde hoc non est propter maiorem efficaciam baptismi, quod in quibusdam pluribus, in quibusdam autem pauciora peccata soluit: sed propter conditionem subiecti, quia in quolibet soluit quotcumque inuenerit.

AD SECUNDUM dicendum, quod hoc quod in baptizatis maior vel minor gratia apparet, potest dupliciter contingere. Vno modo quia unus in baptismo percipit maiorem gratiam quam alius, propter deuotionem maiorem: ut dictum est. Alio modo quia etiam si equaliter gratiam percipiunt non equaliter ea utuntur, sed unus studiosius in ea proficit: alius per negligentiam, gratia dei deest.

AD TERTIUM dicendum, quod diuersa capacitas naturalium in hominibus, non est ex diuersitate mentis, quæ per baptismum renouatur cum omnes homines eiusdem speciei existentes, in forma conueniant: sed est ex diuersa dispositione corporum. Secus autem est in angelis, qui differunt specie. Et ideo angelis dantur dona gratuita, secundum diuersam capacitatem naturalium: non autem hominibus.

AD QUARTUM dicendum quod sanitas corporalis non est per se effectus baptismi, sed est quoddam miraculosum opus prouidentie diuine.

IN HOC octauo articulo diuus thomas ponit quadam bimembrem distinctionem: & deinde quatuor conclusiones. Distinctio est. Duplex est effectus baptismi. Alter per se: alter per accidens. Effectus baptismi per se est ille ad quem baptismus ordinatur, & instituitur: ut regenerare baptizatum in vitam spirituales per gratiam. Effectus vero baptismi per accidens, est ille ad quem baptismus non ordinatur: sed deus miraculose aliquando baptizato concedit in ipso baptismo, ut quod baptizatus non amplius peccet, sed maneat confirmatus in innocentia baptismali.

QUIBUS suppositis est prima propositio. Effectus baptismi de se, equaliter facit baptismus in omnibus: qui equaliter se habent ad baptismum, in

dispositione & deuotione.

SECUNDA propositio. Pueri omnes qui ante usum rationis baptizantur: equaliter effectum recipiunt in baptismo.

TERCIA propositio est. Adulti qui cum maiori accedunt deuotione ad baptismum, maiorem gratiam recipiunt.

QUARTA propositio est. Effectus de se per accidens baptismi, non equaliter suscipiunt, etiam illi qui cum equali deuotione accedunt ad baptismum. Hæc sanct. Thom.

QUESTIIONEM hæc quam hic tractat sanct. Thom. disputant magister & Scholastici in. 4. d. 4. Et quidem de paruulis tractauimus nos superius in. q. 5. art. 1. Scotus tamen in. 4. d. 4. q. 7. & Gabriel. d. 4. q. 2. & Caietanus in. 3. p. q. 64. art. 1. Dicunt: quod potest vni puero dari maior gratia in baptismo quam alij, quod est contra secundam conclusionem. S. Thom. Sed quia hoc in. q. 5. art. 1. Latius disputauimus, & ostendimus esse falsum, & contra. S. Thom. ut hic expresse dicit in secunda conclusione, & dixit etiam in. q. 5. art. 1. Ideo super sedendam duxi ab hac disputatione.

DUBITATUR tamen, an adulti recipiant equaliter effectum baptismi.

Dubium
unicum.

PRO huius dubij elucidatione nota, quod duplici iure potest adultus recipere gratiam, ratione scilicet proprii meriti, & ratione sacramenti. Sicut cum quis accedit ad baptismum bene dispositus, esto ex defectu veræ aquæ, aut intentionis ministri, sine culpa baptizati non sit sacramentum: nihilominus baptizatus adultus recipit aliquam gratiam propter bonam suam operationem & affectionem ad sacramentum. Ut si duo equaliter dispositi accedant ad baptismum: & vnus recipiat verum baptismum & alius non, ille qui recipit verum baptismum, habet gratiam propter eum, & propter suum bonum motum: alius vero non recipit gratiam nisi propter suum bonum motum tantum. Vnde aliquem gradum gratiæ habet ille qui verum sacramentum recipit, quem non habet alius qui vere non est baptizatus. Et doctor videtur dicere, quod esto sit inæqualitas deuotionis in adultis accedentibus ad baptismum, ambo accipiunt equaliter gratiam vel effectum sacramenti ratione sacramenti. Et si vnus maiorem gratiam quam alius recipiat est ratione suæ deuotionis, & non sacramenti. Probat hoc prius, quia redemptor noster instituens sacramentum: non poluit in eo aliquam differentiam vel in æqualitate: sed vnâ tantum virtutem. Secundo. Non videtur quomodo aliter baptismus conferat gratiam adultis quam paruulis. Sed paruulis omnibus equaliter confert. Ergo etiam adultis. Ideo communiter dicunt theologici, quod equalis gratia datur adultis in baptismo ex vi baptismi: seclusa gratia quæ datur propter bonum motum baptizati.

EGO tamen dico, quod est de mente. S. Tho. & probabilis: quod tamen baptismus quam alta sacramenta maiorem effectum conferunt ex vi sacramenti, magis disposito, quod autem hæc sit mens. S. Th. patet in arti. vbi dicit

dicit quod omnibus pueris datur æqualis effectus: quia in sola fide ecclesie baptizantur: sed adulti recipiunt secundum quod plus vel minus se disponunt. Ponitur exemplum de igne: qui fortius operatur in illo qui ad illum magis accedit. Hoc etiam dicit expresse. S. Th. in 1a. q. 30. ar. 2. ad. 2.

SECUNDO probatur. Gratia non agit contra naturam: sed potius se conformat naturæ, & ita dicimus quod deus magis merenti dat maiorem gloriam licet ipse aliter posset dare si vellet. Ita etiam dicendum est de baptismo. Sicut si sol haberet producere effectum supernaturalem, eo modo produceret quo nunc producit, nempe magis disposito passo præstantiore effectum imprimendo. Ergo ita dicendum est de baptismo.

TERCIO cõficio sic argumentum. Si baptismus esset agens naturale, maiorem effectum produceret in subiecto magis disposito, quam minus disposito. Ergo verisimile est quod nunc ita producit, maxime cum baptismus sit aliquo modo agens naturale: quia agit secundum virtutem a christo sibi datam, & non habet aliam libertatem. Nam ut Gabriel & alij dicunt: non est alia differentia inter baptismum & solem in productione effectus: nisi quod sol habet illam virtutem ad agendum a principio, baptismus vero ex tempore.

QUARTO. Eucharistia confert gratiam ex opere operato. Sed cum sit satisfactorium magis satisfacit pro magis disposito. Ergo etiam in recipiente, cum sit eadem virtus ad dandum gratiam & satisfaciendum. Eadem ergo ratione baptismus conferet maiorem gratiam magis disposito. Unde sequitur quod semper baptismus maiorem gratiam confert adulto, quam paruulo: quia semper in adulto est aliqua dispositio, quæ non inuenitur in pueris.

HANC opinionem videntur tenere Scotus, Gabriel & Caietanus ubi supra. Dicunt enim maiorem gratiam pueris concedi, propter maiorem baptizantium deuotionem. Ergo libentius assererent quod datur maior gratia, propter maiorem propriam deuotionem.

SED contra. Sequitur quod baptismus habet virtutem infinitam synchategorematicè, ad hunc sensum quod si homines in infinitum magis ac magis disponantur, baptismus maiorem, ac maiorem gratiam dabit. Videtur concedendum.

Articul. nonus,

Vtrum fictio impediat effectum baptismi.

AD NONVM Sic proceditur. Videtur quod fictio non impediat effectum baptismi. Dicit enim Apost. Galat. 3. Quicumque in

Christo baptizati estis. Christum induistis. Sed omnes qui baptismum Christi suscipiunt, baptizantur in Christo. Ergo omnes induunt Christum, quod est percipere baptismi effectum. Et ita fictio non impedit baptismi effectum.

PRÆTEREA In baptismo operatur virtus diuina, quæ potest voluntatem hominis mutare in bonum. Sed effectus cause agentis non potest impediri, per id quod ab illa causa potest auferri. Ergo fictio non impedit baptismi effectum.

PRÆTEREA Effectus baptismi est gratia, cui peccatum opponitur. Sed multa sunt alia peccata grauiora quam fictio, de quibus non dicitur quod effectum baptismi impediunt. Ergo nec fictio impedit effectum baptismi.

SED CONTRA EST, quod dicitur sapientia primo Spiritus sanctus disciplina effugiet fictum. Sed effectus baptismi est a Spiritu sancto. Ergo fictio impedit effectum baptismi.

RESPONDEO Dicendum, quod (sicut Damascenus dicit) Deus non cogit hominem ad iustitiam. Et ideo ad hoc quod aliquis iustificetur per baptismum, requiritur quod voluntas hominis amplectatur baptismum, & baptismi effectum. Dicitur autem aliquis fictus, per hoc quod voluntas eius contradicit, vel baptismum, vel eius effectum. Nam secundum Augustinum quatuor modis dicitur aliquis fictus. Vno modo ille qui non credit: cum tamen baptismus sit fidei sacramentum. Alio modo, per hoc quod continet ipsum sacramentum, non seruans ritum ecclesie. Quarto modo, per hoc quod aliquis indeuote accedit. Unde manifestum est quod fictio impedit effectum baptismi.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod baptizari in christo potest intelligi dupliciter. Vno modo in christo, id est in christi conformitate. Et sic quicumque baptizatur in Christo, conformati ei per fidem & charitatem, induunt Christum

per